

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Pavla KREJČÍ

Školství a kulturní tradice v obci Prosenice

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce PhDr. Pavla Kopečka, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Prosenicích dne 10. 4. 2015

.....

podpis

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce a cenné rady při jejím zpracování, panu Josefu Sehnalovi z Prosenic za poutavé vyprávění o obci Prosenice, poskytnutí materiálů a fotografií z rodinného archivu a své rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod	6
1 Historický vývoj obce Prosenice	8
1.1 Základní informace o obci Prosenice.....	8
1.2 Pravěké osídlení území obce Prosenice	9
1.3 Historie obce od první písemné zmínky do 1. světové války	10
1.4 Historie obce v období 1. republiky, okupace a 2. světové války	14
1.5 Historie obce od května 1945 do roku 1989	15
1.6 Historie obce od roku 1990 do současnosti	19
2 Historie školství v obci Prosenice	24
2.1 Vývoj základního školství od jeho počátků do roku 1918.....	24
2.2 Vývoj základního školství v obci v letech 1918 až 1945.....	26
2.3 Významné události na škole v Prosenicích mezi lety 1946 – 1989.....	28
2.4 Škola v Prosenicích od listopadu 1989 do současnosti.....	31
2.5 Mateřská škola v Prosenicích od počátku do současnosti	35
3 Kulturní tradice v obci Prosenice	37
3.1 Tradice a zvyky našich předků na Hané	37
3.2 Spolkový život v obci Prosenice.....	41
3.2.1 Zaniklé spolky a organizace	41
3.2.2 Sbor dobrovolných hasičů Prosenice	44
3.2.3 TJ Sokol Prosenice	48
3.2.4 Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov.....	50
3.2.5 Folklorní soubor Hanácké Prosének	51
3.2.6 Rybářský spolek Prosenice.....	52
3.2.7 Knihovna Prosenice.....	54
3.3 Přehled kulturních událostí v Prosenicích během roku.....	55
3.4 Významné památky v obci Prosenice	58
3.4.1 Kostel sv. Jana Křtitele a sv. Antonína Paduánského	58
3.4.2 Zvonice v Malých Prosenicích.....	61
3.4.3 Pomník padlých v 1. světové válce	61
3.4.4 Mlýn	62
3.5 Místa spjatá s kulturou v obci Prosenice.....	62
3.5.1 Kulturní dům v Prosenicích.....	62

3.5.2 Park kultury a oddechu.....	62
3.6 Významné osobnosti a rodáci z obce Prosenice	63
3.6.1 Eduard Beníšek st.....	63
3.6.2 František Sehnal st.	63
3.6.3 František Krestýn	64
3.6.4 Doc. MUDr. Josef Novotný	64
3.6.5 Eduard Beníšek ml.	65
3.6.6 Josef Kaluža	65
3.6.7 Anna Krátká-Školová-Hnátková.....	66
3.6.8 František Sehnal ml.....	66
3.6.9 Bohuslav Pernica.....	67
3.6.10 JUDr. Josef Sehnal	67
3.6.11 Prof. MUDr. Miroslav Zapletálek Dr. SC.....	68
3.6.12 Ladislav Frélich.....	68
3.7 Regionální muzeum Prosenice.....	69
4. Využití diplomové práce pro pedagogické účely	71
4.1 Projekt vzdělávací akce.....	71
4.2 Metodické pokyny pro učitele	72
4.2.1 První vyučovací hodina - Historie obce Prosenice, významné osobnosti.....	72
4.2.2 Druhá vyučovací hodin - Školství v obci Prosenice	78
4.2.3 Třetí vyučovací hodina - Tradice a zvyky v obci Prosenice	81
4.2.4 Besedy se zástupci místních spolků (hasiči, myslivci)	82
4.2.5 Procházka po obci s kronikářem	83
4.2.6 Exkurze do muzea	87
Závěr.....	88
Seznam použitých zdrojů.....	90
Seznam zkratk.....	94
Seznam příloh.....	95
Přílohy	96
Anotace.....	100

Úvod

Každý z nás má k místu, kde se narodil, určitý citový vztah. Někteří z nás ho mají silnější a místo narození považují za nedílnou součást svého života, která se významně podílí na utváření jeho osobnosti. Takový vztah mám i já k rodným Prosenicím. Navždy zůstanou místem, kde jsem vyrůstala, chodila do školy a seznamovala se s okolním světem. Proto jsem se rozhodla, že předmětem mé diplomové práce bude právě obec Prosenice, její historie, školství a kultura.

Cílem teoretické části práce je zaměřit se na historii obce od jejího nejstaršího osídlení až po její novodobou podobu, dále na historii školství v obci mapující nejdůležitější momenty v jeho vývoji a nakonec na kulturní tradice v obci, přičemž tato část zahrnuje přehled zvyklostí dodržovaných v minulosti i současnosti, nejvýznamnější místní památky a osobnosti a spolkový život v obci.

Teoretická část je rozčleněna do tří kapitol. V první kapitole jsou zařazeny základní informace o obci (geografické vymezení, obyvatelstvo, vybavenost obce atd.) a historie obce Prosenice od pravěkého osídlení území přes první písemnou zmínku o obci až po současnost. Jsou zde zmíněny nejdůležitější mezníky v hospodářském a kulturním rozvoji obce, ale i období stagnace. Druhá kapitola se blíže soustředí na historii základní školy v obci od jejích počátků do dnešní doby, mapuje důležité události v jejím vývoji a popisuje společenské podmínky, které se podílely na charakteru československého a českého školství. Třetí kapitola je zaměřena na kulturní tradici obce Prosenice. Zahrnuje nejvýznamnější místní památky a stavby, osobnosti a rodáky, zvyky našich předků ale i současných obyvatel Prosenic, spolkový život s důrazem na vývoj významných spolků aktivně činných v současnosti a Regionální muzeum Prosenice, které vzniká za účelem uchování historie obce a její kulturní tradice pro budoucí generace.

Praktická část je orientována na využití poznatků získaných při zpracování diplomové práce v pedagogické praxi. Rámcové vzdělávací programy mají ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství začleněno učivo Naše obec. Praktická část proto nabízí projekt „*Poznej svou obec, poznej Prosenice*“, který umožňuje žákům blíže se seznámit s historií obce, jejím školstvím a kulturou. Využito je jak klasické vyučování, tak i besedy, exkurze a procházky. Výstupem z projektu jsou pracovní listy, fotografie pořízené při besedách, výrobky žáků a kalendář kulturních akcí konaných v Prosenicích.

Primárním zdrojem informací o obci, její historii a kultuře je publikace vydaná k příležitosti 725. výročí založení obce *Prosenice 1275–2000*, která obsahuje všechna témata zpracovávaná v diplomové práci, chybí však vývoj po roce 2000. Členění publikace je navíc poměrně nepřehledné a postrádá logickou návaznost. Dále jsou využity materiály uložené v rodinném archivu pana Josefa Sehnala z Prosenic, konkrétně se jedná o rodinnou kroniku *Z historie Prosenic a života lidu: Události místní i světové* popisující život na vesnici, bydlení, řemesla, svátky, tradice atd. a rukopisy jeho předků vztahující se k historii obce a jejímu vývoji, např. *Prosenice: Historie a současnost*, nebo rukopisy a materiály k historii místních podniků (cukrovar, JZD).

Dalším zdrojem informací pro práci je regionální tisk, zejména různá vydání *Zpravodaje obce Prosenice*. Tento čtvrtletník vychází od roku 1995. Zpočátku byl jeho obsah zaměřen spíše na historii obce, v pozdějších letech se začal více zajímat o soudobé kulturní a společenské dění v obci. Pravidelně občany informuje o činnosti zastupitelstva obce, aktivitách místních spolků a základní a mateřské školy. Dále se jedná o vybrané výtisky *Nového Přerovska* a *Olomouckého dne*, ve kterých můžeme najít články o obci Prosenice, jejích plánech, kulturních akcích apod.

Důležitým zdrojem informací je také vyprávění občanů z Prosenic, konkrétně paní Hany Krejčí, zastupitelky obce a členky muzejní komise, která poskytla informace o vznikajícím muzeu a plánovaných akcích, a pana Josefa Sehnala, v jehož rodině se v minulosti vyskytovalo několik kronikářů obce, uchovává doma jejich rukopisy, fotografie, poznámky a jiné materiály. On sám dokáže poutavě vyprávět o době svého dětství a dospívání (60. a 70. léta), čímž dokresluje a oživuje jinak fádňní informace z odborných publikací.

Cenné, ale stručné informace o historii školství v Prosenicích podává kniha Josefa Baďury *Vlastivěda moravská II. – Lipenský okres: Místopis Moravy, Jičínský kraj, Lipenský okres*, která zahrnuje informace o všech obcích na Lipensku. Jako zdroj je však nedostačující a musí být doplněna dalšími zdroji, zejména publikací vydanou k 200. výročí založení školy v Prosenicích *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)* a dále různými knihami všeobecně mapujícími historii školství: *Vývoj českého školství* od Zdenky Veselé, *Vývoj školských soustav v českých zemích* od manželů Kovářičkových a *Nástin vývoje všeobecného vzdělání v českých zemích* od Marie Králíkové a kolektivu.

1 Historický vývoj obce Prosenice

1.1 Základní informace o obci Prosenice

Obec Prosenice se nachází v úrodném úvalu řeky Bečvy přibližně 5 km od Přerova směrem na Lipník nad Bečvou. Územně spadá pod Olomoucký kraj. Terén Prosenic je rovinný, mírně vlnitý, průměrná nadmořská výška je 219 m, což z Prosenic činí nejnižší položenou obec v regionu. Geologicky patří kvartéru (pleistocénní písky a terasové štěrky a holocénní sedimenty). Klimatické podmínky odpovídají teplejší oblasti s průměrem teplot 8,4 °C a středně vlhké oblasti s průměrem srážek 672 mm. Prosenický katastr leží v jihozápadní části Bečevské brány, která je součástí geomorfologického celku Moravská brána. Ta je ohraničena svahy Oderských vrchů na severozápadě a svahy Podbeskydské pahorkatiny na jihovýchodě. Na území obce se nacházejí dva toky výrazně ovlivňující ráz krajiny. Jedná se o řeku Bečvu a uměle vytvořený náhon Strhanec.¹

Podle dostupných výsledků ze statistického sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 žilo v obci 870 obyvatel (425 mužů, 445 žen) ze 70 % se hlásící k české národnosti. Z jiných národností byli zastoupeni Slováci a Poláci. Průměrný věk činil 42,5 let.²

K základní vybavenosti obce patří vodovod, kanalizace a čistírna odpadních vod, je zde také zaveden plyn, telefonní a internetové připojení. Občanům slouží pošta, 2 prodejny potravin a smíšeného zboží, 2 pohostinství, kulturní dům, mateřská a základní škola (1. – 5. ročník), tělocvična, knihovna, fotbalové hřiště, obecní park s tenisovými kurty, letní zahrádkou a dětským hřištěm. Mohou také využívat služeb obvodního a dětského lékaře a místního veterináře, v minulosti zde byl k dispozici i zubní lékař. V obci působí několik menších podnikatelů, hlavně řemeslníků a obchodníků.³

Obec Prosenice je součástí sdružení Mikroregion Pobečví. Toto uskupení vzniklo z iniciativy obcí Radslavice a Prosenice a bylo založeno 14. října 1998. V roce 2015 ho tvoří 15 obcí. Sídlem mikroregionu je obec Prosenice, která sice není největší z členských obcí, ale

¹ Kolektiv autorů. Prosenice. In *Mikroregion Pobečví*. Pobečví: Mikroregion Pobečví, 2003, str. 2.

² Český statistický úřad: *Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Prosenice*. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ebcb1572242a7cc5c12577370027e82d/\\$FILE/prosenice.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/ebcb1572242a7cc5c12577370027e82d/$FILE/prosenice.pdf)>.

³ Informace o obci. [online]. [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z <www.prosenice.cz/pro-navstevniky/informace-o-obci>.

stojí téměř uprostřed mikroregionu, navíc je významným centrem z hlediska zaměstnanosti obyvatel z širokého okolí.⁴

1.2 Pravěké osídlení území obce Prosenice

Nejstarší osídlení obce sahá do 6. tisíciletí př. n. l., tj. do období mladší doby kamenné - neolitu. Po vyznění poslední (würmské) doby ledové před deseti tisíci lety a s nástupem geologické současnosti – holocénu, doprovázené výraznými změnami klimatu (teplé a vlhké podnebí, tzv. atlantik), nastaly ve střední Evropě podmínky umožňující lidským populacím přechod k produktivnímu způsobu života. První zemědělci (s tzv. lineární keramikou – LnK) si tehdy zakládali osady i na území prosenického katastru. Nejznámější sídliště se nacházelo v trati Draždíř na území dnešního stejnojmenného rybníka. Dokládá to nález z roku 1954, kdy zde byl objeven kostrový hrob.⁵

Osídlování pokračovalo i v období pozdní doby kamenné – eneolitu (4000–2000 př. n. l.), pro niž byl charakteristický rozvoj hospodářství a počátky specializace řemesel. Výrazná změna nastala v oblasti mezilidských vztahů. Již nebyly preferovány velké rody, ale stále častěji se objevoval model párové rodiny s výraznou úlohou muže.

Z období starší a střední doby bronzové (2000–1300 př. n. l.) se na území obce doposud nenašly žádné zjevné stopy. Při archeologických výzkumech byly objeveny pouze pozůstatky osídlení z mladší doby kamenné (1300–1100 př. n. l.), konkrétně se jednalo o pozůstatky většího žárového pohřebiště spadajícího do kultury lužických popelnicových polí. V této době rovněž docházelo k unifikaci náboženského a kulturního života – charakteristickým způsobem pohřbívání byly žárové pohřby s keramickými popelnicemi. Některá popelnicová pole čítala až stovky hrobů. Hustota lužických pohřebišť a sídlišť dokládá i značnou populační sílu tehdejšího obyvatelstva.

Nález hrobu na území obce z roku 1895 svědčí o přítomnosti lužického lidu i v období starší doby železné – halštatské (750–počátek 5. st. př. n. l.). Během 5. století začaly na Moravu pronikat první keltské kmeny s tzv. laténskou kulturou, od které se odvozuje název celého období: mladší doba železná – laténská (450–30 př. n. l.). Z této kultury byly na území obce objeveny různé předměty, převážně se jednalo o zdobenou keramiku.

⁴ Kolektiv autorů. Prosenice. In *Mikroregion Pobečví*. Pobečví: Mikroregion Pobečví, 2003, str. 2.

⁵ DRECHSLER, A. Prosenický katastr v prehistorii a časně době dějinné. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 34.

Nálezky spadající do období od konce 1. stol. př. n. l. do konce 10. stol. n. l. zatím chybí. Je však možné, že budoucí archeologické výzkumy toto prázdné místo v dějinách obce časem vyplní.⁶

1.3 Historie obce od první písemné zmínky do 1. světové války

Doba založení Prosenic není známa. Z názvu obce a jejího půdorysu lze soudit, že vznikla někdy v 11.–12. století. Pomnožné jméno značí, že původní osada byla rodová a její obyvatelé byli buď příslušníky jednoho rodu, nebo osadníky jednoho pána. Pravděpodobně se jednalo o jednu osadu, v jejímž těsném sousedství později vznikla osada druhá. Někdy v polovině 15. století se v listinách poprvé objevují názvy Malé a Velké Prosenice.⁷

Původ názvu „Prosenice“ není jednoznačný. Existují dvě teorie. První odvozuje název od vlastního jména Prosen (domácká podoba jména Prosimír), k němuž byla přidána přípona -ice, ve významu vesnice lidí Prosenových. Druhá teorie vychází od zemědělské plodiny – prosa, která se v dřívějších dobách v okolí hojně pěstovala. Podle tradice je název odvozován právě od této polní plodiny, jejíž symbol se nacházel i na starých obecních pečetích.⁸

První písemná zmínka o obci Prosenice pochází z roku 1275. V podobě „de Prosinic“ se s ní setkáváme v latinsky psané listině vydané v Olomouci českým králem Přemyslem Otakarem II. pro klášter Hradisko. Král v ní delegoval Zášita z Kunovic, aby rozhodl ve sporu o přilehlé pozemky a krčmy mezi opatem Budišem a městem Olomoucí. Mezi svědky této listiny byl i jistý Lev z Prosenic. Nemůžeme však přesně určit, o které Prosenice se jednalo. Dnešní obec totiž vznikla sloučením Malých a Velkých Prosenic. Velké Prosenice se v pramenech objevovaly od roku 1671 s pojmenováním Gross Prussenitz, Malé Prosenice od roku 1437 v podobě in villa Prossinek, od r. 1672 Klein Prussenitz. V 15. století mělo jméno zdobnělou podobu Prossinky („Prosínky“). Úřední název obcí od roku 1854 zněl: Gross-Prossenitz, Velké Prosenice, Klein-Prossenitz, Malé Prosenice.⁹

Od roku 1275 se vystřídalo velké množství držitelů obecního majetku. Mezi nejvýznamnější patřili rodoví držitelé Lev z Prosenic, Tobiáš z Prosenic a bratři Oldřich a Petr

⁶ DRECHSLER, A. c.d., str. 35-37.

⁷ SEHNAL, J. st. Nejstarší dějiny obce. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

⁸ BEDNAŘÍK, V. Poznáváme města a obce přerovského okresu - Prosenice. *Nové Přerovsko*. Ročník V. Číslo 46. Str. 13. Datum vydání 22. 11. 1996.

⁹ LAPÁČEK, J. Místopisné a demografické údaje o obci. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 5.

z Prosenic. Poslední jmenovaní prodali Prosenice roku 1374 Mikuláši a Hynkovi z Nákla, kteří nechali vystavět tzv. prosenskou tvrz. Ta stávala v jižní části obce na vyvýšeném místě (naproti cukrovaru) a dodnes je pro tuto část znám místní název „Ve vale“. Tvrz se výslovně připomíná v roce 1406, kdy Tetvard z Domažlic prodal tvrz i se vsí bratřím Václavovi a Otíkovi z Lutopecen. Když byla koncem 15. století tvrz připojena k helfštýnskému panství, ztratila pravděpodobně svou sídelní funkci a zanikla.¹⁰

Poblíž obce, pravděpodobně někde mezi Prosenicemi a Čekyní, dříve také stávala ves Mydlovary se svobodným dvorem, jejíž existenci dokládají zápisy z let 1360 až 1498, kdy tuto již opuštěnou ves koupil Vilém z Pernštejna od Matúška z Dřevohostic. Ten ji odkoupil od sester Kateřiny a Anny z Mydlovar v roce 1495. Přesné místo, kde Mydlovary stávaly, není známé, ale ještě v roce 1775 byla v katastru obce Velké Prosenice zaznačena polní trať Mydlovarka.¹¹

Během 14. a 15. století vládly v držení Prosenic složité a nepřehledné poměry. Držiteli bylo současně i několik členů jednoho rodu, kteří vlastnili majetky i jiných obcí. Patřili mezi ně např. příslušníci zemanského rodu z Kokor, páni z Pernštejna, šlechtické rody z Ludanic, Petr Vok z Rožmberka nebo Diettrichštejnové. V 15. století náležely Prosenice k panství helfštýnskému. V té době byly v hojném počtu zakládány rybníky. U Malých Prosenic dva – velký a dolní rybník prosenický, další u Lýsek. Koncem 18. století byly rybníky zrušeny a přeměněny na pole a louky. Od roku 1626 až do zrušení poddanství v roce 1848 patřila obec k panství lipenskému, což mimo jiné znamenalo, že mu odváděla poplatek na mistra popravčího a spadala pod jeho hrdelní právo.

V 17. a 18. století tvořily Velké Prosenice jednu obec s Lýskami. Měly společnou obecní pečeť se symboly obou osad, snopkem prosa a ptákem lýskem a nápisem „Peczet Diedini Hrubech Prosenitz a Leysek.“ Během třicetileté války dolehla na celý kraj pohroma a bída, lidé opouštěli své příbytky a utíkali z dědin. V Malých Prosenicích bylo opuštěno na 20 gruntů, Lýsky zůstaly téměř liduprázdné. Vesnice navíc drancovala švédská vojska, obléhající Helfštýn a podnikající odtamtud výpady do okolí. Teprve od roku 1650 se obyvatelé postupně vraceli do opuštěných a zpustlých dědin. Škody utrpěl kraj i během dalších válek. Např. v roce 1742 obsadila pruská vojska Olomouc. V Prosenicích bylo tehdy

¹⁰ ŠTĚPÁNEK, O., PLAČEK, M. Prosenice: Historie tvrže. [online]. [cit. 17. 1. 2015].

Dostupné z <http://www.hrady.cz/wnd_show_text.php?tid=11049>.

¹¹ BAĐURA, J. *Vlastivěda moravská II. Místopis. Lipenský okres: Místopis Moravy. Jičínský kraj. Lipenský okres*. Brno: Musejní spolek, 1919, str. 266-267.

několikrát ubytováno pruské vojsko, lidé museli odvádět zvláštní poplatky na zaopatřování vojáků a poskytovat jim stravu.¹²

V roce 1781 císař Josef II. vydal patent o zrušení nevolnictví. Ten představoval důležitý mezník ve vývoji vztahů mezi vrchností a obyvateli obcí a vytvořil předpoklady pro vznik národního obrození. Další významnou změnu přinesl rok 1784 – došlo ke zřízení duchovní správy ve Velkých Prosenicích pro obce Velké a Malé Prosenice a Buk, do té doby byly obce přiřazeny do Předmostí. Prvním duchovním správcem se stal Kamil Kříž, za jehož působení byl v letech 1787–1788 postaven kostel sv. Jana Křtitele.

K úplnému zrušení roboty a desátků došlo v roce 1848, od té doby rolníci pracovali svobodně na vlastní půdě. Po zániku vrchnostenské správy byly zřízeny nové správní a soudní úřady, které začaly fungovat od roku 1850. V té době byly Prosenice začleněny do hejtmanství hranického a soudního okresu Lipník a občané volili své první obecní výbory. Prvním starostou ve Velkých Prosenicích se stal František Ordelt, v Malých Prosenicích Jan Sehnal.¹³

I během 19. století sužovaly kraj četné války. Obce musely v těchto obdobích vysílat tzv. přípřeže pro zásobování rakouských vojsk. Např. v roce 1866 bylo z Prosenic vysláno 9 přípřeží, které jely s armádou až k Hradci Králové a poté i s utíkajícím vojskem do Uher. Kromě toho byli v obci několikrát ubytováni pruští vojáci a místní obyvatelé je museli zásobovat. Vojáci navíc s sebou dovezli cholera, na niž později zemřelo celkem 44 místních obyvatel, a způsobili několik velkých požárů. Např. v roce 1852 vyhořela (kromě čtyř) všechna stavení v Malých Prosenicích. Zatížení pro obec znamenala i tzv. ležení vojáků. V roce 1879 zde byla po celý rok zřízena poddůstojnická škola v počtu asi 30 dragounů z Olomouce.¹⁴

Od druhé poloviny 19. století docházelo k významnému hospodářskému a kulturnímu rozvoji obce, a to zejména díky zřízení železniční zastávky v roce 1880 a výstavbě vlakového nádraží v roce 1897 na tzv. Severní dráze Ferdinandově. Do té doby sice vlak Prosenicemi na trati Přerov-Lipník projížděl, ale nezastavoval zde. Vzdálenost mezi městy však byla velká a bylo potřeba zřídit na trati alespoň ještě jednu zastávku.

Pro hospodářský růst obce bylo důležité i otevření Rolnického cukrovaru v roce 1881. Řepu do něj dodávali zemědělci z Prosenic a širokého okolí. Cukrovar vznikl na místě

¹² SEHNAL, J. ml. Prosenice – historie obce do 8. 5. 1945. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 61.

¹³ Kolektiv autorů. Prosenice. In *Mikroregion Pobečví*. Pobečví: Mikroregion Pobečví, 2003, str. 7-8.

¹⁴ SEHNAL, J. st. Doba poddanství. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

bývalého Šebkova parního mlýna poté, co jej v dražbě odkoupili rolníci předáci z Lipenska. V prvním roce výroby bojovali s velkými finančními ztrátami způsobenými nepříznivým počasím a obtížným zpracováním řepy. Další kampaň již byla úspěšná a dluhy mohly být zaplaceny. Postupně se vylepšovalo technické vybavení cukrovaru, navyšovala se jeho kapacita. Časem se prosenický cukrovar vyrovnal dvěma konkurenčním a větším cukrovarům v Přerově a v Lipníku. Zásluhou cukrovaru byl postaven první most přes řeku Bečvu u Grymova a vybudováno několik silnic v okolí. Přispěl také k založení družstevní mlékárny v roce 1900 a cihelny v roce 1910.

S rozvojem obce koncem 19. a na počátku 20. století souviselo také zřízení poštovního úřadu v roce 1890. O pět let později byl při poště zřízen telegrafní úřad a poštovní obvod byl rozšířen o několik okolních obcí. Prvním poštovním výpravčím se stal František Sehnal st. Kromě výše zmíněných závodů bylo v obci založeno družstvo pro chov hovězího dobytka (1902), družstvo pro spotřebu elektrické energie (1910, 1911) a občanská záložna (1909). Vzhledem k výskytu výborné cihlářské hlíny poblíž nádraží byla zásluhou některých občanů postavena v roce 1910 strojní kruhová cihelna v Malých Prosenicích. V té době také došlo k úpravám na toku Bečvy. Ta se totiž skoro každoročně vylévala ze svých břehů a místním zemědělcům působily značné škody. Její slepá ramena, tzv. Stará Bečva, byla proto zrušena a zavezena hlínou.¹⁵

Do rozvoje obce i všech místních závodů však negativně zasáhla 1. světová válka. Dělníci odcházeli do armády, a tak např. výroba v cihelně v roce 1916 úplně ustala. Opět zahájena byla v roce 1918. Válečné události se nepodepsaly jen na chodu cihelny, ale ovlivnily život celé obce. Občané žili v neustálém strachu, trpěli nedostatkem potravin a předmětů denní spotřeby. V říjnu roku 1914 se v obci ubytovali uprchlíci z Haliče. Pro nedostatek pracovních sil byli v letech 1917–1918 nasazeni v obci váleční zajatci na pomoc větším rolníkům. Mnoho mužů odešlo bojovat na frontu. Na různých bojištích padlo nebo následkem zranění zemřelo celkem 21 obyvatel z Prosenic. Na jejich památku byl později v obci postaven Pomník padlých. Ale i lidé, kteří zůstali doma, se báli o své životy. V obci během války dvakrát vypukla nákaza tyfu a vyžádala si několik desítek obětí. Zajímavostí také je, že prosenický rodák Josef Zamazal byl v roce 1915 zatčen a obviněn z vyzvědačství. Spolu s představiteli českého národa Karlem Kramářem a Aloisem Rašínem

¹⁵ SEHNAL, J. st. Kulturní a hospodářský rozvoj obce do roku 1918. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

byl odsouzen k trestu smrti. Ten jim byl později změněn na doživotí, posléze snížen na 10 let, nakonec byli v roce 1917 propuštěni na svobodu.¹⁶

1.4 Historie obce v období 1. republiky, okupace a 2. světové války

Vznik samostatné československé republiky 28. října 1918 znamenal uskutečnění národního snu o svobodě a samostatnosti. Zároveň přinesl další hospodářský a společenský rozvoj života v obci. V prvních poválečných letech došlo ke scelování pozemků ve Velkých i Malých Prosenicích. Zdejší obyvatelé obdrželi přídělky z pozemkové reformy a mohli začít hospodařit. Již v roce 1918 byl v obci založen Spolek pro chov koní, který pořádal pravidelné přehlídky a několik desítek let úspěšně prováděl chovatelskou činnost. Dobrou úroveň se vyznačoval také chov skotu. Možná i díky tomu zde byl v roce 1923 založen odbor Svazu dobytkařského družstva v Přerově a v roce 1929 zavedena kontrola užitkovosti hovězího dobytka.

Obnovené výroby se dočkal také místní cukrovar. V letech 1922 až 1923 byla provedena rekonstrukce celého závodu a v roce 1937 postavena moderní rafinerie cukru, která se svou jakostí zboží řadila mezi přední rafinerie v Československu. Znovu začala fungovat také prosenická cihelna. Byla rozšířena o dvě nové sušárny a strojní zařízení, čímž se urychlila výroba, a mohla tak být plně uspokojena poptávka na trhu.

Společenský význam Prosenic ještě vzrostl, když zde byla v roce 1923 zřízena četnická stanice a o dva roky později zdravotní obvod. V období první republiky došlo v obci k rozsáhlé bytové výstavbě, a to jak rodinných domů, tak bytů pro zaměstnance místních podniků. Důležitým mezníkem byla i stavba silnice z Velkých Prosenic přes Žebračku do Přerova provedená v letech 1925 až 1927.¹⁷

Podle Historického místopisu Moravy a Slezska byla obec Malé Prosenice popisována jako středně velká česká obec, zaměřená na zemědělství, s významným cukrovarem a místním průmyslem. Připojeny byly i statistické údaje o počtu obyvatel a domů – v roce 1869 zde žilo 230 obyvatel v 34 domech, v roce 1930 to bylo již 563 obyvatel v 79 domech. Obdobný popis byl uveden i u obce Velké Prosenice, která byla charakterizována jako malá česká, čistě

¹⁶ SEHNAL, J. ml. Prosenice – historie obce do 8. 5. 1945. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 71-72.

¹⁷ SEHNAL, J. st. Období I. republiky a okupace. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích, Nečíslováno.

zemědělská obec, v roce 1880 čítající 385 obyvatel a 55 domů, v roce 1930 počet obyvatel stoupl na 429 a počet domů na 75.¹⁸

Německá okupace a 2. světová válka pozastavily další rozvoj obce a přinesly rozsáhlé změny do života všech občanů. Byl znovu zaveden přidělový systém, stejně jako během 1. světové války, s postupným omezováním dávek potravin a předmětů. Zemědělci podléhali přísným kontrolám v oblasti zásob, stavů dobytka, přidělů krmiv atd. Mnozí občané byli nasazeni na práce do průmyslových závodů. Situace se ještě vyostřila v roce 1944, kdy bylo v celém Protektorátu vyhlášeno totální válečné nasazení, které znamenalo další zhoršení životních podmínek obyvatel. Z důvodu využití co největšího počtu pracovních sil došlo k uzavření kovárny a hostince ve Velkých Prosenicích. Několik obyvatel z Prosenic bylo zatčeno gestapem za poslech cizího rozhlasu, ilegální činnost nebo hospodářskou sabotáž.

První měsíce roku 1945 sebou nesly předzvěst blížícího se konce války. Lidé byli svědky stále častějších přeletů spojeneckých letadel a sabotáží v blízkosti železniční stanice. Šířili si mezi sebou ilegální letáky o postupující sovětské armádě, řada obyvatel zběhla z nucených prací v Německu a do konce války se skrývala doma. Počátkem února zřídili Němci v místním cukrovaru stanici a sklad pohonných hmot pro zásobování německých vojsk v oblasti severní Moravy a jižního Polska. Na tento sklad bylo provedeno několik partyzánských útoků, přesto však sloužil dál.

Poslední dny před osvobozením přinášely stále nové a nové události. 1. května propuklo povstání v Přerově, v jehož důsledku byly v Prosenicích zavedeny vojenské strážní hlídky a byl vydán zákaz shlukování občanů i opouštění obce. V dalších dnech zaznívala od nedaleké řeky Bečvy střelba, ozvaly se i dva výbuchy, když prchající němečtí vojáci vyhodili do povětří muniční vlak na železniční trati a most u Grymova. A byl to právě zničený most, který 8. května dočasně zastavil v postupu sovětskou armádu. Nakonec se však rudoarmějci do vesnice dostali, vyhnali z ní poslední německé vojáky a osvobodili ji.¹⁹

1.5 Historie obce od května 1945 do roku 1989

Ještě několik týdnů po osvobození se obec potýkala se zástupy vojáků, kteří přes ni procházeli. Často se také stávalo, že zde přenocovali a místní obyvatelé jim nabídli pohoštění.

¹⁸ SCHULZ, J. a kol. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. VI. svazek. Okresy: Přerov, Hranice, Kroměříž*. Ostrava: Profil, 1978, str. 183 a 192.

¹⁹ SEHNAL, J. st. Období I. republiky a okupace. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

Ne všichni vojáci však byli za tuto pohostinnost vděční, někteří ji ze své pozice osvoboditele brali jako samozřejmost. Dne 14. května dorazilo do obce asi 100 Židů vracejících se do Rumunska. Putovali z továrny v Jeseníkách a dlouhá cesta je vyčerpala, byli proto ubytováni v prosenické škole a obyvatelé se jim postarali o jídlo a pití.²⁰

Již v průběhu války bylo rozhodnuto o organizaci veřejné správy ve svobodném státě. Rozhodující vliv měly mít národní výbory. Ty, na rozdíl od veřejné správy předmnichovské doby, představovaly spojení státní správy a samosprávy do jediného orgánu, a tím vytvoření tzv. jednokolejného modelu. Jakmile byly obce v květnu 1945 osvobozeny od nepřítele, začaly se ustanovovat národní výbory. Dnem ustanovení zaniklo obecní zastupitelstvo a obecní úřad se stal úřadem místního národního výboru (MNV).²¹

Život v obci se poměrně rychle probouzel. Bylo vytvořeno místní sdružení Jednotného svazu českých zemědělců (JSČZ) a družstvo chovatelů dobytka. Byly obnoveny některé spolky (Junák, Sokol), jiné vznikly nově (Svaz české mládeže). Svou činnost také zahájily povolené politické strany, ve Velkých Prosenicích to byla Komunistická strana Československa (KSC), Československá strana lidová a národní socialisté. Postupně se konaly první schůze MNV ve Velkých i Malých Prosenicích. Kromě toho proběhla i jejich společná schůze za účelem sestavení MNV, ve kterém by byly rovnoměrně zastoupeny všechny vrstvy obyvatel. Přes počáteční potíže bylo nakonec složení výboru schváleno takto: dělnictvo 6 členů, zemědělci 4 členové, inteligence 1 člen a živnostníci 1 člen. Předsedou MNV Velké Prosenice byl zvolen František Sehnal, předsedou MNV Malé Prosenice Oldřich Plšek.

Společenskou i hospodářskou změnu přinesl únorový převrat v roce 1948. Byly zapečetěny lidovecké a národně socialistické sekretariáty, čímž ustala činnost těchto stran. Schůzování bylo přísně zakázáno, vydávání stranických novin zastaveno. Zástupci těchto stran byli odvoláni ze svých funkcí v MNV. V obcích, závodech a organizacích byly vytvořeny akční výbory (AV) složené převážně z komunistů, jejichž úkolem bylo dohlížet na práci MNV. Postupně také docházelo ke znárodnění místních podniků. Cukrovar i cihelna byly znárodněny již 22. února, v březnu následovala mlékárna, mlýn a pila. KSC se stala jedinou politickou stranou v obci.²²

²⁰ POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 79.

²¹ LAPÁČEK, J., PASSINGER, B. *Pobečví v proměnách času*. Přerov: Elan, 2005, str. 11.

²² POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 80-82.

Velké Prosenice již delší dobu usilovaly o sloučení s Malými Prosenicemi. Ty se tomu dlouho bránily s odůvodněním, že mají cukrovar, cihelnu a mlékárnu a spojením by jenom ztratily. V dubnu 1948 však bylo rozhodnuto o sloučení obou obcí. Zemský národní výbor v Brně toto spojení v květnu neschválil, zato rada okresního národního výboru (ONV) v Přerově v červnu 1948 projevila souhlas, a tak sloučení nabylo právní moci dne 17. prosince 1948. Zároveň se jednalo o připojení obcí k okresu Přerov, s čímž MNV vyslovily 26. listopadu 1948 souhlas. Od 1. ledna 1949 formálně existovala již pouze jedna obec nesoucí název Prosenice. V době sloučení měly Malé Prosenice 590 obyvatel, Velké Prosenice 443, celkem tedy 1033 obyvatel. Zastupovalo je 18 členů MNV.²³

V roce 1950 došlo v obci k vytvoření Jednotného zemědělského družstva (JZD). Jeho členům, ale i soukromým zemědělcům byly vyměřovány tzv. dodávky, tedy rozsah odvodů masa, mléka či vypěstovaných plodin. Pro soukromé zemědělce byly tyto dodávky stanovovány příliš vysoké, v důsledku čehož mnozí z nich nemohli spotřebovat vlastní potraviny, protože by nesplnili předepsané limity. Pod tímto tlakem někteří zemědělci zlikvidovali svá hospodářství a pole dali do užívání JZD. Jiným nezbylo nic jiného, než do JZD vstoupit, aby se jim snížil objem dodávek.

Během 50. let byl definitivně uzavřen místní mlýn, byly zlikvidovány katry a pily, zrušena byla i stanice SNB a obvod byl přidělen stanici v Pavlovicích. Naopak zřízena byla poradna pro matky s dětmi nebo zdravotnické středisko s ordinací obvodního, dětského a zubního lékaře. Probíhala také rozsáhlá výstavba rodinných domů a bytů. Byty byly určeny zejména pro zaměstnance cihelny a cukrovaru. Město Přerov se rozhodlo zřídit na katastrálním území Prosenic směrem k Lýskám rybník Draždíř jako zásobárnu pitné vody pro město. V roce 1956 byl slavnostně otevřen Park kultury a oddechu, tzv. cukrovarská zahrada. Od roku 1957 se připravovala výstavba rozvodny a měničny ČSD mezi Prosenicemi a Osekem, stavba byla dokončena v roce 1960. V témže roce byl slavnostně otevřen i kulturní dům, v němž se od té doby pořádaly různé společenské akce (např. májové veselice, představení zájezdových divadel, koncerty a další).²⁴

Další politickou a společenskou změnu přinesl rok 1968. Nejprve probíhalo tzv. Pražské jaro, které slibovalo změny k lepšímu. Lidé na vesnicích mnohdy nechápali, co se děje, nebo si mysleli, že jde o mocenský zápas uvnitř KSČ. Členové strany zase nevěděli, co si o nastalé situaci mají myslet. Pak přišel šok. 21. srpna 1968 obsadily Československo

²³ Historie obce. [online]. [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z <www.prosenice.cz/pro-navstevniky/historie-obce>.

²⁴ POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 84-93.

vojska Varšavské smlouvy. V celé zemi i v Prosenicích se zvedla vlna odporu. Ve vesnici i jejím okolí se objevovaly nápisy na podporu politických představitelů a proti okupaci. Obyvatelé zažili několik nočních přesunů kolon tanků, při nichž se dokonce otráasaly domy. V obci se následně rozběhla petiční akce na odsouzení okupace, kterou podepsalo mnoho občanů.

Od roku 1969 byl zahájen proces normalizace spojený s prováděním čistek v komunistické straně i celé společnosti. Tyto čistky se nevyhnuly ani občanům z Prosenic. Několik se jich proto rozhodlo pro emigraci do západního Německa. Opět nastala doba kádrových posudků, prověrek, komplexních hodnocení, stranických doporučení atd.

V letech 1969–1974 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce a modernizace cukrovaru, navyšující jeho zpracovatelskou kapacitu na 1400 tun za 24 hodin místo původních 1 140. Díky kvalitě cukru získal podnik v roce 1970 titul „Závod vzorné jakosti“, kvalita byla označována jako prvotřídní, 60 % veškeré produkce směřovalo na export do zahraničí.

Svého rozmachu doznalo i JZD. V roce 1973 bylo vytvořeno JZD Moravská brána Prosenice, které slučovalo dohromady několik okolních družstev (Sobíšky, Buk, Radvanice, Vinary, Lýsky, Radslavice, Grymov a další). Byly vybudovány nové stavby a pořizována nová technika. Ve snaze docílit co největšího množství obdělávané plochy, byly rušeny polní cesty, příkopy, byla provedena rekultivace bývalých ramen Bečvy, byly vykáceny stromy kolem řeky i kolem polí.

70. léta byla opět obdobím rozsáhlé výstavby a přestavby. V obci probíhala tzv. akce Z (Zvelebení). Kvůli nedostatku stavebních kapacit podniků bylo možné na vesnicích budovat jen s pomocí brigádnické práce občanů. Jednalo se o výstavbu kanalizace, vodovodu, tělocvičny, nové části hřbitova a prodejny potravin. V té době byla také zahájena výstavba rodinných domů, které měly fakticky propojit bývalé Malé a Velké Prosenice. Ulicí, v níž měly domy vyrůst, se začalo říkat „Nová ulice“.

Během roku 1983 se několikrát sešel MNV na plenárním zasedání, aby projednal návrh na sloučení obcí Prosenice, Radvanice, Sobíšky, Zábeštní Lhota a Buk. Poslední jmenovaná však sloučení odmítla. I přesto byl návrh nakonec schválen, obec Buk byla také sloučena. Účelem vytváření tzv. střediskových obcí bylo soustředit výstavbu zařízení pro občany (zdravotních a nákupních středisek, kulturních zařízení) do těchto obcí. Rovněž zde byla soustředěna výstavba nových rodinných domů. I navzdory tomu docházelo během 80. let ke snížení počtu obyvatel, zejména mladých lidí, z důvodu stěhování do měst.²⁵

²⁵ POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 95-101.

V roce 1985 byla v cihelně v Prosenicích zahájena výstavba nového závodu na výrobu heraklitu. Již v červnu 1986 však byla výroba zastavena, protože odbyt zboží byl nízký. Budova i strojní zařízení byly v havarijním stavu. Plánovaná rekonstrukce byla několikrát odsunuta a nakonec se vůbec neuskutečnila. Naopak v cihelně začaly probíhat demoliční práce starých objektů.²⁶

Od počátku roku 1989 se začala pozvolna měnit politická situace v celé republice. Vše odstartoval již v průběhu ledna tzv. Palachův týden. Následovala petice „Několik vět“, která vyzývala vládnoucí režim k diskuzi. Podepsali ji i 4 občané z Prosenic, za což byli následně vyslýcháni na StB. Stěžejními se pak staly události listopadu 1989, označované jako Sametová revoluce. V cukrovaru a v cihelně vzniklo místní Občanské fórum, všechny podniky se nějakým způsobem zapojily do generální stávkové konané 27. listopadu. Obyvatelé se zájmem sledovali vývoj událostí.

1.6 Historie obce od roku 1990 do současnosti

Události listopadu 1989 odstartovaly velkou proměnu společnosti. Nejenže skončilo výsadní mocenské postavení komunistické strany, které trvalo přes 40 let, ale občanům se např. otevřely hranice, mohli volně cestovat, konaly se svobodné volby, rozvíjelo se soukromé podnikání, byly obnoveny dříve zakázané spolky a organizace atd.

Dnem konání komunálních voleb v roce 1990 skončil svoji činnost MNV Prosenice a správa obce přešla na nově zvolená obecní zastupitelstva, protože současně s tím zanikla i středisková obec Prosenice a obce, které ji tvořily (Buk, Radvanice, Sobíšky, Zámeštní Lhota a Prosenice) se osamostatnily. Do obecního zastupitelstva v Prosenicích bylo zvoleno 9 zastupitelů, starostou byl zvolen Josef Jemelka. Zastupitelstvo v té době řešilo mnoho problémů týkajících se chodu, spravování a podoby obce. Zabývalo se např. problematikou tzv. Staré Bečvy, kanalizací či restitucemi majetku.²⁷

Po revoluci se změnil i osud cihelny, která byla téměř v likvidaci. Název továrny byl změněn na CIDEM, státní podnik, závod Prosenice. Následně došlo k privatizaci (1992) a další změně názvu na DCD, s. r. o. Prosenice.²⁸ Rozsáhlá rekonstrukce a nová výrobní

²⁶ POSPÍŠILÍK, M. Z historie cihelny v Prosenicích. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2007*. Ročník XIII. Číslo 1. Str. 10-11.

²⁷ POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 105-106.

²⁸ POSPÍŠILÍK, M. Z historie cihelny v Prosenicích. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2007*. Ročník XIII. Číslo 1. Str. 11.

linka z Holandska pomohly opět nastartovat výrobu. Zboží šlo na odbyt, a tak bylo potřeba zvýšit výrobu a vystavět skladovací prostory. Od roku 1997 vlastnila závod rakouská firma Heraklit AG, která mu pomohla dostat se na přední evropskou úroveň. V roce 1998 došlo ke spojení s dalšími podobnými firmami a vznikl nový podnik DCD IDEAL, s. r. o.

V červenci 1990 se stal Cukrovar Prosenice samostatným podnikem poté, co se vyčlenil ze svazku Olomouckých cukrovarů. V závodu byla provedena plynofikace, zmodernizována výroba, postavena nová sušárna řízků i balicí linka, připravovala se výstavba sila na uskladnění cukru. V té době však nastala na trhu s cukrem složitá situace a místní cukrovar musel čelit tvrdé konkurenci. V průběhu roku 1996 byl z důvodu zadlužení vyhlášen nad cukrovarem konkurz. Kampaň v tomto roce nebyla vůbec zahájena, zaměstnanci byli propuštěni a cukrovar uzavřen.

Porevoluční změny zasáhly i do chodu místního družstva. V květnu 1990 bylo z názvu vypuštěno přízvisko „Jednotné“ a organizace získala novou podobu. Zájemcům se vracela půda k soukromému podnikání, v restitučních řízeních se vracely budovy a objekty původním majitelům. Koncem roku 1993 pak byla založena Moravská zemědělská a. s. Prosenice.²⁹

V roce 1991 se uskutečnilo sčítání lidu, domů a bytů. V obci tehdy žilo 862 obyvatel (400 mužů, 462 žen), domovní fond čítal 233 domů a k dispozici bylo celkem 333 bytů. Během následujících let byla zahájena a dokončena plynofikace obce, byla vybudována obecní skládka, u školy byla dokončena stavba víceúčelového hřiště a tenisového kurtu. Obecní volby v roce 1994 mnoho změn nepřinesly, starostou byl opět zvolen Josef Jemelka, ani složení zastupitelstva se příliš nezměnilo.³⁰

V roce 1995 byl Parlamentem ČR obci Prosenice udělen znak a prapor. O rok později, při příležitosti 90. výročí založení hasičského sboru, byly tyto symboly obci slavnostně předány. Symbolika obecního znaku vychází z nejstarších vyobrazení obecní pečeti – klasy prosa a dravý pták jsou jeho hlavními figurami. Modrý štít představuje četné vodní plochy v okolí obce, ke kterým má vztah i pták zlaté barvy se zelenými klasy prosa na křídlech. Zlatá barva dravce a proso symbolizují úrodnost Hané i název obce, který se podle legendy odvozuje od prosa.³¹

V následujících letech docházelo k novým výstavbám, ale i k rekonstrukcím stávajícího obecního majetku. Byla opravena zvonice v Malých Prosenicích, bývalé zdravotní

²⁹ POSPÍŠILÍK, M. Historie obce od 9. 5. 1945 do současnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Prosenice: Obec Prosenice, 2000, str. 102-104.

³⁰ POSPÍŠILÍK, M. 20 let obecního zřízení v Prosenicích – 1. část. *Zpravodaj obce Prosenice 2/2011*. Ročník XVII. Číslo 2. Str. 7-9.

³¹ BEDNARÍK, V. c.d., str. 13.

středisko bylo přestavěno na bytový dům, byla zahájena stavba školní družiny a kořenové čističky odpadních vod, došlo k opravám na místních komunikacích, byl vybudován nový rybník – Rýnský. V restituci obec získala zpět rybník Panský. Na začátku července 1997 zasáhly celou Moravu ničivé povodně. I v Prosenicích napáchala voda velké škody, když se Bečva vylila ze svých břehů, zaplavila okolní silnice, domy, sklepy, fotbalové hřiště i nově postavenou kořenovou čističku.

Rok 1998 byl opět ve znamení obecních voleb. Již potřetí za sebou byl starostou zvolen Josef Jemelka. V tomto roce bylo také založeno z iniciativy obcí Radslavice a Prosenice sdružení obcí s názvem Pobečví, jehož cílem bylo mimo jiné vytvořit subjekt, který by mohl ke svému rozvoji využívat různé finanční zdroje, a to i z evropských fondů. V roce 1999 byla přes Prosenice otevřena cyklistická trasa „Jantarová stezka“.

Významný a zásadní byl pro Prosenice rok 2000. V létě se konaly oslavy 725. výročí založení obce spojené s mnoha kulturními a společenskými událostmi. Při této příležitosti byla vydána publikace o historii obce s názvem „Prosenice 1275–2000“ a v budově školy se uskutečnila výstava mapující historický vývoj obce zahrnující dokumenty, dobové fotografie, vykopávky, nálezy atd. Oslavy se navíc staly impulsem k založení folklorního souboru Hanácké Prosének, ve kterém se od té doby vystřídal již několik generací dětí z místní mateřské a základní školy.

Mezi další události tohoto roku patřilo např. i otevření nové společenské místnosti a zároveň jednacího sálu obecního úřadu, ukončení provozu místního kina z důvodů nízké návštěvnosti, vykácení aleje stoletých lip a kaštanů na návsi a jejich následné nahrazení hlohovou alejí nebo schválení návrhu na pojmenování ulic v obci. Názvy ulic byly vybírány tak, aby navazovaly na tradici uspořádání obce nebo vycházely z místního označení. Jednalo se o ulice Na návsi, Na Chmelínku, Ke Mlýnu, K Žebračce, Školní, Zahradní, Na Loukách, Maloprosenská, Osecká, Cukrovarská, Grymovská a U Nádraží.³²

Po čtyřech letech, kdy byla přerušena činnost cukrovaru, zakoupila výrobní areál česká firma Hanácká potravinářská společnost s.r.o. Po rozsáhlé rekonstrukci a modernizaci výroby byla v září 2000 zahájena první kampaň v novodobé historii cukrovaru. Přestože málokdo věřil, že by cukrovar mohl opět dobře fungovat, kampaň se řadila k těm nejúspěšnějším.³³

³² POSPÍŠILÍK, M. 20 let obecního zřízení v Prosenicích – 2. část. *Zpravodaj obce Prosenice 3/2011*. Ročník XVII. Číslo 3. Str. 14-17.

³³ JIŘÍČEK, O. Obnovení provozu v cukrovaru Prosenice. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2001*. Ročník VII. Číslo 1. Str. 5-6.

Od roku 2000 docházelo opět k mnoha stavebním úpravám v obci. Budova školy byla zateplena a dostala novou fasádu, došlo k rozsáhlé rekonstrukci hasičské zbrojnice a obecního (dříve cukrovarského) parku, v jehož rámci byl vybudován i sportovní areál. Dále proběhla oprava střechy na zvonici i rozsáhlé opravy kanalizace a veřejného osvětlení, v ulici Zahradní vyrostly rodinné domky.

Koncem roku 2005 vstoupila obec Prosenice jako součást Mikroregionu Pobečví do většího celku, který vystupoval jako občanské sdružení s názvem „Místní akční skupina (MAS) Záhoří – Bečva“ se sídlem v Soběchleších. Tato organizace funguje i v roce 2015 a zaměřuje se především na rozvojové programy pro celou oblast či získávání finančních prostředků na volnočasové aktivity pro děti a mládež.³⁴

V roce 2006 se konaly volby do zastupitelstva obce. Novým starostou byl zvolen Jaroslav Porvol. Po dlouhých šestnácti letech tak ve funkci vystřídal Josefa Jemelku. Během následujících 4 let se měnila podoba některých částí obce: došlo k výstavbě školního a dětského hřiště u základní školy, k úpravám na vnitřním i vnějším prostranství hřbitova, k výstavbě chodníků, k rekonstrukci kořenové čističky a k mnoha dalším úpravám.

V květnu 2010 postihla nejen Olomoucký kraj „blesková“ povodeň. I řeka Bečva nebezpečně stoupala, až se vylila ze svých břehů. Obyvatelé Prosenic bydlící nejbližší Grymovskému mostu měli zatopené sklepy stejně jako při povodni v roce 1997. Voda zatopila i pole kolem cesty, fotbalové hřiště a Rýnský rybník, do kterého byly čerstvě vysazeny nové ryby. Na podzim tohoto roku se opět konaly obecní volby. Novým starostou byl zvolen Otakar Dokoupil, který tuto funkci od roku 2014 vykonával již druhé volební období.

V letech 2010–2013 byly realizovány zejména stavební projekty zaměřené na sportovní a kulturní vyžití obyvatel obce. Byla vystavěna cyklostezka Prosenice – Grymov, vybudováno sociální zázemí a provozní budova s bufetem a venkovním posezením v obecním parku, kde se tak po dlouhé době opět mohly konat různé společenské a sportovní akce.

Počátkem roku 2012 byl valnou hromadou MAS Záhoří – Bečva přijat návrh na restrukturalizaci a rozšíření organizace na místní akční skupinu s novým názvem MAS Moravská Brána, o. s., která sdružovala 32 obcí v prostoru mezi městy Hranice a Přerov. Předsedou MAS byl zvolen starosta Prosenic Otakar Dokoupil. Účelem restrukturalizace bylo dosáhnout v budoucnu snadnějšího čerpání finančních prostředků, a to i z programů EU.³⁵

³⁴ JEMELKA, J. Závěrečná zpráva o průběhu volebního období 2002–2006. *Zpravodaj obce Prosenice* 3/2006. Ročník XII. Číslo 3. Str. 5-6.

³⁵ DOKOUPIL, O. Slovo starosty. *Zpravodaj obce Prosenice* 2-4/2012. Ročník XVIII. Číslo 2-4. Str. 3.

Před koncem volebního období 2010–2014 rozhodlo zastupitelstvo obce, že v následujícím období se počet jeho členů navýší na 15, aby mohla být ustanovena obecní rada. Takové uspořádání omezuje pravomoci starosty. Od podzimu 2014 je tak rozhodování o správě obce v rukou rady a jakýkoli návrh musí být přijat její nadpoloviční většinou. Členy rady jsou starosta Otakar Dokoupil, místostarosta František Vaněk a zastupitelé Josef Sehnal, Miroslav Mikula a Jan Kubiš.

2 Historie školství v obci Prosenice

2.1 Vývoj základního školství od jeho počátků do roku 1918

V dobách před tereziánskými reformami se školy zřizovaly pouze v obcích, v nichž již byla ustanovena duchovní správa. Většinou postačovaly školy jednotřídní, protože do nich docházelo málo žáků, a to zejména v důsledku nepovinné školní docházky a skutečnosti, že přespolní děti musely do školy pěšky urazit několik kilometrů. V okolí Prosenic se v roce 1622 vyskytovaly školy pouze v Lipníku, Oseku nad Bečvou, Soběchlebích a Tršicích. Jednalo se o školy české. Ve 2. polovině 18. století byly zřízeny další, např. v Lazničkách, Dolním Újezdě, Kozlově, Podhoří a také ve Velkých Prosenicích.

V průběhu 18. a 19. století nebylo ničím výjimečným, když na venkovských školách vyučovali vedle vzdělaných učitelů i řemeslníci (krejčí, varhaníci) či vysloužilí vojáci. Vyučující si svůj plat vybírali pravidelně každý týden u rychtáře, jemuž peníze či naturálie odevzdávali rodiče žáků. Výuka probíhala v závislosti na ročním období takto: od listopadu do konce dubna se vyučovalo celodenně, zbytek roku jen v poledne (od 12 do 14 hodin), mezitím byly šestitýdenní tzv. „žňové prázdniny“. Děti chodily do školy do 12 let, poté mohly ještě od 12 do 18 let chodit na tzv. opakující hodiny.³⁶

Za vlády Marie Terezie došlo v roce 1774 k reformě školství. K hlavním změnám patřilo zavedení povinné školní docházky pro všechny děti od 6 do 12 let (přístup ke vzdělání tak získali i poddaní) a zavedení jednotných osnov pro všechny školy ve státě. Nový školní řád rozeznával tři druhy základních škol: pro venkov (triviální s předpokládanými úlevami ve školní docházce), menší města (tzv. školy hlavní) a zemská města (školy normální s rozšířenou vyučovací osnovou).³⁷

Historie školství v Prosenicích se začala psát o několik let později od zavedení reformy. Původně byly Malé a Velké Prosenice přiškoleny do Předmostí. Poté, co byla v obci zřízena duchovní správa, vznikla zde i farní škola. Na náklady náboženského fondu byla v roce 1787 postavena přízemní školní budova, která zahrnovala jednu učebnu, světnici pro učitele, komoru a kuchyňku. Do školy docházely nejen děti z Prosenic, ale i z Buku

³⁶ BAŽURA, J. c.d., str. 54-55.

³⁷ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. Olomouc: UP Olomouc, 1989, str. 6-7.

a Radvanic. Prvním učitelem byl Josef Příborský. Měl k dispozici pouze jednu malou místnost, a proto se učilo polodenně. Dopoledne se učili žáci II. třídy, odpoledne I. třídy.³⁸

Školní docházka byla povinná pro děti od 6 do 12 let. Rodiče, kteří svoje děti do školy neposílali, museli zaplatit dvojitě školné. Výjimku měli chudí rodiče, ti museli vykonávat veřejné práce. Žáků postupně přibývalo, a tak byl škole přidělen učitelský pomocník. Závažným problémem se časem staly nedostačující prostory, které donutily obec ke stavbě nové školní budovy. Výstavba započala v roce 1857, tehdy školu navštěvovalo celkem 122 dětí (51 chlapců a 71 dívek). Základním kamenem budovy se stal kruhový mlýnský kámen, do něhož byly vloženy pamětní spisy o stavbě, dobových poměrech a vzorky peněz. O rok později byla stavba dokončena a 1. února 1859 se v ní začalo vyučovat.³⁹

Další zásadní změny ve školství přinesl rok 1869. Byl vydán základní říšský školský zákon, který položil základy novodobé školské soustavy v našich zemích. Zahrnoval např. tato opatření: zavedení jednotného státního dozoru nad školami, rovné právo všech vrstev obyvatelstva na základní vzdělání či modernizaci obsahu vzdělání. Také prodloužil povinnou školní docházku o dva roky, tzn. od 6 do 14 let.⁴⁰

Ve funkci řídicích učitelů se na prosenické škole do konce 19. století vystřídalo mnoho významných osobností, z nichž se některé nesmazatelně zapsaly i do historie obce. Patřil k nim např. Jan Pastrnek, zakladatel „Pamětní knihy“ Malých Prosenic a školní kroniky, dále také František Beníšek a jeho syn Eduard. Ten se zasloužil o zřízení školní knihovny v roce 1869 a o založení čtenářsko-pěveckého spolku Podhajan v Buku.

V roce 1893 se nadučitelem stal Josef Šromota. V té době škola nesla název „Obecná škola ve Velkých Prosenicích“ a navštěvovalo ji 250 žáků. Kvůli tak vysokému počtu musela být rozšířena na trojtřídní, což bylo umožněno i díky přestavbě uvnitř budovy.⁴¹

Původně měl nad školou dozor místní farář. Na základě říšského školského zákona z roku 1869 ho však převzala místní školní rada složená ze zástupců přiškolených obcí. Počet žáků neustále narůstal, a tak se uvažovalo o rozšíření školy na čtyřtřídní. K tomu však nedošlo. V roce 1906 si totiž přiškolené Radvanice zřídily vlastní školu a stejný krok učinil i Buk v roce 1909. Do prosenické školy tudíž docházely už jen děti z Malých a Velkých Prosenic.⁴²

³⁸ SEHNAL, Fr. st. *Z historie Prosenic a života lidu. Události místní i světové*. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích, str. 45.

³⁹ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 4-5.

⁴⁰ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I. c.d., str. 9-10.

⁴¹ SEHNAL, J. st. *Zřízení farnosti a školního obvodu*. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

⁴² BAĐURA, J. c.d., str. 264.

Zajímavá je i historie školních výletů žáků z Prosenic. První výlet se uskutečnil v roce 1870 do Radvanic. Výletu se tehdy zúčastnili nejen žáci a učitelé, ale také občané a mnoho dalších hostů. Byl připraven bohatý program a pohoštění. Žáci recitovali, zpívali, hráli různé hry. V následujících letech se výlety konaly pravidelně, v jejich organizaci se střídaly jednotlivé přískolené obce. V roce 1894 se uskutečnila první výprava do vzdálenějšího okolí, žáci navštívili hrad Helfštýn.

První světová válka zasáhla do života celé společnosti a podepsala se i na chodu školy. Tu na začátku školního roku 1914/1915 navštěvovalo 118 žáků a výuku vedli dva učitelé, Josef Fürst a Josef Šromota. Fürst však musel narukovat do války, a tak vše zůstalo jen na Šromotovi. Výuka byla zkracována, a to až do doby, než do školy nastoupily nové učitelky – Terezie Žilinská a Anna Porubová. Během války bylo uspořádáno několik nucených sbírek barevných kovů, vlněných a bavlněných látek, šatů a prádla. V roce 1916 a 1917 se ve škole konaly tzv. obětní dny, při nichž se konala sbírka na vdovy a sirotky.⁴³

2.2 Vývoj základního školství v obci v letech 1918 až 1945

S nástupem demokratického zřízení v československém státě bylo zapotřebí provést mnoho změn a úprav nejen v řízení společnosti, ale i ve školství. V roce 1922 byl vydán tzv. Malý školský zákon, který sjednocoval školskou soustavu na celém území ČSR. Povinná školní docházka byla i nadále osmiletá, ale byly zrušeny úlevy žáků z vyučování (např. z důvodu zemědělských prací). Výuka náboženství se stala nepovinnou a byly zavedeny některé nové předměty – ruční práce pro chlapce a domácí nauka.⁴⁴

Do školy v Prosenicích se v roce 1919 vrátil z italského zajetí učitel Josef Fürst a bylo zahájeno pravidelné vyučování. V roce 1923 nastoupil na místo řídícího učitele František Krestýn, další významná osobnost školního i obecního života. Byl prvním oficiálním kronikářem obce a zasloužil se o založení Pamětní knihy pro Velké Prosenice. Po jeho odchodu do penze byla vedením školy pověřena Anna Porubová (1928–1930), dále pak František Tomčík (1930–1931), Josef Frajs (1931–1937) a Josef Šatánek (1937–1948).⁴⁵

V roce 1938 se začalo uvažovat o přestavbě stávající školní budovy, stavba z roku 1858 byla v chátrajícím stavu. Jednání komplikovali zejména zástupci Malých Prosenic, sami totiž usilovali o zřízení obecné školy ve svém katastru. To se jim však nepodařilo, a tak byla

⁴³ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 10-11.

⁴⁴ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I. c.d., str. 14.

⁴⁵ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 9.

sjednána dohoda o přestavbě školy ve Velkých Prosenicích. Při demoličních pracích se navíc zjistilo, že trámy jsou velmi poškozené a časem by hrozilo zřícení střešní konstrukce. Stavba byla tudíž opodstatněná. Po dobu výstavby se vyučovalo v obecním domě, v sále U Králů nebo v hasičské zbrojnici.⁴⁶

V dobách německé okupace nastaly ve školství velké změny. Obsah vyučování byl značně cenzurován, vše co nacisté považovali za nepřátelské, muselo být odstraněno, začerněno. Byla zavedena povinná výuka německého jazyka a výcvik v protiletectvé obraně. Naopak omezena byla výuka českého jazyka a literatury, dějepisu, zeměpisu. Bylo zakázáno učit o všem, co připomínalo českou slávu a statečnost, např. o husitech.⁴⁷

Ve školním roce 1938/39 navštěvovalo školu v Prosenicích 102 žáků, v roce 1940/41 se jejich počet navýšil na 113 a škola byla rozšířena na čtyřtřídní. O rok později bylo nařízeno snížit počet tříd na dvě. Nacisté potřebovali co nejvíce pracovních sil do válečného průmyslu, v důsledku čehož odešlo ze školy několik učitelů. Ve školním roce 1944/45 se učilo pouze do Vánoc. Poté musely být prostory školy uvolněny pro zákopníky pracující na zákopech pro ustupující německou armádu. V únoru 1945 si školu pro sebe zabrali němečtí vojáci, kteří zde byli ubytováni i se sovětskými zajatci. Po osvobození 8. května využívali školní budovu zase rudoarmějci. Po jejich odchodu musela být opravena a vyčištěna, vyučování proto v červnu a v červenci probíhalo v nedalekém sále U Králů.

Válečná léta s sebou přinášela mnoho útrap, i přesto si lidé dokázali najít zábavu a odreagování, díky čemuž společenský život v obci neutuchal. V roce 1941 byla v Prosenicích založena hudební škola pod vedením učitele Josefa Fraise. Ten učil především hře na housle a na klavír. Žáci se svými výsledky pochlubili občanům v roce 1943.⁴⁸

Po skončení války v květnu 1945 směřovaly veškeré snahy k co nejrychlejšímu odstranění následků a škod způsobených válečnými léty. Ve školství proběhly rozsáhlé revize učebnic a učebních pomůcek, začalo se vyučovat podle předválečných osnov z roku 1933 a byla zastavena výuka německého jazyka. Naopak důraz byl kladen na výuku českého jazyka, vlastivědy, dějepisu a zeměpisu. Podle ustanovení Košického vládního programu měla být vybudována nová školská soustava, která by odpovídala potřebám lidově demokratického Československa. Prvním krokem mělo být zestátnění školství, příprava jednotného školského

⁴⁶ SEHNAL, J. ml. Ze starých letopisů. In *Zpravodaj obce Prosenice 3/96*. Ročník II. Číslo 3. Str. 7.

⁴⁷ KRÁLÍKOVÁ, M. a kol. *Nástin vývoje všeobecného vzdělání v českých zemích*. Praha: SPN, 1977, str. 67.

⁴⁸ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 14-16.

systemu, prodloužení povinné školní docházky (z osmileté na devítiletou) a požadavek na vysokoškolské vzdělání učitelů.⁴⁹

2.3 Významné události na škole v Prosenicích mezi lety 1946 až 1989

Ve školním roce 1945/46 navštěvovalo školu v Prosenicích 92 žáků a vyučování opět probíhalo ve školní budově. Počet žáků však postupně klesal, protože mnoho rodin odcházelo osidlovat vylidněné pohraničí. O rok později do školy docházelo pouze 75 žáků rozdělených do dvou tříd. Od dubna 1947 byla jedna místnost ve škole vyhrazena pro mateřskou školu.⁵⁰

Po únorovém převratu v roce 1948 se stal ministrem školství Zdeněk Nejedlý. Ten ihned zahájil rozsáhlou reformu ve svém resortu. Byl přijat nový školský zákon o základní úpravě jednotného školství, který stanovil, že občané jsou si rovni nejen před zákonem, ale také ve škole, a povinná školní docházka je devítiletá, tj. pro všechny děti od 6 do 15 let. Školy mohly být pouze státní a dělily se na první a druhý stupeň, přičemž školy prvního stupně byly označeny za národní školy. Důraz byl kladen na političnost školy, její spojení s budováním státu, výchovu k národnímu cítění, socialistickému přesvědčení a družné spolupráci.⁵¹

Rok 1948 přinesl řadu změn také do školy v Prosenicích. Nastoupil zde nový řídicí učitel – Jindřich Gregor, za jehož vedení patřila škola k nejlepším v okrese – a patronát nad školou převzal místní cukrovar. V témže roce došlo ke sloučení obcí Malé a Velké Prosenice a následně k jejich přidělení do okresu Přerov. V roce 1949 vzniklo Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ), které škole vypomáhalo po materiální a finanční stránce i s organizací kulturních a společenských akcí.⁵²

Počet žáků postupně narůstal, a tak byla výnosem krajského národního výboru (KNV) povolena třetí třída. Pro nedostatek učitelů se však vyučovalo pouze ve dvou třídách. Tento stav se změnil až v roce 1951, kdy na školu nastoupila nová učitelka – Eliška Bělunková.⁵³

V roce 1953 byl přijat nový zákon o školské soustavě a vzdělání učitelů. Tehdejší plán rozvoje národního hospodářství si vynutil urychlení přípravy dorůstající generace, povinná školní docházka byla proto zkrácena na 8 let. K zásadním změnám došlo také v učebních

⁴⁹ VESELÁ, Z. *Vývoj českého školství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988, str. 133-134.

⁵⁰ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 17.

⁵¹ KRÁLÍKOVÁ, M. a kol. c.d., str. 76.

⁵² POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 17-19.

⁵³ SEHNAL, J. ml. Ze starých letopisů. In *Zpravodaj obce Prosenice 4/96*. Ročník II. Číslo 4. Str. 3.

plánech. Prvouka a vlastivěda ztratily status samostatných předmětů a byly včleněny do mateřského jazyka. Odpadlo psaní, ruční práce, náboženství a zájmové kroužky. Byly posíleny hodinové dotace českého a ruského jazyka.⁵⁴

V roce 1958 se stal řídícím učitelem v Prosenicích Stanislav Oharek. Ve školním roce 1959/60 docházelo do školy 118 žáků a opět byla zavedena čtyřtřídní organizace, která si vyžádala více místností k výuce. Tento problém byl vyřešen přestěhováním mateřské školy do nově adaptované budovy požární zbrojnice. Od 1. září 1960 začaly být žákům bezplatně poskytovány učební pomůcky a ve stejném roce byla uzákoněna devítiletá školní docházka. Změnil se i název školy, z Národní školy se stala Základní devítiletá škola – 1. až 5. ročník (ZDŠ).⁵⁵

Nový školský zákon z roku 1960 by se dal celkově shrnout tak, že to, co předchozí zákon z roku 1953 rušil či zaváděl, tento zákon vracel do původního stavu. Do vyučování byly opět zařazeny některé předměty (vlastivěda, psaní, pracovní vyučování), obnoveny byly také zájmové kroužky. Časová dotace u českého a ruského jazyka byla snížena. Důraz byl kladen na pracovní vyučování, které se stalo hlavním článkem polytechnického vzdělání.⁵⁶

Počet žáků na škole v Prosenicích v následujících letech značně kolísal, v důsledku čehož se neustále měnila organizace tříd. Ve školním roce 1961/62 navštěvovalo školu 120 žáků, v roce 66/67 poklesl počet žáků na 83, v roce 70/71 počet opět vzrostl na 107 žáků a v roce 75/76 opět poklesl, a to na 67 žáků. V tomto období se na škole vyučovalo v pěti postupných ročnících. Od roku 1967 navštěvovaly pátý ročník i děti z Buku a Sobišek, později i z Radvanic. Zajímavostí také je, že od tohoto roku začali mít žáci volné soboty, nejprve v sudých týdnech, po čase bez omezení. Ředitel školy Stanislav Oharek v roce 1966 vážně onemocněl a ve funkci jej zastupovala Vlasta Konupčíková. Oficiální ředitelkou se pak stala v roce 1968.

V 60. letech bylo postupně doplňováno vybavení tříd, na škole a jejích pozemcích proběhlo mnoho stavebních prací (výměna okapových rour, oprava vodoinstalace, ústředního topení a střešní krytiny, nové oplocení školní zahrady atd.). Na podzim roku 1974 byly zahájeny přípravné práce pro stavbu nové tělocvičny. Se samotnou výstavbou se začalo na jaře následujícího roku. V roce 1980 byla tělocvična slavnostně otevřena. Již předtím u ní

⁵⁴ KRÁLÍKOVÁ, M. a kol. c.d., str. 79-80.

⁵⁵ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 20-22.

⁵⁶ KRÁLÍKOVÁ, M. a kol. c.d., str. 87-88.

bylo vybudováno nové školní hřiště. Na stavebních pracích se podílelo i SRPŠ. To také škole pomohlo s nákupem rádia a nového klavíru.⁵⁷

V roce 1976 byl vydán nový dokument tzv. Projekt dalšího rozvoje československé výchovně vzdělávací soustavy, který byl zaměřen zejména na rozvoj socialistické výchovy. Soustava vzdělávání zahrnovala dvanáctiletý cyklus rozdělený na školu základní se dvěma čtyřletými stupni a školu střední. V rámci probíhající transformace byl změněn i název školy, nově to byla „Základní škola 1. – 4. ročník“. Postupný přechod na nový vzdělávací systém pak probíhal v letech 1978–1984.⁵⁸

V roce 1976 se stala novou ředitelkou školy Jiřina Zbořilová-Pivodová. V témže roce byla zrušena základní škola v Radvanicích a tamní děti začaly dojíždět do školy v Prosenicích. Stejný osud potkal v roce 1980 i školu v Buku. A opět došlo ke změně ve vedení školy – novou ředitelkou se stala Alice Valášková. Veškeré učebnice a učební materiály ze zrušených škol získala škola v Prosenicích. Tím, že do školy začaly docházet děti ze tří vesnic, vzrostl počet žáků na 100 a ve školním roce 1984/85 byly dokonce otevřeny dvě 1. třídy.

Důležitou součástí školy byla její knihovna. V roce 1986 se skládala ze dvou samostatných částí – učitelské a žakovské knihovny. Žakovská část byla navíc rozdělena na oddělení pro mladší (1. a 2. třída) a starší žáky (3. a 4. třída). Kromě toho měli žáci k dispozici řadu dětských časopisů, které škola pravidelně odebírala. Za svou činnost získala knihovna řadu ocenění – v roce 1982 titul „Vzorná školní knihovna v okrese Přerov“ a v roce 1983 titul „Vzorná školní knihovna severomoravského kraje“.

K významným událostem školního života patřily spartakiády. Žáci cvičili na místních spartakiádách v roce 1975, 1980 i 1985. Svoje skladby předvedli i v Buku, Radslavicích a Pavlovicích, nejmenší žáci dokonce zacvičili na okresní spartakiádě v Přerově.

Docházelo také k obměnám ve vyučovacím procesu. Byly zaváděny nové metody a formy výuky, které měly rozšířit vědomosti, dovednosti a schopnosti žáků. Pořádaly se vycházky do přírody, tematické besedy, exkurze do prosenických závodů, navštěvovala se divadelní představení v Olomouci a filmová představení v místním kině. Každoročně v létě se konaly výlety za českými památkami, v zimě se pořádaly lyžařské zájezdy.⁵⁹

Při škole i nadále fungovalo SRPŠ. Nejen díky jeho finanční podpoře mohla škola uspořádat řadu kulturních a společenských akcí, např. „Přátelský večírek“. Mnozí rodiče se

⁵⁷ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 23-27.

⁵⁸ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I. c.d., str. 20.

⁵⁹ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 28-30.

také podíleli na vedení zájmových a volnočasových kroužků. Z vybraných finančních příspěvků byla zakoupena televize, gramofon a další vybavení, část peněz šla na školní výlety, bruslení, plavání, divadelní představení a jiné akce.

Škola úzce spolupracovala i s patronátním závodem Severomoravské cukrovarny, závod Prosenice. Ten škole pronajímал na vybrané akce kulturní dům či rekreační středisko na Soláni. Pro žáky pořádal exkurze ve svých prostorách. Pomáhal s drobnými opravami na budově školy, s nákupem nového vybavení apod. Stejnou pomoc nabízel škole i druhý patronátní závod – JZD Moravská brána Prosenice. V roce 1981 začal škole vypomáhat i další místní závod – Severomoravské cihelny, závod Prosenice. Ten zajišťoval hlavně organizaci zájezdů a sportovních akcí. Žáci a učitelé si na oplátku připravovali různé kulturní programy, s nimiž vystupovali na výročních schůzích těchto závodů, při jubileích a jiných slavnostních příležitostech. Pomáhali také s brigádami zaměřenými zejména na úklid přírody.

Během 80. let procházela budovy školy značnou rekonstrukcí. V prostorách bývalého ředitelského bytu byla vybudována školní družina a jídelna, byla zavedena nová elektroinstalace a v roce 1985/86 dostala škola novou fasádu. Vše proběhlo za přispění SRPŠ a patronátních závodů. Školní družina zahájila svou činnost 1. září 1980, navštěvovalo ji 61 žáků. Jejich počet však rychle narůstal, a tak už v roce 1984 muselo být otevřeno druhé oddělení. Náplň práce ve družině byla různorodá, zaměřovala se na tělovýchovu, rekreační a zájmovou činnost, děti se účastnily sportovních zájezdů, soutěží apod.⁶⁰

Ve školním roce 1987/88 navštěvovalo školu 85 žáků, o rok později 74 žáků. Škola byla spádová pro obce Prosenice, Buk, Radvanice, Sobíšky a Zábeštní Lhotu.⁶¹

2.4 Škola v Prosenicích od listopadu 1989 do současnosti

Převratné změny po sametové revoluci v roce 1989 se dotkly i školství. Školy začaly být řízeny novým státním orgánem, školským úřadem, a byly posíleny jejich pravomoci. Na základě žádosti mohly získat právní subjektivitu, která jim zajišťovala samostatnost v oblasti rozhodování a řízení. Novou podobu získala také Česká školní inspekce. Ta se stala samostatnou a nezávislou. I společenské organizace působící při základních školách prošly proměnou. SRPŠ se stalo samostatnou a nezávislou organizací s vlastní právní subjektivitou.

⁶⁰ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 31-34.

⁶¹ DVOŘÁKOVÁ, L. Základní škola. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 125.

Povinná školní docházka byla zkrácena z desíti let na devět. Vznikaly různé typy škol, vedle státních, také církevní a soukromé. Opět mohla být zřizována víceletá gymnázia. Učivo bylo přizpůsobeno novým společenským podmínkám, byly vydávány nové učebnice odrážející skutečné historické a společenské události ve vývoji naší země. Učebnice navíc přestaly být jednotné, školy si mohly vybírat od různých nakladatelství.

Změnilo se financování státních škol. Provozní náklady začali hradit zřizovatelé, ostatní náklady stát, konkrétně Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Částka, která byla škole vyplacena, se odvíjela od počtu žáků a tzv. normativů (částka za jednoho žáka).⁶²

Proměnou prošla také škola v Prosenicích. V roce 1990 se novou ředitelkou stala Zdenka Dokoupilová, která ve funkci působila do roku 1994, kdy ze zdravotních důvodů odstoupila. Pedagogický sbor tvořily samé ženy. Školu i nadále navštěvovaly děti z Prosenic, Buku, Radvanic, Sobíšek a Zábeštní Lhoty. Byla navázána úzká spolupráce s mateřskými školami z Prosenic a Buku. Změnila se skladba vyučovaných předmětů. Ruský jazyk přestal být povinný, žáci si mohli vybírat i z jiných jazyků. Největší zájem byl o jazyk německý a anglický. Co se týče stavebních prací a úprav, škola i obec se potýkaly s finančními problémy, a tak se prováděla pouze běžná údržba budovy a jejího okolí. Byla upravena školní zahrada, vybudováno pískoviště a prolézačky.

Na jaře 1993 byla škola vykradena. Pachatel poškodil dveře, rozbil okna a odnesl všechna rádia, televizi a video. Obec nechala poškozené věci na své náklady opravit a na okna v přízemí nechala nainstalovat mříže. S pomocí SRPŠ byla zakoupena nová audiovizuální technika. V roce 1994 proběhla rekonstrukce tělocvičny a přestavba školy, která měla zajistit podmínky pro rozšíření školy o pátý ročník. Novela školského zákona z roku 1995 totiž od školního roku 1996/97 zaváděl jako součást 1. stupně základní školy 5. ročník.

Ve školním roce 1994/95 nastoupila do funkce ředitelky školy Lenka Dvořáková. V tomtéž roce byla také zahájena rekonstrukce tělocvičny, během níž byly přistavěny nové prostory pro školní družinu, jídelnu a šatny. Stavební práce se nevyhnuly ani budově školy. Byly vybudovány dvě nové učebny a sborovna, kabinet a pracovna ředitele byly přestěhovány do přízemí. V roce 1999 proběhla kompletní výměna oken a v roce 2000 dostala škola novou fasádu.

Kromě školní docházky mohli žáci využívat i bohatou nabídku zájmových kroužků. Ve škole i družině jich každoročně fungovalo zhruba osm, a to s různým zaměřením

⁶² Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989. [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <www.msmt.cz/file/8254_1_1/download/>. Str. 1-7.

(dramatický, výtvarný, sportovní, přírodovědný aj.). Od roku 1996 se žáci mohli učit pod vedením učitelky Zdenky Dokoupilové hře na klavír, flétnu nebo kytaru. O pár let později začal hru na flétnu a kytaru vyučovat i Petr Vařák, bývalý ředitel Základní umělecké školy v Přerově.

V roce 1994 škola uspořádala první ozdravný pobyt pro své žáky, tzv. školu v přírodě. Zájezdy se konaly každý rok na jiné místo, např. na Rusavu, do Rajnochovic, na Chvalčov, na Dolní Bečvu atd. Ve školním roce 1997/98 se pobyt uskutečnil až v daleké Volyni v jižních Čechách. V důsledku ničivých záplav byla tehdy školám na Moravě nabídnuta pomoc a zdarma byly zajištěny výjezdy do vybraných lokalit v Čechách.

Ve škole nezapomínali ani na kulturu. Žáci každoročně jezdili na divadelní představení do Olomouce či Zlína. Také připravovali besídku pro rodiče, prarodiče a přátele školy. Kromě toho vystupovali na různých kulturních akcích v obci, např. vítání občánků, besedě s důchodci či obecních hodech. Důležitým partnerem školy bylo i nadále SRPŠ, které zajišťovalo zejména finanční a materiální výpomoc. Přispívalo žákům na ozdravné pobyty, divadelní představení, výlety či školní pomůcky.⁶³

Ve školním roce 2002/03, konkrétně od 1. ledna 2003, došlo ke sloučení mateřské školy a základní školy v jednu příspěvkovou organizaci s názvem Základní a mateřská škola Prosenice. Ta zahrnovala provoz základní a mateřské školy, školní družiny a jídelny. Do funkce ředitelky byla potvrzena tehdejší ředitelka základní školy Lenka Dvořáková.⁶⁴

V roce 2004 byl přijat nový školský zákon č. 561/2004 Sb., který komplexně upravoval oblast regionálního školství s řadou nových prvků. Zásadní změnou bylo zavedení rámcových vzdělávacích programů. Na jejich základě si měly jednotlivé školy vytvořit své vlastní školní vzdělávací programy. Školy také získaly větší autonomii a jejich řízení bylo převedeno na nižší úroveň (obce, města). Byl přijat i školský zákon o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb., který vymezoval, kdo všechno je pedagogickým pracovníkem a jaké odborné vzdělání musí získat.⁶⁵

Základní škola Prosenice si pro každou svoji složku vypracovala samostatný školní vzdělávací program. Pro základní školu to byl „ŠVP Klíč k životu“ zaměřený na 3 oblasti,

⁶³ DVOŘÁKOVÁ, L. Základní škola. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 125-131.

⁶⁴ Informace ze zasedání zastupitelstva obce Prosenice. *Zpravodaj obec Prosenice 3/2002*. Ročník VIII. Číslo 3. Str. 2.

⁶⁵ Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989. [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <www.msmt.cz/file/8254_1_1/download/>. Str. 3-4.

a to klíč k sobě i druhým, klíč k poznávání a klíč k praktickému životu. Pro mateřskou školu to byl „ŠVP Veselá školka“ a pro školní družinu „ŠVP U nás“. ⁶⁶

Ve školním roce 2007/08 bylo vybudováno nové školní hřiště s parčíkem, které bylo škole slavnostně předáno 25. října 2008. Události se zúčastnilo mnoho občanů z obce, starosta a několik politiků z blízkého okolí. Kulturní vystoupení si připravil folklórní soubor Hanácké Prosének. ⁶⁷ Od tohoto roku se také pravidelně koná turnaj v miniházené „O pohár starosty obce Prosenice“.

Škola nezapomněla ani ve své mimoškolní činnosti. Pravidelně se konala tzv. drakiáda a dýňodlabky, vánoční dílny, turnaj ve stolním tenise, karneval, dětský den atd. Byl zde založen kroužek miniházené a taneční kroužek mažoretek, který si děvčata tak oblíbila, že časem muselo být vytvořeno několik oddílů podle věku. Od roku 2012 se také v Prosenicích pořádá soutěž malých mažoretek „Prosenská mažoretky“. Z dalších kroužků byly na výběr např. výtvarný, sportovní, jazykový, výpočetní techniky nebo badminton.

V letech 2010–2012 se škola poprvé zapojila do evropského projektu Comenius. V tomto projektu se navštěvují a spolupracují školy z ČR, Německa, Španělska, Polska, Francie a Turecka, navzájem si předávají své zkušenosti a poznatky ke zvolenému tématu. Tím bylo tehdy téma „Saving Energy and Recycling“. Učitelé k němu vytvořili několik projektových dnů a činností, které měly žákům zábavnou formou přiblížit využívání energií a jejich recyklování. Do projektu Comenius se škola zapojila i v letech 2013–2015, tentokrát zaměřenému na téma Body and eMotion.

Kromě mezinárodních projektů se škola zapojovala i do akcí na úrovni České republiky. Z posledních let to byla např. EU školám, Tablety do škol, Ovoce do škol, Zdravý životní styl, Jak se žije s handicapem, 72 hodin – ruku na to. Poslední zmiňovaná je zajímavá tím, že se zaměřuje na dobrovolnickou činnost a jeho účastníci pomáhají lidem, přírodě nebo místu, kde žijí. ⁶⁸

V roce 2012 se žáci 5. tříd zúčastnili celostátního testování organizovaného společností SCIO. Další testování proběhlo v rámci České školní inspekce a zaměřovalo se na český jazyk, matematiku a anglický jazyk. Žáci dosáhli nadprůměrných výsledků ve všech oblastech.

⁶⁶ Zpracováno na základě rozhovoru s ředitelkou školy Lenkou Dvořákovou. Dne 13. 3. 2015.

⁶⁷ LAJTOCHOVÁ, J. Aktuální informace – slavnostní otevření nového školního hřiště. *Zpravodaj obce Prosenice* 3/2008. Ročník XIV. Číslo 3. Str. 3.

⁶⁸ DVOŘÁKOVÁ, L. Ze života základní školy a mateřské školy Prosenice. *Zpravodaj obce Prosenice* 2-4/2012. Ročník XVIII. Číslo 2-4. Str. 9-10.

Ve školním roce 2012/2013 proběhla rekonstrukce tělocvičny, byla vyměněna okna a zateplena budova. V roce 2014 však došlo k havárii topení v tělocvičně a musela být vyměněna její podlaha. Již o několik let dříve proběhla rekonstrukce sociálních zařízení v budově školy.⁶⁹

Ve školním roce 2013/14 navštěvovalo školu 55 žáků. Jejich počet se příliš nezměnil ani ve školním roce 2014/15. Kromě dětí z Prosenic sem docházely i děti z Buku, Radvanic, Sobíšek, Zábeštní Lhoty, Oseka nad Bečvou a Lýsek. Na škole pracovalo 7 pedagogických pracovníků (z toho 2 ve školní družině) a 3 nepedagogičtí pracovníci, jednalo se o samé ženy. Škola byla organizována jako malotřídní, 5 ročníků bylo rozděleno do 3 tříd. Při škole i nadále fungovalo SPRŠ, které pořádalo různé akce, jejichž výtěžek byl věnován na učební pomůcky, kulturní akce pro žáky, výlety a školy v přírodě. Úzká spolupráce probíhala i se Sborem dobrovolných hasičů Prosenice. Ten pro žáky organizoval prohlídky hasičské zbrojnice a ukázky zásahů při dětských dnech. Kromě toho probíhala spolupráce s dalšími školami stejného typu, konkrétně se jednalo o ZŠ v Bochoři, ZŠ a MŠ v Rokytnici a ZŠ a MŠ v Radslavicích.⁷⁰

2.5 Mateřská škola v Prosenicích od počátku do současnosti

Mateřská škola (MŠ) v Prosenicích byla zřízena na základě výnosu zemské školní rady z roku 1947 a slavnostně otevřena byla dne 15. dubna 1948. Nejprve byla umístěna do budovy národní školy v Prosenicích, kde byl jejím řízením pověřen ředitel Josef Šatánek, později Jindřich Gregor. První učitelkou byla Zdenka Jandová.

Školku navštěvovalo zhruba 30 dětí. Zpočátku nebyl zaveden celodenní provoz, a tak musely děti chodit na obědy domů. V roce 1953 však bylo zakoupeno materiální vybavení nutné pro tento provoz a děti mohly zůstat i v době oběda. Ve školním roce 1953/54 došlo ke změnám v zákonu o školní soustavě. Mateřská škola získala nové možnosti práce a také možnost spojení s přípravnou třídou národní školy.

V roce 1958 byla školka přestěhována do jedné místnosti v budově nově adaptované Požární zbrojnice. Tento stav měl být pouze dočasný, ale protáhl se skoro na 50 let. Ve školním roce 1959/60 navštěvovalo MŠ 40 dětí (20 chlapců, 20 dívek). Provoz byl

⁶⁹ Zpracováno na základě rozhovoru s ředitelkou školy Lenkou Dvořákovou. Dne 13. 3. 2015.

⁷⁰ DVOŘÁKOVÁ, L. *Výroční zpráva ZŠ Prosenice*. [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z <<http://skola.prosenice.cz/files/vyr-zp-cin-13-14.pdf>>.

i nadále celodenní, ale bez stravování. Od roku 1963 začaly děti chodit na obědy do závodní jídelny místního cukrovaru.

Nedostačující prostory způsobovaly, že do školky nemohly být přijímány všechny děti z obce v předškolním věku. O přijetí rozhodovala školská komise ustanovená MNV Prosenice. V roce 1972 se hasiči rozhodli uvolnit pro provoz MŠ ještě jednu místnost. V ní byla vybudována kuchyňka s jídelnou. Od roku 1976 bylo zřízeno druhé oddělení, zapsáno bylo tehdy 49 dětí, kterým se celkem věnovaly 4 učitelky.⁷¹

V roce 1994 byly zpracovány projekty na výstavbu nové mateřské školy. Během dalších let bylo navrženo několik variant jejího přemístění z hasičské zbrojnice, všechny však byly postupně zamítnuty. V roce 2001 byl vypracován projekt na stavební úpravy objektu školní družiny, který navrhoval umístit školku do podkroví nad družinou. V roce 2004 byly veškeré práce dokončeny a v únoru 2005 se školka přestěhovala do nových prostor.⁷² Již předtím byla od 1. ledna 2003 sloučena se základní školou v Prosenicích do jediného celku. Ředitelkou sloučené organizace se stala Lenka Dvořáková.

Ve školním roce 2013/2014 navštěvovalo MŠ 40 dětí, jednalo se o nejvyšší počet za posledních několik let. V mateřské škole pracovaly 4 učitelky. Náplň práce se řídila podle „ŠVP Veselá školka“, učitelky si připravovaly vlastní plán aktivit a činností a zapojovaly se do řady projektů, např. Vyprávění starého stromu. Školka si také sama organizovala různé projekty (Bramborový den, Zvířata v zimě nebo Víím, co mi škodí). Děti měly k dispozici samostatné dětské hřiště s množstvím herních prvků (houpačky, skluzavky, pískoviště, dřevěný domeček atd.).⁷³

⁷¹ ZAPLETÁLKOVÁ, M. Mateřská škola. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 133-134.

⁷² LAJTOCHOVÁ, J. Mateřská škola je v novém. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2005*. Ročník XI. Číslo 1. Str. 7.

⁷³ DVOŘÁKOVÁ, L. *Výroční zpráva ZŠ Prosenice*. [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z <<http://skola.prosenice.cz/files/vyr-zp-cin-13-14.pdf>>.

3 Kulturní tradice v obci Prosenice

Svojí architekturou, nářečím a krojem patřila a patří obec Prosenice k Hané. Mluva obyvatel byla dříve označovaná jako tzv. přerovské podřečí hanáčtiny. Vyznačovalo se např. tím, že v infinitivu se vyslovovalo měkké *t'* (psat' = psáti), některá slova se říkala jinak (vázeli místo vázali, zkázeli místo vzkázali) a ženská vlastní jména odvozená od mužských jmen zakončených na *-ý* měla příponu *-ová*.⁷⁴

Specifický byl také kroj. Muži nosili červené koženice, košile s bohatými rukávci, černou vestu (tzv. frýdku), černý nebo modrý kabátec (tzv. marýnku) se dvěma řadami bílých knoflíků a pestře obšitými dírkami. Další součásti kroje se lišily podle společenského postavení. Zámožnější nosili dlouhé modré nebo černé pláště s řasnatými límci, svobodní černé opentlené klobouky nebo v zimě čepice s velkými černými střapci, hospodáři zase tzv. čepice tchořovky nebo vydrovky. Součástí ženského kroje byla černá (na léto bílá) sukně, zástěra zelené nebo jiné veselé barvy, bohaté rukávce, bílé nebo vyšívané oplečí, pestrá vesta (tzv. kordulka) zdobená korálky a stužkami. V chladnějším počasí nosily ženy kabátce nebo kožichy (tzv. liščáky) a za deště vlnáky. Na nohou mívaly střevíce, v zimě pak bílé papuče podobné valašským.⁷⁵

3.1 Tradice a zvyky našich předků na Hané

Naši předkové na Hané dodržovali během roku mnoho tradic a ty se předávaly z generace na generaci. Tradice a zvyky se často spojovaly s konkrétním ročním obdobím, svátkem či událostí, nejvíce jich bylo spojeno s Velikonocemi a Vánoce. Některé zvyky byly sice typické jen pro Hanou, některé se však dodržovaly i v jiných regionech.

Masopustem se nazývalo období svátků od Tří králů do počátku předvelikonočního půstu. V užším významu slova se jednalo o třídní zábavu, kterou toto období vrcholilo. K masopustnímu veselí patřil maškarní průvod v čele s maskou medvěda, který prošel celou vesnicí. Medvěda vodili na řetězu mládenci za doprovodu hudby a tančili přitom s dívkami. Hospodyňky nejčastěji nabízely maškaram koblihy nebo slaninu, ale i jiné drobné dárky. Téměř všude končila zábava přesně o půlnoci z úterý na Popelčnický středu, s ní totiž nastal

⁷⁴ BAŽURA, J. c.d., str. 23.

⁷⁵ POSPÍŠILÍK, M. Lidové zvyky a obyčeje. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 230.

čtyřicetidenní půst trvající až do Velikonoc. Někde končili muziku tzv. pochováním basy, symbolicky to znamenalo, že si hudebníci v období půstu nezahrají.⁷⁶

Následovalo 6 postních nedělí, z nichž každá měla své jméno. První neděle se říkalo Černá a ženy vyměnily pestrý oděv za černý. Pražná neděle byla pojmenována podle tradičního pokrmu připravovaného z praženého obilí. Pro Kýchavou platila pověra, že kdo za den třikrát kýchne, bude celý rok zdravý. Na Družebnou se nemusel tak přísně dodržovat půst, byla dokonce povolena i taneční zábava. Na Smrtnou neděle se odpoledne vynášela slaměná loutka tzv. Morena či Smrtka, která se za vesnicí zapálila a vhodila do vody jako symbol končící zimy. Zpět se průvod vracel s tzv. litem (májíčkem), na němž byly navázané barevné stužky a bílá vajíčka jako symbol jara. Ten den dopoledne ještě chodívaly dívky s jedličkou a zpívaly koledu „Vyšla hvězda na kraj světa“. Poslední postní neděle – Květná – dostala jméno podle palmových květů, kterými vítali Ježíše v Jeruzalémě; v tento den se světily v kostele kvetoucí větvičky jívy, tzv. kočičky, hospodáři je potom zastrkovali do polí, aby byla dobrá úroda.

Květná neděle pokračovala Pašijovým týdnem, během něhož se všichni připravovali na oslavu Velikonoc. Součástí týdne byla např. Škaredá středa, tento den všichni vymetali komíny a kamna. Na Zelený čtvrtek se vynášelo smetí na rozcestí, aby se dům zbavil blech, švábů a jiné havěti. Ztichly všechny zvony, o kterých se říkalo, že odlétly do Říma. Tradičně se pekly jidáše (jidášky), pletence z těsta připomínající provaz, na němž se oběsil Jidáš poté, co zradil Ježíše. Na Velký pátek se nesmělo pracovat na poli ani v sadu. Podle pověry se otevírala země, aby odhalila své poklady. Bílá sobota byla posledním dnem půstu, probíhal velký úklid nejen příbytku, ale i dvora a chlévů. Také se v kostele světil oheň. Vše vrcholilo Velikonoční nedělí, kdy kněz světil v kostele všechny přinesené pokrmy, a Velikonočním pondělím, kdy chlapci a muži chodili po vesnici s pomlázkou, koledovali a mrskali dívky a ženy, aby zůstaly mladé, čilé a zdravé. Za to byli odměněni vajíčkem (bílým nebo malovaným) a pohoštěním.⁷⁷

Další tradiční slávou bylo kácení máje. Máj se zpravidla postavil 1. května, byl celý pomalovaný a ovázaný pentlemi. Musel se neustále hlídat, protože hrozilo, že přijdou chlapci ze sousední vesnice a porazí ho. Se samotným kácením bylo spojeno mnoho žertů a šprýmů. Nejdříve k máji přijela skupinka přestrojená za cikány a chtěla ho pokácet. V tom jí však bránil lesník, který ji považoval za zloděje. Nakonec byl máj poražen, odřezal se jeho vršek a šlo se slavit do hostince.

⁷⁶ POSPÍŠILÍK, M. Lidové zvyky a obyčeje. In *Zpravodaj obce Prosenice 1/98*. Ročník IV. Číslo 1. Str. 8.

⁷⁷ LANGHAMMEROVÁ, J. *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. Praha: Petrklíč, 2008, str. 17-39.

Každý rok na jaře se také konaly tradiční poutě na sv. Hostýn. V sobotu ráno vycházel z Prosenic průvod v čele s knězem, často ho doprovázela i místní kapela. První větší zastávka se konala v Pavlovicích, kde poutníky už zdaleka vítali vyzváněním. U zdejšího kostela poté proběhla krátká pobožnost a průvod pokračoval dále. Na sv. Hostýně se v těch dobách nedalo přenocovat, a tak byli poutníci ubytováni u obyvatel z Bystřice pod Hostýnem. Tady také prosenická kapela vyhrávala až do večera na náměstí. Ráno se vyšlo nahoru ke kostelu.

Další z poutí se konala v pondělí po Smrtné neděli. Poutníci chodívali pěšky do Polska na kalvárii Žibřidovskou. Tato cesta trvala 14 dní. Poslední čtvrtek v červnu se zase někteří vydávali na pouť do Frýdku. Mnoho obyvatel se připojovalo i k pouti do Sloupu (jižní Morava). Ojedinele se navštěvovala i jiná poutní místa, např. Čenstochová, Zašová, Stará Boleslav, Vranov, Tuřany aj. Od roku 1863 (po oslavách 1000 let od příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu) se také chodívalo na pouť na Velehrad.⁷⁸

Na začátku léta, 40 dní po velikonočním Zeleném čtvrtku, se slavilo Boží tělo jako připomínka podstaty eucharistie (zpřítomnění Krista v hostii). Kněz spolu s průvodem kráčel v pomyslném kruhu kolem kostela a návsi. Během cesty se konaly 4 zastávky u polních oltářů. Ty bývaly vyzdobené zelenými ratolestmi, čerstvými květy a obrazy svatých. Symbolickou obětí byly čerstvě natrhané květy růží nebo pivoňek, které mladé dívky – družičky, krácející v čele průvodu, sypaly na zem a vytvářely tak pomyslný koberec.⁷⁹

Na vesnicích se dříve také hojně slavívala tzv. Jízda králů. Dnes se tato tradice dodržuje hlavně na Slovácku. Za krále byl zvolen chlapec ve věku kolem 10 let. Poté byl slavnostně oblečen do kroje a opentlen stužkami. Ostatní účastníci kolem něj vytvořili kruh, aby ho ochránili v případě střetu s jinou jízdou králů. Takto navštívili několik okolních vesnic, zastavili se u každého stavení a prosili o dary. Po skončení jízdy začala taneční zábava, která trvala až do rána.⁸⁰

Koncem léta se slavívaly dožínky (obžínky, dožatá) – slavnosti, konané na ukončení žní. Začínaly společnou cestou průvodu z pole. Ženci si ozdobili polní náradí květinami a klasy, ženy si upletly na hlavy věnce. Nejdůležitější byl tzv. dožínkový věnec upletený ze všech druhů obilí, které se na poli urodilo. Věnec byl slavnostně předán hospodáři a ten ho zavěsil na čestné místo na svém domě. Na konci léta probíhala sklizeň i dalších plodin, od nichž byly odvozeny další slavnosti, např. dočesná od chmele nebo dokopaná od brambor.⁸¹

⁷⁸ SEHNAL, F. st. c.d., str. 152-156.

⁷⁹ LANGHAMMEROVÁ, J. c.d., str. 51-53.

⁸⁰ SEHNAL, F. st. c.d., str. 152-153.

⁸¹ LANGHAMMEROVÁ, J. c.d., str. 80-81.

Na sv. Martina (11. listopadu) chodívaly ulicemi průvody s pestrobarevnými lucernami a lampiony. V předvečer svátku se navštěvovali přátelé, rodiny se sesedaly k večeři, při níž se podávala svatomartinská husa. Z husích kostí se pak předpovídala budoucnost. Na sv. Martina byl také termín, kdy se propouštěla čeleď. Martiníci, jak se propuštěné čeledi říkalo, se dopouštěli různých taškařic a rozpustilostí.⁸²

Zhruba měsíc před sv. Mikulášem začali chlapci chodit po vsi a práskat bičem, aby Mikuláši pomohli. Tvrdilo se totiž, že jede s vozem plným darů a někde uvízl. Den před Mikulášem pak dětem v Prosenicích říkali, že už jede, protože toho má ale tolik, vůz se mu vysypal na Plštích. Odvážné děti se tam měly jít v noci podívat. Skutečná nadílka se pak konala 6. prosince. Společně s Mikulášem chodila Panna Maria, dva čerti, 3 andělé a smrt. O dva dny později chodila už jen Panna Maria se smrtí, už však nikoho neobdarovávala.⁸³

S koncem roku byly neodmyslitelně spjaty vánoční svátky. Zvyky konané v tomto období byly nejčastěji spojeny s touhou člověka nahlédnout do budoucnosti. Např. pokud chtěla svobodná dívka zjistit, jestli se příští rok vdá, házela za hlavu střevicem. Pokud jeho špička ukazovala z domu ven, znamenalo to svatbu. Pokud chtěl hospodář zjistit, jaká bude úroda, vysypal na podlahu světnice trochu hrachu, žita a pšenice, potom se dovnitř vpustil černý kohout. Ze které hromádky začal zobat nejdříve, toho byla nadúroda. K věštění se používalo i jablko. Po večeři se rozkrojilo napříč, zřetelná hvězdička uvnitř znamenala zdraví a štěstí po celý následující rok, naopak jádřinec ve tvaru kříže značil smrt a neštěstí. I štědrovečerní večeře měla svá pravidla. Musela se skládat z 9 pokrmů, na stůl se chystal jeden talíř navíc pro náhodného pocestného, v průběhu večeře nikdo nesměl vstát od stolu, kolem něhož se omotával řetěz, aby zajistil soudržnost celé rodiny. Po večeři se rybí kosti zakopaly pod jabloň, aby se zajistila hojná úroda. Hospodyně také schovala šupinu z kapra, aby se v domácnosti držely peníze. Jedním z tradičních pokrmů byla vánočka. Přípravu těsta, pletení i pečení provázela řada tradic a pověr. Dokonce i dobytek si mohl na vánoče pochutnat, aby se ho drželo zdraví. O půlnoci všichni odešli na půlnoční mši do kostela, kde se zpívaly známé české koledy. Na sv. Štěpána (26. prosince) pak chodili chlapci po vesnici s říkankou „Koleda, koleda, Štěpána, co to neseš ve džbáně?“⁸⁴

⁸² LAJTOCHOVÁ, J. V předvánočním čase. *Zpravodaj obce Prosenice 4/2000*. Ročník VI. Číslo 4. Str. 11-12.

⁸³ SEHNAL, F. st. c.d., str. 158.

⁸⁴ LAJTOCHOVÁ, J. Tradice v čase adventnima a vánočním. *Zpravodaj obce Prosenice 4/2003*. Ročník IX. Číslo 4. Str. 10.

3.2 Spolkový život v obci Prosenice

3.2.1 Zaniklé spolky a organizace

Nejstarším obecním spolkem byl čtenářský spolek Bečva založený v roce 1870 v Malých Prosenicích. Sídlil v jedné z místností hostince Na Rychtě a sdružoval asi 50 občanů z Prosenic i z okolních vesnic. Spolek nakupoval zábavné i odborné knihy, odebíral 15 různých časopisů a pořádal besedy a hospodářské přednášky pro občany. Na tradici spolku Bečva později navázal v roce 1895 založený Čtenářský spolek pro Prosenice, z něhož byl v roce 1911 vytvořen odbor Národní jednoty. Knižní fondy obou spolků se v pozdějších letech staly základem obecních knihoven Malých a Velkých Prosenic.⁸⁵

Druhým nejstarším byl Spolek vojenských vysloužilců okolí prosenického, jehož vznik se datuje do roku 1879. Měl přes 160 členů, tzv. veteránů, kteří se pravidelně účastnili náboženských slavností v místním kostele, všech národních i spolkových oslav v širokém okolí, pořádali masopustní zábavy atd. Zaslouhou spolku byl také v roce 1905 postaven pomník padlých vojáků z napoleonských válek na Veselíčku. V roce 1913 byl spolek přeměněn na Vzájemně se podporující jednotu Pobečvan ve Velkých Prosenicích, sdružující přes 400 členů. Jeho činnost však postupně upadala, až spolek v roce 1929 úplně zanikl.⁸⁶

V roce 1921 vznikl ve Velkých Prosenicích Spolek pro chov chladnokrevných koní. Sdružoval chovatele z 11 okolních obcí, jejichž činností byl, jak už název napovídá, chov a plemenitba koní. Pravidelně také na návsi pořádali přehlídky vybraných kusů. V roce 1951 tento spolek zanikl v důsledku včlenění do Jednotného svazu českých zemědělců.

Významné místo v kulturním životě obce měl spolek divadelních ochotníků Svornost. Vznikl v roce 1940 pod názvem Dramatický odbor Sokola. Jeho zakladatelem, předsedou i režisérem se stal Joža Brus, původně intendant z opavského divadla, který se v Prosenicích skrýval před fašisty. Společně s místními ochotníky nastudoval několik her, např. Noc na Karlštejně, Veselí tři mušketýři nebo Lidé na kře. V roce 1941 se název spolku změnil na MOK (Místní osvětová komise), po válce na „Svornost“. V tomto roce odešel z obce i ze souboru Joža Brus, jeho funkce se ujal Vladimír Novák. Poté byla činnost souboru na několik let omezena. V roce 1951 byli divadelníci sloučeni se Sokolem Prosenice a opět došlo ke změně názvu, a to hned několikrát. Vesnické divadlo se změnilo na Divadelní

⁸⁵ SEHNAL, J. st. Kulturní a hospodářský rozvoj obce do roku 1918. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

⁸⁶ SEHNAL, J. ml. Spolek vojenských vysloužilců okolí prosenického. *Zpravodaj obce Prosenice* 2/2005. Ročník XI. Číslo 2. Str. 6-7.

kroužek PS 30, následoval Divadelní kroužek ČSM a nakonec v roce 1962 Společný kulturní klub. Tehdy se režijní funkce ujala paní Penková.⁸⁷

Důležitou roli v obci hrála i hudba. Tradice místních kapel sahá až do roku 1837, kdy první z nich založil místní rektor Jan Dukát. Dalšími výraznými soubory bylo např. Stoleté kvarteto nebo Malý jazzový soubor. V roce 1944 založili mladí hudebníci z Prosenic jazzový soubor KOSI, který si brzy získal oblibu v širokém okolí. Název byl odvozen od známé písničky „Zpíval kos kosici“ a symbol kosa měli kapelníci našitý na košilích. Kromě jazzu hráli také dechovou hudbu, zejména při slavnostech v kostele sv. Jana Křtitele. Po skončení války působili KOSI pod Osvětovou besedou Prosenice a pokračovali v úspěšném koncertování. Dařilo se jim až do sedmdesátých let. Pak jeho členové založili nový soubor AKCENT spadající pod národní podnik Meopta Přerov a KOSI zanikli. V roce 1958 byl založen soubor Dixieland. Kapela působila pod Závodním klubem ROH cukrovaru Prosenice. Stylem hudby byli v té době v přerovském okrese zcela jedineční. Velkým vzorem pro ně byl orchestr Gustava Broma. Bylo proto pro ně velkým potěšením, když zavítal do Prosenic, slyšel je hrát a vyjádřil se o nich pochvalně. V roce 1964 se změnil název souboru na COMBO. O tři roky později soubor zanikl.⁸⁸

K organizacím obohacujícím kulturní dění v obci patřilo také místní kino. To pod názvem „BIO BLESK“ zřídila v roce 1928 v budově hostince Na Rychtě Tělocvičná jednota Sokol Prosenice. Bylo neustále vyprodáno, protože se jednalo o jedno z mála kin v okolí. Hrál se pro děti i pro dospělé. V roce 1948 byla všechna kina v Československu zestátněna a správu nad nimi převzal Československý státní film. V roce 1967 byl vedením kina pověřen Václav Davídek, který na této pozici setrval až do jeho zrušení. V letech 1968 až 1970 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce kina, zahrnující novou elektroinstalaci, automatickou oponu, nové podium nebo stupňovité zvýšení zadních sedadel. V 70. letech se začaly v rámci kulturně-výchovné činnosti promítat filmová představení pro žáky MŠ a ZŠ z Prosenic, Buku, Radslavic a Lazník. Kromě toho se pořádala mimořádná představení k Mezinárodnímu dni žen, Mezinárodnímu dni dětí, k vánočním svátkům nebo pro vysokoškoláky pracující v JZD při chmelové brigádě. Koncem 90. let začala návštěvnost kina klesat, postupně se také snižoval počet představení. V roce 2000 se promítala pouze

⁸⁷ POSPÍŠILÍK, M. Zaniklé spolky a organizace – Spolek divadelních ochotníků „Svornost“ v Prosenicích. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 212-213.

⁸⁸ POSPÍŠILÍK, M. Historie hudby. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 221-226.

2 představení měsíčně a počet diváků byl tak nízký, že prodej vstupenek nemohl pokrýt provozní náklady. I z tohoto důvodu byl koncem roku provoz kina ukončen.⁸⁹

Svůj význam pro obec měla i pionýrská organizace. Její oddíl fungoval na místní škole od 14. června 1950 pod vedením učitele Josefa Fraise. Přihlásilo se do něj 31 žáků. První pionýrský slib skládali členové v září 1951 ve slavnostně vyzdobené školní třídě. Obdrželi při něm rudou stužku „Mladých budovatelů“ a „Rudou hvězdičku“. V následujících letech se věnovali různorodé činnosti, mimo jiné navázali přátelství s pionýrskou družinou Zoji Kosmoděmjanské ze SSSR či družinou z Bratislavy. Pionýři vystupovali při kulturních akcích v obci nebo brigádami vypomáhali místním závodům. V roce 1957 obdrželi čestné uznání za požární ochranu úrody, když pomohli uhasit požár obilí. Ve školním roce 1958/59 byli členy organizace všichni žáci 3. až 5. ročníků. V roce 1959/60 byl vytvořen oddíl jisker ze žáků 1. a 2. ročníků. V roce 1968 činnost pionýrů ustala, znovuobnovena byla až v roce 1972, kdy byla na místní škole ustanovena samostatná skupina Pionýrské organizace Svazu socialistické mládeže. O rok později však byla tato skupina při ZŠ Prosenice zrušena a přiřazena k ZŠ v Oseku nad Bečvou. Činnost skupiny postupně slábla a byla nepravidelná. V roce 1983 už bylo jedinou společnou akcí slavnostní skládání slibu.⁹⁰ Po roce 1989 místní organizace Pionýra v Prosenicích zanikla.

Jednou z organizací, která ukončila svoji činnost teprve v nedávné době, je Český červený kříž (ČČK). Vznik Místní organizace ČČK je datován do roku 1948. Členové byli vybaveni zdravotnickým materiálem první pomoci a jejich hlavní činností byla pomoc při pořádání veřejných akcí, jako byly např. cyklistické závody, fotbalové zápasy apod. Poskytovali také první pomoc zraněným občanům, v té době totiž v obci ještě nebyla stálá ordinace lékaře, a pomáhali starým lidem. Zúčastňovali se školení civilní obrany a přednášek o poskytování první pomoci, zajišťovali zdravotní dozor při akcích pořádaných mateřskou a základní školou. V roce 1997, když Moravu zasáhla ničivá povodeň, uspořádali mezi občany Prosenic finanční sbírku na pomoc nejvíce postiženým oblastem.⁹¹ V roce 2011 ukončila Místní organizace ČČK svoji registrovanou činnost. I nadále však její členové vypomáhali s pořádáním různých kulturních akcí v obci.

Mezi nedávno zaniklé spolky v obci by se dal zařadit i Český zahrádkářský svaz (ČZS). Oficiálně byl ještě v roce 2015 veden v rejstříku Ministerstva vnitra, ale od roku 2013, kdy zemřel jeho poslední předseda Vladimír Skácel, nevyvíjel téměř žádnou činnost. Založen

⁸⁹ DAVÍDEK, V. Kino Prosenice. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 165-166.

⁹⁰ POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987, str. 37-39.

⁹¹ TRHLÍKOVÁ, A. Český červený kříž. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 177.

byl v roce 1966 pod názvem Československý ovocnářský a zahrádkářský svaz. Jeho činnost byla hned od začátku velmi bohatá a pestrá. Protože členství ve svazu přinášelo řadu výhod, každým rokem se členská základna rozrůstala (1966 – 33 členů, 1983 – 110 členů). Členové nepracovali jen na svých zahrádkách, pomáhali také s úpravou předzahrádek domů, ošetřováním zeleně a květinových záhonů, výsadbou růží a celkově na akcích na zvelebení vzhledu obce. Svaz navázal také úzkou spoluprací s místní školou, pořádal pro žáky besedy či promítání filmů, daroval škole ovoce. Kromě praktické činnosti se členové zabývali i dalším vzděláváním v oblasti pěstování rostlin, jejich ošetřování a správné výživě, pořádali zájezdy na výstavy, přehlídky či zajímavá místa spojená se zahrádkářstvím, sami vystavovali své výpěstky na celostátních výstavách a někteří byli dokonce oceněni. Výstavy byly pořádány i v samotných Prosenicích, konkrétně v kulturním domě. První výstava ovoce, zeleniny a květin se konala v roce 1972. Časem výstavy začaly přesahovat svým rozsahem okolní průměr a byly vyhlášené v širokém okolí. V roce 1979 byl název celostátní organizace změněn na Český zahrádkářský svaz. Po roce 1989 přestalo členství ve svazu přinášet takové výhody jako dříve, počet členů poklesl a byly zrušeny některé akce. Členové se i nadále starali o zeleň v obci, vysazovali nové stromky, založili ovocný sad, spolupracovali s mateřskou a základní školou (pořádali besedy, procházky přírodou, učili děti vyrábět krmítka apod.).⁹²

3.2.2 Sbor dobrovolných hasičů Prosenice

Ještě v 19. století nebyly požáry ničím výjimečným. V historických pramenech obce Prosenice se můžeme dočíst o mnoha velkých požárech. Jeden z nich, konkrétně požár statku v Buku v roce 1905, vnuknul místním občanům myšlenku na založení hasičského sboru. A tak o rok později, v roce 1906, vznikl Sbor dobrovolných hasičů ve Velkých Prosenicích.⁹³

Sdružovali se v něm členové činní, přispívající a čestní. Činných členů byl v roce založení 25. Pravidelně pro ně byly pořádány přednášky ve večerní hasičské škole, každou neděli dopoledne měli výcvik se stříkačkou a konala se i tzv. pochodová cvičení. Obec Velké Prosenice zakoupila pro sbor jednoproudni stříkačku, hasiči si pořídili výzbroj a další vybavení. U prvního požáru zasahovala jednotka již brzy po svém založení, a to v červnu

⁹² SKÁCEL, V. Český zahrádkářský svaz. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 173-176.

⁹³ SEHNAL, J. st. Kulturní a hospodářský rozvoj obce do roku 1918. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

1906 v nedalekých Lýskách, kde hořely tři domy. V roce 1908 bylo postaveno hasičské skladiště na uschování stříkačky, v roce 1914 byla pořízena nová, dvouproudová stříkačka.⁹⁴

První světová válka na delší dobu přerušila činnost sboru. Skoro všichni činní členové narukovali k vojsku. Několik z nich padlo přímo v boji, jiní zemřeli na následky zranění. Ti, kteří se z války vrátili, svoje členství obnovili. V roce 1922 byla v rámci sboru ustanovena samaritánská stráž, jejímž úkolem bylo poskytnout první pomoc zraněným hasičům ale i všem občanům obce. V témže roce se také všichni členové zúčastnili odhalení Pomníku padlých z 1. světové války v Malých Prosenicích, na němž byla vyryta i jména zemřelých hasičů.

V dalších letech vyvíjel sbor značnou aktivitu, účastnil se Sjezdů dobrovolného hasičstva konaných v Praze a Brně, spolu s dalšími spolky dvakrát vítal prezidenta Tomáše G. Masaryka na vlakovém nádraží Radvanice – Prosenice, kudy projížděl. Následně zde dvakrát vítal i prezidenta Edvarda Beneše. Pořízeno bylo také nové vybavení (hasicí přístroj Minimax či motorový agregát na ruční stříkačku).⁹⁵

V důsledku zřízení Protektorátu Čechy a Morava (březen 1939) přešel sbor pod správu obce a výkonnou moc převzal starosta. V roce 1940 přistoupilo 13 nových činných členů, takže stav byl následující: 47 činných, 3 čestní a 76 přispívajících členů. Hasičské skladiště bylo využíváno i jako sklad na zemědělské produkty. Později zcela přešlo do majetku obce. V roce 1944 bylo vydáno nařízení stavět nedělní pohotovostní hlídky a zároveň bylo jmenováno tzv. nepostradatelné družstvo složené z členů, kteří pracovali přímo v obci. Ti byli vyňati z totálního nasazení a později i osvobozeni od zákopových prací. Po skončení války se hasiči zapojili do oprav Grymovského mostu, zničeného ustupujícími německými vojáky. Postupem času hasičský sbor zestárl a bylo potřeba ho omladit. V roce 1946 se podařilo v náboru získat 8 dorostenců a 11 samaritánek.

Během své existence se sbor zapojoval i do kulturního dění v obci. Pořádal hasičské plesy, výlety, kácení máje či silvestrovské zábavy. Mezi hasiči se našli i divadelní ochotníci, kteří se hráli pro své spoluobčany mnoho divadelních představení pod vedením pana učitele Fürsta.⁹⁶

V roce 1942 byl založen Sbor dobrovolných hasičů také v Malých Prosenicích, zakládalo ho 52 činných členů. Obec Malé Prosenice zakoupila pro hasiče stříkačku, aby mohli začít s výcvikem. Součástí sboru bylo i 8 samaritánů. Po skončení války klesl počet

⁹⁴ POSPÍŠILÍK, M. Sbor dobrovolných hasičů. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 180-181.

⁹⁵ POSPÍŠILÍK, M. *90 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–1996)*. Přerov: Elan, 1996, str. 14-15.

⁹⁶ POSPÍŠILÍK, M. Sbor dobrovolných hasičů. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 181-182.

činných členů na 30, v náboru se však podařilo získat 9 dorostenců a 5 nových samaritánů. Členové se začali zaobírat myšlenkou na stavbu hasičské zbrojnice. Její výstavba byla odložena, přestože plány už byly vypracovány. Za dočasnou zbrojnici sloužila místnost v bývalé obecní mlékárně.⁹⁷

Poté, co byly v roce 1948 sloučeny obce Malé a Velké Prosenice, došlo i ke sloučení obou hasičských sborů. Dne 23. ledna 1949 se konala slučovací valná hromada, na které byl zvolen společný výbor. V něm převládali spíše členové z Malých Prosenic, protože mnoho členů z Velkých Prosenic ze sboru vystoupilo. Celkem bylo 31 činných členů, 8 samaritánů a 13 dorostenců. Do okresní hasičské jednoty Přerov byli začleněni v dubnu téhož roku.

Sbor se nepotýkal pouze s nízkým počtem členů, ale hlavně se špatnými podmínkami pro svou činnost. Neměl totiž k dispozici vyhovující zbrojnici. Ta původní ve Velkých Prosenicích byla pronajata jako klubovna ČSM, následně MNV nechal strhnout věž na sušení hadic a z dalších místností zbudoval skladiště nábytku. A tak hasiči usilovali alespoň o přestavbu bývalé mlékárny. Ale i tady se vyskytly problémy, které přestavbu zdržely.⁹⁸

V roce 1951 došlo k reorganizaci hasičstva a sbor dostal nový název Místní hasičská jednota (MHJ) Prosenice. Členové tvořili požární sbor a podléhali MNV. V roce 1952 se konečně začalo s přestavbou mlékárny. Ta byla dokončena v roce 1956 a při oslavách 50. výročí založení hasičského sboru slavnostně předána do užívání. V roce 1958 byli hasiči požádáni, aby propůjčili 2 místnosti ve zbrojnici pro účely mateřské školy. V témže roce se spojily požární sbory z Prosenic, Buku, Lazník, Radvanic a Sobíšek a vytvořily 6. okrsek Československého svazu požární ochrany (ČSPO) se sídlem v Prosenicích. Později se k nim přidali ještě hasiči z Lýsek a Vinar. Označení okrsku se několikrát měnilo: 5. okrsek, 4. okrsek, Místní výbor, opět 4. okrsek. V současnosti je označován jako 2. okrsek a tvoří ho jednotky z Prosenic, Radvanic, Buku, Sobíšek a Zábeštní Lhoty.

Členové se věnovali jak teoretickému školení, tak i praktickému výcviku. Pravidelně pořádali námětová cvičení (např. hašení požárů v objektech JZD), školení domovních požárních hlídek a přednášky o požární ochraně. Aktivně se zapojovali do brigád jak v JZD, tak při akcích pořádaných MNV (stavba autobusové čekárny či samoobsluhy, oprava školy, budování kanalizace, výstavba nové tělocvičny či zdravotního střediska atd.). V roce 1959 založili z iniciativy tehdejšího ředitele místní školy Stanislava Oharka kroužek požární ochrany pro žáky. Družstvo mělo nejvyšší věkový průměr v okrsku (30 let), bylo proto

⁹⁷ POSPÍŠILÍK, M. *100 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–2006)*. Přerov: Elan, 1996, str. 34.

⁹⁸ Historie Sboru dobrovolných hasičů. [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné na <<http://hasici.prosenice.cz/cz/oshd-prosenice/historie>>.

potřeba získat pro činnost mladší členy. V roce 1971 byl založen kroužek Mladý požárník vedený Oldřichem Gallasem. Žáci se účastnili okresních soutěží i celostátní hry PLAMEN, pořádali stanové tábory a další zajímavé akce. Po dovršení 15 let vstupovali do požárního sboru.⁹⁹

Během 70. a 80. let si hasiči svépomocí opravili fasádu zbrojnice, natřeli její střechu, vymalovali garáže, dokončili podlahy atd. Došlo také ke zlepšení technického vybavení sboru. Byla zakoupena nová stříkačka a vozík. Sbor získal nákladní automobil AVIA, který si přebudoval pro požární účely.

Po roce 1989 se změnila politická, společenská i hospodářská poměry. A změny se dotkly i hasičských sborů. Koncem roku 1990 se konal mimořádný republikový sjezd Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, na kterém byl přijat tento název a také označení základních organizací – Sbor dobrovolných hasičů. Sjezd schválil nové stanovy, statut mladých hasičů a nové symboly.

U příležitosti 90. výročí od založení sboru byla uspořádána ve spolupráci s obcí slavnost, při níž byly posvěceny nové symboly obce – znak a prapor, a nový hasičský prapor se stuhou. V rámci oslav byla v místní tělocvičně uspořádána výstava mapující historii hasičského sboru.¹⁰⁰

Při ničivých povodních v roce 1997, které zasáhly i Prosenice, pomáhali hasiči čerpat vodu ze zaplavených domů a sklepů, účastnili se i záchranných prací v Přerově. O rok později byla zakoupena nová stříkačka a nový automobil AVIA.¹⁰¹

V roce 2005 se z hasičské zbrojnice odstěhovala mateřská škola, která zde byla provizorně umístěna od roku 1958. Následně byly zahájeny rozsáhlé opravy budovy se záměrem zřídit v prvním patře zasedací místnost pro hasiče, klubovnu pro soubor Hanácké Prosének, kuchyň a nové sociální zařízení. V roce 2006 oslavili hasiči 100 let od svého vzniku. Při této příležitosti si pořídili svůj znak, do té doby měli jen prapor. Základ znaku tvoří celorepublikový znak Sdružení hasičů (hasičská sekyrka, zkřížené žebře a lipové listy), uprostřed je znak obce Prosenice, dole letopočet 1906, kdy sbor vznikl. Znak si nechali hasiči posvětit v místním kostele spolu s novou soškou sv. Floriána, který je považován za ochránce od vody a ohně a také za patrona hasičů.¹⁰²

⁹⁹ POSPÍŠILÍK, M. *90 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–1996)*. Přerov: Elan, 1996, str. 25-28.

¹⁰⁰ POSPÍŠILÍK, M. Sbor dobrovolných hasičů. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 186-187.

¹⁰¹ POSPÍŠILÍK, M. *100 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–2006)*. Přerov, Elan, 2006, str. 56.

¹⁰² Proseništi hasiči slavili 100. výročí svého trvání. *Zpravodaj obce Prosenice 2/2006*. Ročník XII. Číslo 2. Str. 3-4.

V roce 2015 byl starostou hasičů Josef Skopal, velitelem Jan Kubiš. Hasiči se pravidelně účastnili okresních soutěží jako je např. Radslavská přílba nebo Soutěž koňských stříkaček. Sami pořádali několik společenských akcí v obci a na dalších spolupracovali s ostatními místními spolky. Pořádali také dny otevřených dveří v hasičské zbrojnici, přednášky a ukázky práce pro žáky místní základní školy. Od roku 2013 organizovali zájezd do Mutěnic tzv. „Pochod vinohrady“.

3.2.3 TJ Sokol Prosenice

V červenci 1912 byla založena Tělocvičná jednota (TJ) Sokol pro Prosenice a okolí, s ženským odborem v Malých Prosenicích. Čítala tehdy 43 členů činných a 9 přispívajících. Jednota se rychle rozrůstala, koncem roku už měla 70 činných členů. Od počátku své existence se však potýkala s problémem, kde cvičit, protože vlastní sál ani tělocvičnu neměla. Nejprve si tedy pronajala sál v hostinci Na Rychtě v Malých Prosenicích. Když se po čase zdrazilo nájemné, musela sál opustit. Za pěkného počasí cvičili členové na zahradě v Buku, za nepříznivého počasí na jevišti Tovární restaurace. Rok 1914 na čas přerušil činnost jednoty, mnoho členů narukovalo na vojnu, někteří už se domů nikdy nevrátili.

V roce 1920 byla v Buku založena samostatná TJ Sokol, prosenická část se tak osamostatnila. Členové, kterých tehdy bylo 85, se účastnili cvičení v okolních obcích, různých zájezdů, dokonce navštívili Podkarpatskou Rus. V roce 1922 se změnil název na TJ Sokol v Prosenicích se sídlem v Malých Prosenicích. Jednota se aktivně podílela na kulturním a společenském dění v obci. Každoročně pořádala ples nebo šibřinky, nacvičovala ochotnické divadlo. Od roku 1928 také provozovala místní kino „Bio Blesk“. Během 30. let členové jednoty usilovali o stavbu vlastní tělocvičny. Dokonce si proto založili fond, do kterého pravidelně vybírali příspěvky. Pro tělocvičnu se však nenašlo vhodné stavební místo. A ani plánovaná stavba měšťanské školy s tělocvičnou se neuskutečnila.

Brzy po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava byla TJ Sokol v Prosenicích rozpuštěna a činnost Obce sokolské zastavena. Majetek jednoty propadl ve prospěch Německé říše. Po válce však byly dopsány záznamy, které potvrzují, že činnost úplně neustala, např. během války členové nacvičili několik divadelních her, dokonce i operetu spolu s místní kapelou. V září 1945 byla jednota obnovena a byl jí navrácen zabavený majetek.¹⁰³

¹⁰³ JEMELKA, J. Sportovní a tělocvičné spolky. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 193-196.

V roce 1939 byl neoficiálně založen Sportovní klub (SK) Prosenice, se kterým jsou spjaty počátky organizovaného fotbalu v obci. Mužstvo hrávalo přátelská utkání a turnaje v širokém okolí. Oficiálnímu založení klubu bránilo nevyhovující hřiště „Pod Meslama“. V roce 1943 proto došlo k vyrovnání povrchu, rozšíření a prodloužení hřiště. Byly zakoupeny starší dřevěné šatny, postaveny nové branky a lavičky kolem hřiště, doplněna hráčská výstroj. V dalším roce začalo družstvo hrát oficiální soutěž Hanácké fotbalové župy. Dařilo se mu poměrně dobře, skončilo na 3. místě tabulky.¹⁰⁴

Politický režim po roce 1948 se snažil Obec sokolskou a její myšlenky likvidovat. Označení tělocvičná jednota bylo zaměněno za tělovýchovnou jednotu. V roce 1950 byla ukončena samostatná činnost SK Prosenice na základě rozhodnutí ONV Přerov a klub byl sloučen s TJ Sokol Prosenice. Z období 50. let není dochováno příliš mnoho záznamů, které by dokládaly činnost jednoty. Jisté je například to, že se cvičenci zúčastnili I. československé spartakiády konané v roce 1955 na strahovském stadionu v Praze nebo že v roce 1959 byl opětovně založen fotbalový oddíl Prosenic a do okresních soutěží byla přihlášena družstva mužů a dorostů. Několik let potom byl založen oddíl odbíjené hrající okresní přebor a žákovské fotbalové družstvo.

V 70. letech byl do vlastnictví Sokola převeden bývalý hostinec U Králů, kterému hrozilo zřícení, pokud se o něj nebude nikdo starat. Členové nechali objekt opravit. Sami ho potom využívali ke cvičení, ale také ho pronajímali TJ Hranice. Na jaře 1975 byla zahájena stavba tělocvičny, která byla dokončena v roce 1980. A bylo to právě včas, protože prostory v bývalém hostinci U Králů byly nevyhovující a členové neměli kde nacvičovat skladby na Spartakiády, kterých se účastnili v letech 1975 a 1980. A následně i v roce 1985, to už však nacvičovali v nové tělocvičně.

Po roce 1989 došlo ke změnám v organizaci tělovýchovných jednot. Každá jednota, klub či odbor byl nucen se registrovat v souladu se zákonem o sdružování občanů. V lednu 1991 proto bylo zaregistrováno sdružení s názvem Tělovýchovná jednota Sokol Prosenice. Při příležitosti 50. výročí založení fotbalového družstva byl uspořádán I. ročník turnaje „Memoriál Vladimíra Fabíka“, bývalého dlouholetého hráče a funkcionáře TJ Sokol. Na začátku 90. let vznikl v rámci jednoty oddíl karate, jeho existence nebyla příliš dlouhá. Většina členů tehdy dojížděla sportovat z okolí, hlavně z Přerova.¹⁰⁵

¹⁰⁴ TJ Sokol Prosenice. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://sokol.prosenice.cz/>>.

¹⁰⁵ JEMELKA, J. Sportovní a tělocvičné spolky. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 199-202.

V roce 2015 spadal pod TJ Sokol Prosenice několik fotbalových družstev. Jednalo se o družstvo mužů okresního přeboru, družstvo malé kopané mužů a družstvo mládeže, které navštěvují děti předškolního i mladšího školního věku nejen z Prosenic, ale i z okolních vesnic a Přerova. Oddíl mládeže mohl vzniknout díky podpoře ze strany obce Prosenice a Cukrovaru Prosenice. Po roce 2000 zde existoval i oddíl malé kopané žen, ten již však zanikl.¹⁰⁶

3.2.4 Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov

Počátky organizované myslivosti v obci Prosenice nelze přesně zjistit. Existují však písemné záznamy, které dokládají činnost loveckého spolku již v době 1. světové války, konkrétně v roce 1915 uhradil jednatel lovecké společnosti Josef Koutný obci nájemné z honby. Jistější už je založení zájmové organizace myslivců s názvem Československá myslivecká jednota v roce 1923. Ve Velkých Prosenicích se uskutečnila volba honebního výboru dne 10. října 1926. Od té doby se v obci pravidelně konaly lovy. Významný byl tzv. kolový lov, kterého se účastnilo až 70 střelců a 40 honců a při poslední leči dokonce hrávala kapela z Prosenic.

Během 2. světové války řídil myslivost tzv. Nižší myslivecký úřad. Ten nařídil vytvoření honebních okrsků jak v Malých, tak ve Velkých Prosenicích. Následně byla část pozemků z velkoprosenické honitby převedeny do honitby Přerova. Velkým Prosenicím zbyla tak malá část, že byly nuceny spojit se s Malými Prosenicemi. V roce 1945 byly zavedeny povinné myslivecké zkoušky. O rok později byly Velkým Prosenicím vráceny odejmuté pozemky a opět se jim začalo dařit, což dokládají i zápisy o stavech lovné zvěře.

Po únorových událostech v roce 1948 se změnilo vedení i smýšlení mysliveckého spolku. Někteří dosavadní členové byli vyloučeni a museli odevzdat svoje zbraně. Naproti tomu byli nabíráni noví členové, kteří byli důkladně prověřeni akčními výbory. Na společné schůzi v roce 1955 dospěli zájemci o myslivost z JZD a členové mysliveckého spolku k dohodě o vytvoření nového spolku s názvem Myslivecká společnost Prosenice. Po sloučení JZD Prosenice a Grymov v roce 1960 došlo i ke sloučení společností. O tři roky později vstoupil v platnost nový zákon o myslivosti, který rušil „myslivecké společnosti“ a nahrazoval je „mysliveckými sdruženími“ (MS). Během 60. let dosáhlo sdružení vrcholu své činnosti v oblasti chovu i lovu drobné zvěře. Dobře se mu dařilo i v dalších letech, a to až do roku 1980, kdy z nařízení Ústředního výboru Českého mysliveckého svazu MS Prosenice

¹⁰⁶ TJ Sokol Prosenice. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://sokol.prosenice.cz/>>.

– Grymov zaniklo. Bývalá prosenická honitba a členové sdružení byli rozděleni mezi MS Osek nad Bečvou a MS Přerov.

Po převratu v roce 1989 se začalo hovořit o změně mysliveckého zákona. Ten vstoupil v platnost v polovině roku 1992 a nově upravoval podmínky honitby. Reakcí na to byla ustavující schůze výboru myslivců z Prosenic. A právě od tohoto roku se začala psát novodobá historie Mysliveckého sdružení Prosenice – Grymov. Zlomovým pro něj byl rok 1997, kdy celou Moravu zasáhla ničivá povodeň. Zahynulo při ní velké množství hlavně drobné zvěře, v důsledku čehož nebyl vůbec možný její další lov. Naopak bylo nutné, aby byly obnoveny normované stavy. V následujících letech proto bylo vypuštěno 20 ks zajíců a 50 ks bažantů. Myslivci mohli lovit pouze zvěř srnčí, divoké kachny a tzv. škodnou zvěř.¹⁰⁷

V roce 2015 měl Myslivecký spolek Prosenice – Grymov 12 členů, předsedou byl Oldřich Škrabal. Myslivci se zaměřovali zejména na ochranu přírody a zlepšování podmínek života volné zvěře. To zahrnovalo mnoho rozmanitých činností, např. údržbu remízku, výsadbu nových dřevin, příkrmování zvěře v zimním období atd. Nedílnou součástí myslivosti byla i kynologie – chov a výcvik loveckých plemen psů. Myslivci také pravidelně vypouštěli do přírody kachny a bažanty, aby byly dodrženy jejich stanovené počty. Kromě těchto činností se sdružení podílelo na kulturních akcích v Prosenicích, pořádalo Myslivecký ples nebo Zvěřinové hody.¹⁰⁸

3.2.5 Folklorní soubor Hanácké Prosének

Myšlenka na založení folklorního souboru se zrodila během oslav 725. výročí obce Prosenice. Potenciální členové se poprvé sešli v září 2000 a v dubnu 2001 byl soubor zaregistrován na Ministerstvu vnitra ČR jako občanské sdružení. V době vzniku bylo členy souboru 13 chlapců a 16 dívek, většinou se jednalo o žáky místní základní školy. Vedoucí souboru byla Mgr. Zdenka Dokoupilová.¹⁰⁹

Nácviky probíhaly každý týden v pátek. Nejprve se jednalo o nejznámější hanácké písně a tance, se kterými pak soubor vystupoval na veřejnosti. Na první zkoušce se také všichni mohli zapojit do rozhodování o názvu souboru, každý napsal svůj návrh. Nakonec

¹⁰⁷ JEMELKA, J. Myslivecké spolky v Prosenicích. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 188-193.

¹⁰⁸ Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov. [online]. [cit. 6. 3. 2015].

Dostupné z <<http://www.prosenice.cz/spolky-v-obci/myslivecke-sdruzeni-prosenice-grymov>>.

¹⁰⁹ POSPÍŠILÍK, M. Z činnosti folklorního souboru Hanácké Prosének. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2002*. Ročník VIII. Číslo 1. Str. 7.

zvítězilo pojmenování „Hanácké Prosének“, v němž je spojena jak Haná, oblast Moravy, kde se nacházíme, tak i samotný název obce.

Díky finančnímu příspěvku obce a cukrovaru bylo pro děti pořízeno 15 dívčích a 10 chlapeckých krojů. Postupně byly pořízeny i další věci jako např. obuv, zimní části kroje, rekvizity na vystoupení, odborná literatura atd. S veřejným vystupováním soubor začal v červnu 2001. Během roku se účastnil mnoha akcí, ať už přímo v obci nebo blízkém okolí, např. při oslavách 120. výročí založení cukrovaru, na plesech místních spolků, na obecních hodech, na Cyrilometodějských slavnostech v Radslavicích, na velikonočních a vánočních slavnostech na přerovském náměstí atd. Hudební doprovod na harmoniku od začátku zajišťoval Josef Mikula. Časem se soubor začal zúčastňovat různých soutěží po celé České republice a byl zván na vystoupení i dál než do okolních vesnic (do Vyškova, Kyjova, Tovačova, Kroměříže, Prahy atd.). Každoročně o prázdninách se také konalo soustředění souboru v Týně nad Bečvou. Členové zde nacvičovali nové tance a zdokonalovali se v těch starších. Také pro ně byly připraveny různé soutěže a hry na stmelení kolektivu.

V roce 2010 oslavil soubor 10 let svého působení. Při této příležitosti se konala slavnostní schůze, na kterou byli pozváni současní i bývalí členové. Byla uspořádána výstava fotografií mapující historii souboru a videoprojekce z různých vystoupení.¹¹⁰

V roce 2015 měl soubor okolo 30 členů, jednalo se zejména o děti v předškolním a mladším školním věku. Během roku se uskutečnilo zhruba 25 vystoupení. Na mnoha obecních akcích zajišťoval Hanácké Prosének kulturní program, např. na kácení máje, při hodových oslavách či rozsvěcování vánočního stromečku. I přes svou poměrně krátkou existenci se tak soubor stal nedílnou součástí kulturní tradice obce Prosenice.

3.2.6 Rybářský spolek Prosenice

Tradice rybářství v obci Prosenice sahá až do 15. století. U Malých Prosenic se tehdy nacházely dva rybníky, z nichž jeden, Brandejský, byl na 140 kop štik a kaprů.¹¹¹

Oficiálně byl první rybářský spolek v obci založen v roce 1912, zakládajících členů bylo 34. Ti si zvolili svůj výbor, stanovili roční členské příspěvky a vypracovali rybářský řád. Spolek dostal do užívání rybník Panský a rybník v Hroušovicích. Kromě rybářské činnosti pravidelně pořádal přednášky, plesy a jiné akce. V roce 1922 byl spolek reformován a stal se součástí Svazu rybářských spolků na Moravě a ve Slezsku. Členská základna se postupně

¹¹⁰ DOKOUPILOVÁ, Z. Ze života Hanáckého Prosénku. *Zpravodaj obce Prosenice* 4/2010. Ročník XVI. Číslo 4. Str. 15.

¹¹¹ BAĐURA, J. c.d., str. 11.

rozzrůstala, v roce 1924 měl spolek 72 řádných členů a 1 čestného člena. V tomto roce také došlo k vyčištění rybníka v Hroušoví a výlovu Panského rybníka. Záznamů o činnosti spolku z dalších let se příliš nedochovalo.

V roce 1951 bylo rozhodnuto, že rybářský revír Bečva č. 1 (Troubky nad Bečvou) a Bečva č. 2 (Přerov) musejí mít pouze jednoho hospodáře. Tím se stal Lidový rybářský spolek v Přerově. Ostatní rybářské spolky v okolí měly zastavit svoji činnost a členové měli přestoupit do přerovského spolku. V Prosenicích se následně na to konala likvidační valná hromada, po jejímž skončení místní Rybářský spolek zanikl a na mnoho let tak byla přerušena oficiální tradice rybářství v obci.¹¹²

Dne 23. listopadu 2007 se konala v sále obecního úřadu v Prosenicích ustavující schůze Rybářského spolku Prosenice, o. s. Zakládající členové si zvolili svůj výbor, finanční výbor a předsedu. Tím se stal Martin Zmeškal. Brzy ho však ve funkci vystřídal Vítězslav Rédr.¹¹³ Od svého založení se spolek zapojil do organizace mnoha kulturních, společenských a sportovních akcí. Každý rok byli do spolku přijímáni noví rybáři, v roce 2015 bylo členů okolo 60. Novým předsedou byl v roce 2014 zvolen Miroslav Mikula. Členové hospodařili na obecních rybnících, konkrétně na Rýnském a rybnících v Hroušoví (Horním a Dolním). Rybník Panský, který také leží v katastru Prosenic, má v pronájmu rybářský svaz z Přerova.

Rybářský spolek se také věnoval výchově mladé generace rybářů. Za tímto účelem byl v roce 2009 založen kroužek pro děti a mládež, čítající tehdy 9 členů. Vedoucím kroužku byl od počátku Vlastimil Chalupa, zkušený a dlouholetý rybář. Mladí rybáři se učili, jak správně sestavit udici, jak vázat háčky či umělé mušky, učili se také rozeznávat základní druhy ryb atd.¹¹⁴ Po dvou letech docházky do kroužku skládali jeho členové rybářské zkoušky, písemné i ústní. Všichni je úspěšně absolvovali a získali státní rybářský lístek, který je po zakoupení povolenky opravňoval lovit na příslušných revírech. Náplň kroužku se přesunula z teoretické roviny do praktické, tedy k rybolovu.¹¹⁵ Poté nastal v činnosti kroužku na pár let útlum kvůli nedostatku mladých rybářů. V roce 2015 však byl kroužek obnoven, uskutečnil se nábor nových žáků, kteří se začali připravovat na rybářské zkoušky a samotný rybolov.

¹¹² JEMELKA, J. Rybářský spolek ve Velkých Prosenicích. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 205-207.

¹¹³ SEHNAL, J. ml. Rybářský spolek Prosenice. *Zpravodaj obce Prosenice 2-4/2007*. Ročník XIII. Číslo 2-4. Str. 11.

¹¹⁴ CHALUPA, V. Kroužek mladých rybářů. *Zpravodaj obce Prosenice 1-4/2009*. Ročník XV. Číslo 1-4. Str. 21.

¹¹⁵ CHALUPA, V. Z činnosti kroužku mladých rybářů. *Zpravodaj obce Prosenice 4/2010*. Ročník XVI. Číslo 4. Str. 19.

3.2.7 Knihovna Prosenice

Již v době před 2. světovou válkou byly v obou částech obce, v Malých i Velkých Prosenicích, zřízeny obecní knihovny. V Malých Prosenicích se knihovna nacházela v budově hostince Na Rychtě u Zavadilů a knihovníkem byl Josef Borek, ve Velkých Prosenicích byla umístěna v Obecním domě na Chmelínku a vedl ji Jindřich Kratochvila.

V roce 1948 došlo ke spojení obou částí obce do jedné a následně se spojily i obě knihovny. Knihy byly půjčovány v Obecním domě a knihovníkem byl Jan Kadlček. V roce 1956 byla knihovna přestěhována do nově zrekonstruované požární zbrojnice, kde mohla využívat daleko větších prostor. Byly zde umístěny i knihy ze školní knihovny. O několik let později přesídlila do vedlejší místnosti mateřská škola. Časem se staly tyto podmínky nevyhovující, a tak se knihovna opět stěhovala, tentokrát do sklepa kulturního domu. Tamější vlhké prostředí však mnoho knih zničilo, navíc byly knihy umístěny ve vysokých regálech a čtenářům se špatně vybíraly. Došlo proto k dalšímu přesunu – do nově uvolněné místnosti v budově bývalého hostince Na Rychtě, kde knihovna setrvala až do roku 2004.

Kromě umístění knihovny se měnil i její název. Nejprve se jmenovala Místní knihovna, posléze Místní lidová knihovna a po zařazení pod okresní knihovnu dostala název Okresní knihovna Přerov, pobočka – místní knihovna Prosenice.

V roce 1995 začala knihovna spolupracovat s okolními knihovnami formou cirkulace knih. To znamená, že vybrané knihy mezi knihovnami kolují v určitém časovém rozestupu. Ke čtenářům se tak dostane více knih, aniž by musely být zakoupeny do trvalého fondu.¹¹⁶

V roce 2002 byla knihovna zřízena jako organizační složka obce s názvem „Obecní knihovna v Prosenicích“, což znamenalo, že neměla právní subjektivitu a nemohla svým jednáním nabývat práv. Knihovník byl zaměstnancem zřizovatele, tj. obce Prosenice.¹¹⁷

V únoru 2004 byla celá knihovna přestěhována do zrekonstruovaných prostor v budově obecního úřadu. Získala tím pěkné zázemí a dostatek místa ke zřízení samostatného dětského oddělení v 1. patře nových prostor. V roce 2006 byl do knihovny zaveden internet pro veřejnost, který mohli využívat všichni obyvatelé Prosenic.

Na rok 2015 byla naplánována rekonstrukce prostor knihovny a také změny v její organizaci, to vše s cílem přilákat do knihovny co nejvíce nových čtenářů, pořádat zde různé besedy, přednášky a výstavy a navázat bližší spolupráci s místní základní a mateřskou školou.

¹¹⁶ GALLASOVÁ, V. Knihovna. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 163-164.

¹¹⁷ Zřizovací listina Obecní knihovny v Prosenicích. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://prosenice.cz/soubory/zrizovaci-listina-knihovny.pdf>>.

3.3 Přehled kulturních událostí v Prosenicích během roku

Všechny obecní spolky se podílejí na organizaci mnoha kulturních, společenských a sportovních akcí. Každý měsíc v roce se uskuteční minimálně jedna akce určená nejen místním občanům, ale i lidem z širokého okolí. Velký důraz je kladen na obnovování a uchovávání tradic a kulturních událostí s cílem zachovat vesnické zvyky pro budoucí generace. Kompletní přehled událostí je vždy dostupný na internetových stránkách obce Prosenice.

Každoročně první akcí je Tříkrálová sbírka, která se koná pravidelně od roku 2001 a kterou organizuje Oblastní charita Přerov. Obcí prochází tři skupinky koledníků vybírající dobrovolné finanční příspěvky. Občané na oplátku obdrží drobný dárek a mohou si nechat nad dveře napsat nápis K + M + B s uvedením příslušného roku.

Následuje několik společenských plesů. Ty mají v Prosenicích dlouholetou tradici, záznamy dokládají jejich pořádání již období 1. republiky. V posledních letech se konají tyto plesy: Myslivecký, Hasičský a Rybářský. Každý z nich se nese v duchu činnosti konkrétního spolku, což se odráží zejména ve výzdobě sálu, na cenách v tombole apod. Pro děti pořádá místní základní a mateřská škola dětský karneval, vždy zaměřený na určité téma, v minulosti to např. byla cesta do vesmíru nebo pohádkové bytosti.

Během února se koná Masopustní vodění medvěda v režii Spolku dobrovolných hasičů. Tato událost má v obci dlouholetou tradici. Před lety jí však hrozil zánik z důvodu nezájmu občanů účastnit se průvodu maškar. To se změnilo v letošním roce (2015), kdy se ho zúčastnilo přes 20 masek. Průvod vychází ráno od hasičské zbrojnice a během dne projde celou obcí. Zastavuje se v každé ulici, občané se s nimi přijdou pobavit a nabídnout jim nějaké pohostění. Součástí průvodu jsou i muzikanti, kteří zajišťují hudební doprovod.

K obnoveným velikonočním tradicím patří Vynášení smrtky na Smrtnou neděli. Tato akce se koná pod záštitou folklorního souboru Hanácké Prosének. Průvod vychází od místní tělocvičny a končí u potoka Strhance. Děti během cesty zpívají a tančí na hanácké písničky s jarní a velikonoční tematikou. U Strhance je slaměná smrtka nejprve odstrojena a posléze zapálena a vhozena do potoka. Tento rituál představuje končící zimu. Nazpět se průvod vrací s májíčkem, který je naopak symbolem začínajícího jara. Je ozdoben barevnými stužkami a vyfouknutými vajíčky. Na Bílou sobotu pořádá Hanácké Prosének tzv. velikonoční řehtání. Děti chodí po vesnici s řehtačkami a klepači. Traduje se totiž, že všechny zvony odletěly do Říma. K tradičním velikonočním zvyklostem určitě patří pomlázka. Malí i velcí koledníci

v pondělí od rána chodí po vesnici, mrskají děvčaty i ženy a jako výslužku dostanou nějakou sladkost, malované vajíčko apod.

Mezi další obnovené tradice patří i Pálení čarodějnic. Nejprve se místní čarodějnice scházely v hostinci U Kostela, aby zde oslavily svůj svátek. Od roku 2014 se akce koná v obecním parku a je určená všem čarodějkám a čarodějům bez omezení věku. Odpolední program je zaměřen spíše na děti, jsou připraveny různé soutěže a hry. Večer patří starším a zkušenějším čarodějkám, které si míchají kouzelné lektvary a tančí se svými košťaty kolem zapáleného ohně.

Pravidelně v květnu se konají Rybářské závody. Od roku 2008 tuto akci zaštiťuje Rybářský spolek Prosenice, dříve ji organizovalo Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov. Soutěž je určena nejen místním občanům, ale i rybářům z okolí. Účastnit se nemohou pouze členové spolku. Počet soutěžících se každým rokem zvyšuje, v roce 2014 se jich celkem zúčastnilo 71. Lov je zahájen v 5 hodin ráno a soutěží se ve dvou kategoriích: děti a mládež do 15 let a dospělí. Vítězové obdrží krásné poháry s rybářskými motivy.

V roce 2010 byla po mnoha letech obnovena venkovská tradice Kácení máje. Přestože nikdo neměl s touto slavností žádné zkušenosti, vydařila se a od té doby se koná každoročně. Do její organizace jsou zapojeny všechny obecní spolky. Nejprve je postaven tzv. máj, vysoký strom ověšený stužkami, pro děti jsou na něm navěšeny různé sladkosti. Máj musí být přes noc pečlivě hlídán, aby ho někdo z okolních vesnic neporazil. Místní ochotníci vždy nacvičí vtipnou scénku, na jejímž konci je máj slavnostně pokácen. Poté začne zábava, která končí až brzy nad ránem. Hudební produkci zajišťuje místní rocková kapela „No problem“, která hraje známé české i zahraniční písničky.¹¹⁸

Jelikož je patronem obce sv. Jan Křtitel, konají se vždy koncem června, kdy Janové slaví svátek, obecní hody. Oslavy probíhají celý víkend a jsou doprovázeny několika akcemi. Sobotní dopoledne je věnováno fotbalovému turnaji mužů. Večer se konávala tradiční hodová zábava. Kvůli organizačním neshodám se však již od roku 2014 nekoná. Nedělní odpoledne je pak spojeno s kulturním programem v obecním parku. Vystupuje zde Hanácký Prosének, žáci ze základní a mateřské školy a moravská dechová hudba. Pro děti jsou připraveny různé atrakce, např. skákací hrad, jízda na poníkovi nebo vláček „Proseňáček“, který je povoží po okolí.

Tradičním už se také stalo Vítání léta a prázdnin konané na konci června u Rýnského rybníka. Pro děti jsou připraveny různé soutěže, při nichž mohou získat drobné

¹¹⁸ LAJTOCHOVÁ, J. Kácení máje v Prosenicích. *Zpravodaj obce Prosenice 2/2010*. Ročník XVI. Číslo 2. Str. 4.

odměny a sladkosti. Spolu s dospělými se pak sejdou u táboráku, opékají se špekáčky a zpívají písničky za doprovodu kytary. Na konci léta probíhá obdobná akce s názvem Loučení s prázdninami. Dříve se také konávala u Rýnského rybníka, před dvěma lety se přesunula do obecního parku.

U příležitosti státního svátku Dne vzniku samostatné ČSR 28. října se každoročně koná „Lampionový průvod“ od místní školy k Pomníku padlých z 1. světové války. Zde místní hasiči položí věnec a starosta obce pronese projev. Celá akce je zakončena ohňostrojem.

Místní neoficiální Sdružení dobrovolných strašidel pořádá od roku 2009 Halloweenskou stezku odvahy v souvislosti s oslavou amerického svátku Halloween. Akce se koná večer u Rýnského rybníka. Během stezky se účastníci, převážně děti, setkávají s různými strašidly. Aby se nikdo neztratil, jsou na cestě mezi jednotlivými stanovišti rozestavěny lampičky. U každého strašidla dostanou děti razítko a drobnou odměnu. Atmosféru večera dokresluje táborák a výzdoba z rozsvícených vyřezávaných dýní.¹¹⁹

V roce 2013 zahájili místní rybáři novou tradici – Výlov chovného rybníka. Na novou událost se tehdy přišlo podívat mnoho občanů z Prosenic, přijeli i diváci z Přerova a okolí. Akce je velmi organizačně náročná. Rybáři společně s dobrovolnými hasiči odčerpávají od brzkých ranních hodin vodu z rybníka a chystají síť. Následně rybáři provedou na rybníku několik zátahů, vylovené ryby třídí podle velikostí do připravených kádí. Zájemci si mohou rybu zakoupit a případně si ji nechat i odborně vykuchat.¹²⁰

Sdružení dobrovolných hasičů z Prosenic pořádá na první adventní neděli Rozsvícení vánočního stromu u hasičské zbrojnice. Pro účastníky je připraveno občerstvení v podobě koláčů, cukroví, teplého čaje či svařeného vína. Kulturní program zajišťují děti z Hanáckého Prosénku a místní základní a mateřské školy. Starosta hasičů vždy program zahájí krátkým proslovem a slavnostním zapálením první svíčky na adventním věnci.

Hasiči spolu s obecním úřadem organizují i další akci – Mikulášskou nadílku. Rodiče mohou svým dětem dopředu objednat mikulášské balíčky, které pak děti obdrží za odměnu, pokud nezlobily, a když přednesou nějakou básničku nebo zazpívají písničku.

V roce 2014 se obec Prosenice poprvé zapojila do celorepublikové akce Česko zpívá koledy. Asi 50 občanů se sešlo u rozsvíceného vánočního stromu u obecního úřadu a společně

¹¹⁹ Obecní úřad Prosenice. Halloweenská stezka odvahy. *Zpravodaj obce Prosenice 3-4/2014*. Ročník XX. Číslo 3-4. Str. 20.

¹²⁰ DOKOUPIL, O. Rybáři lovili chovný rybník. *Zpravodaj obce Prosenice 3-4/2013*. Ročník XIX. Číslo 3-4. Str. 14.

se stovkami dalších měst a obcí v ČR zazpívalo vybrané koledy. Všem se tato akce líbila, a proto v její tradici hodlá obec pokračovat.

Od roku 2004 se v předvánočním čase koná v sále OÚ Posezení při adventu, jehož součástí je i soutěž o nejlepší domácí vánočku. Pro srovnání, prvního ročníku se zúčastnilo 16 vánoček, v loňském roce už to bylo vánoček pouze 6. Zájem o akci sice neupadá, každý rok ji navštíví více občanů, ale málokomu se chce doma péct vánočku. Její příprava je velmi náročná a zabere i celý den. Při soutěži se hodnotí dvě hlediska – odborná porota hodnotí chuť vánočky, diváci zase mohou vybrat vzhledově nejhezčí vánočku. Výherci obdrží hodnotné ceny, opomenuti ale nezůstanou ani ostatní pekaři a pekařky. Kulturní program zajišťují děti z místní mateřské a základní školy a také folklorní soubor Hanácké Prosének.

Od roku 2011 pořádá OÚ Prosenice nejen pro své občany Vánoční koncert přerovské hudební společnosti Entuziasté. Koncert se koná v místním kostele vždy poslední adventní neděli před Vánocemi. Všichni se rádi přijdou vánočně naladit.

Poslední prosincový den se koná Loučení se starým rokem u Rýnského rybníka. Rybáři připraví pro účastníky něco na zahřátí a společně se vzpomíná na uplynulý rok. Večer jsou potom zájemci zváni na oslavu Silvestra na obecní úřad. Každý si může donést své pohoštění, na půlnoc je připraveno šampaňské a velký ohňostroj. I tato tradice si rok od roku získává stále více příznivců.

3.4 Významné památky v obci Prosenice

3.4.1 Kostel sv. Jana Křtitele a sv. Antonína Paduánského

Kostel sv. Jana Křtitele byl postaven v letech 1787–1788 ve Velkých Prosenicích. Jeho výstavba souvisela se zřízením duchovní správy pro obce Malé a Velké Prosenice a Buk v roce 1784. Do té doby byly obce přifařeny do Předmostí. Hlavní oltář byl přivezen z františkánského kostela v Kroměříži a varhany z Charvát. Farníci na vlastní náklady pořídili 2 bronzové zvony. Dlažba v kostele původně z pálených cihel byla v roce 1838 nahrazena dlažbou břidlicovou.¹²¹

Zajímavostí je, že kostel mohl stát úplně na jiném místě, než stojí dnes. Obce Malé a Velké Prosenice se totiž na jeho stavbě dlouho nemohly dohodnout. Dokonce již byly

¹²¹ BAĐURA, J. c.d., str. 262.

vykopány základy v Malých Prosenicích poblíž restaurace u rolnického cukrovaru. Tyto základy bylo možné vidět ještě v roce 1870.¹²²

Prvním duchovním správcem se stal páter Kamil Kříž. V roce 1788 byla naproti kostela postavena fara a v jeho okolí zřízen hřbitov, na němž nechaly v roce 1839 postavit obce Malé a Velké Prosenice první dřevěný kříž s tělem Ježíše Krista jako upomínku na to, že obce ustála mor hovězího dobytka. Později byly v rozmezí několika let v okolí kostela vystavěny celkem 3 dřevěné kříže.

V roce 1845 byla na kostel přistavěna sanktusová věž a do ní zavěšen nový zvon. Bohužel v tomto roce došlo i k nemilé události – kostel byl vykraden, lupič odcizil kalich, monstranci a další předměty. Kníže Dietrichstein poté daroval kostelu nový kalich, ostatní věci pořídili na své náklady místní farníci. Byly také pořízeny nové varhany, zbudovány boční oltáře sv. Josefa a sv. Anny a zakoupen kamenný kříž, který byl umístěn před kostelem. Během následujících let probíhaly na kostele četné opravy a pravidelně byla obnovována vnitřní malba. Byl také pořízen nový hlavní oltář, kazatelna a křtitelnice a postaven nový kůr. V roce 1888 byl rozšířen hřbitov kolem kostela a byla postavena nová márnice.¹²³

Nedílnou součástí kostela byly vždy zvony. Během 1. světové války však musely být odevzdány pro válečné účely. A tak byl po válce kostelu darován alespoň jeden železný zvon. V roce 1925 byly získány dva nové zvony, ty však během 2. světové války postihl stejný osud jako ty předchozí. I přes válečné ztráty se do současnosti dochoval tzv. „pěkný“ zvon z roku 1732, kterým se pravděpodobně dříve zvonilo v obecní kapli. V roce 1968 bylo zavedeno elektrické ovládání zvonů, do té doby se zvonilo taháním za provaz. V roce 1988 byly při oslavách 200 let od postavení kostela posvěceny tři nové zvony pojmenované sv. Jan Křtitel, sv. Jindřich a sv. Josef. Zvony byly odlity ve zvonařské dílně Dytrychových v Brodku u Přerova.¹²⁴

V roce 1926 byly na věž kostela instalovány hodiny poháněné závažím, které se muselo vždy za jeden a půl dne ručně vytáhnout klikou nahoru. Výraznou proměnou prošel kostel v roce 1935, kdy byla obnovena celá fasáda, postavena nová prostornější zákristie a místnost pro Boží hrob, zrestaurovány oba boční oltáře a pořízeny nové vchodové dveře do kostela. V roce 1941 byla opravena budova fary a kolem kostela bylo vysazeno několik javorů, které zde rostly až do roku 2015.

¹²² SEHNAL, F. st. c.d., str. 104.

¹²³ POSPÍŠILÍK, M. Historie farnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 117–118.

¹²⁴ Kolektiv autorů. Prosenice. In *Mikroregion Pobečví*. Pobečví: Mikroregion Pobečví, 2003, str. 8.

Od roku 1948, kdy v Československu převzala moc KSČ, nastaly pro církve těžké časy. Byl zakázán téměř veškerý náboženský tisk a většina církevních svátků byla zrušena. Kněží museli mít k výkonu svého povolání státní souhlas. Během měnové reformy v roce 1953 byly církvi způsobeny značné škody na majetku.¹²⁵

V roce 1962 se zásadně změnil tradiční vzhled kostela. Původní bílo-zelená fasáda byla nahrazena žlutou brizolitovou omítkou a střecha byla pokryta pozinkovaným plechem. Během let byla střecha několikrát natřena. Ne vždy byl nátěr proveden kvalitně, proto se musel často opakovat.¹²⁶

V polovině 80. let došlo k významné změně v průběhu bohoslužeb. Kněz začal sloužit mši čelem k věřícím, čemuž muselo být přizpůsoben i postavení obětního oltáře. Na kostele byly provedeny další opravy a úpravy, např. nátěr střechy, zavedení vodovodu do zákristie a ústředního topení mezi kostelní lavice, položení nové podlahy či oprava varhan.

I když v roce 1989 komunistický režim ztratil svou moc a lidé opět mohli svobodně smýšlet a vyznávat náboženství, na návštěvnosti kostela se podepsal čtyřicetiletý útlum církevní činnosti. Sice byly obnovovány dřívější náboženské slavnosti a zvyklosti, ale už se jich neúčastnilo tolik lidí jako dřívějších dobách.

Kromě nízké návštěvnosti se místní farnost potýkala i s mnoha neštěstími. V roce 1990 byl kostel už poněkolkáté vykraden, zloděj si odnesl všechny monstrance, kalichy a další věci. O rok později byla vykradena přilehlá fara a zloděj také odcizil sošku sv. Floriana z výklenku kapličky v Malých Prosenicích. Tu, i když byla později pořízena nová, opět někdo ukradl v roce 2000.

Po nečekaném úmrtí duchovního správce v roce 1992, byla zdejší farnost dlouhou dobu neobsazená. Sloužit mše jezdili kněží především z Přerova a Pavlovic. V roce 1993 byla po mnoha letech obnovena slavnost Božího těla. Průvod při ní vždy procházel návsí ve Velkých Prosenicích a zastavoval se u 4 polních oltářů. V roce 1996 se v kostele konala slavnostní mše svatá, při níž byly požehnány a posvěceny nově udělené obecní symboly – znak a prapor – a také nový prapor Sboru dobrovolných hasičů z Prosenic. V letech 1997 a 1998 probíhaly uvnitř kostela rozsáhlé stavební úpravy, zejména v jeho presbytáři. Byly vybetonovány nové stupně, položena dlažba, instalován nový obětní stůl a ambona z mramoru.¹²⁷

¹²⁵ POSPÍŠILÍK, M. Historie farnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 119–121.

¹²⁶ BILINSKI, P. Nátěr střechy a oprava okapů na kostele. *Zpravodaj obce Prosenice 1-4/2009*. Ročník XV. Číslo 1-4. Str. 15.

¹²⁷ POSPÍŠILÍK, M. Historie farnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 122.

I v dalších letech probíhaly na kostele menší či větší opravy. Jednalo se např. o nátěr střechy, opravu varhan a ústředního topení atd. Také byly nově zakoupeny některé předměty sloužící ke mši. Významná změna se udála 18. června 2014. Tehdy byl v kostelní věži instalován k hodinám elektrický pohon, který automaticky řídí hodiny signálem vysílaným z Frankfurtu. Do té doby byl pohon prováděn mechanicky, ručně. Jedenkrát za den se muselo otáčením kliky vytáhnout závaží hodin nahoru a jeho pohyb dolů pak hodiny poháněl.¹²⁸

3.4.2 Zvonice v Malých Prosenicích

Zvonice stojící v Malých Prosenicích, původně nazývaná kaple sv. Floriána a sv. Jana Křtitele, byla postavena někdy kolem roku 1720. Mnoho záznamů o jejích opravách či proměnách se nedochovalo. V roce 2003 musela být zrekonstruována kopule na zvonici, byla totiž silně poškozena a hrozilo narušení celého střešního krovu. Podle historických záznamů zde navíc měly být uloženy dokumenty určené budoucím generacím, i ty mohly být zničeny. Ve skleněném zapečetěném válci byly tehdy nalezeny 3 kusy mincí různých hodnot z roku 1921, 1928 a 1933, několik výtisků novin z října 1934 a ručně psaná zpráva z téhož roku popisující stav obce Malé Prosenice, konkrétně informoval o tom, že v tomto roce došlo k opravě zvonice, modernizaci cukrovaru, jaké bylo složení zastupitelstva a rady obce, kdo by starostou, jaké bylo počasí atd.

Po dokončení oprav kopule byl válec s předměty uložen zpět na své původní místo a byl doplněn zprávou o stavu obce v roce 2003 a vzorky soudobých mincí.¹²⁹

3.4.3 Pomník padlých v 1. světové válce

Bojovat do 1. světové války odešlo i několik desítek mužů z Malých a Velkých Prosenic. Na různých bojištích Evropy jich padlo nebo následkem zranění zemřelo celkem 21. V roce 1922 byl v Malých Prosenicích postaven Pomník padlých jako připomínka odvahy a statečnosti místních mužů. Iniciátorem této stavby byl František Zamazal, pozdější starosta obce.¹³⁰ Původně měl být pomník postaven na hřbitově u kostela ve Velkých Prosenicích, ale pro odpor obce Malé Prosenice zde nakonec postaven nebyl.¹³¹ Do pomníku byly uloženy spisy, kovové peníze a jiné předměty. Do jeho povrchu byla vytesána jména padlých

¹²⁸ POSPÍŠILÍK, M. Elektrický pohon věžních hodin na kostele na sv. Jana Křtitele v Prosenicích. *Zpravodaj obce Prosenice 2/2014*. Ročník XX. Číslo 2. Str. 27.

¹²⁹ JEMELKA, J. Oprava kopule na zvonici v Prosenicích. *Zpravodaj obce Prosenice 2/2003*. Ročník IX. Číslo 2. Str. 4.

¹³⁰ POSPÍŠILÍK, M. Padlí z 1. světové války a legionáři. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 243.

¹³¹ SEHNAL, F. st. c.d., str. 111.

a byly zde umístěny jejich fotografie. Nad seznamem jmen se klene nápis „Poutníče, zvěstuj všem vlastencům našim, že my tuto mrtvi ležíme jakož zákony kázaly nám“. Slavnostního odhalení pomníku 8. září 1922 se zúčastnili občané z obou obcí. V novodobé historii Prosenic se k pomníku každoročně koná lampionový průvod u příležitosti 28. října, Dne vzniku samostatné Československé republiky.¹³²

3.4.4 Mlýn

Nejstarší zpráva o mlýnu s původním hanáckým žudrem pochází z roku 1374, kdy jej i se vsí prodali bratři Oldřich a Petr z Prosenic Mikuláši a Hynkovi z Nákla. Původně mlýn stával na Bečvě pod velkým prosenickým rybníkem, ale Vilém z Pernštejna ho nechal přesunout pod dolní prosenický rybník. Budova mlýna tak stávala na levém břehu potoka Strhance. Mlýn byl v provozu do roku 1951, poté jeho objekt užívalo místní JZD. To mlýn prodalo do soukromého vlastnictví, majitel ho využíval k výrobě elektrické energie.¹³³

3.5 Místa spjatá s kulturou v obci Prosenice

3.5.1 Kulturní dům v Prosenicích

O výstavbě kulturního domu na místě bývalé Tovární restaurace naproti cukrovaru se začalo jednat v roce 1957. V létě roku 1958 byly zahájeny stavební práce, na kterých se velkou měrou podíleli i zaměstnanci cukrovaru a občané z Prosenic. Ti také na stavbu přispěli finanční sbírkou. Kulturní dům byl slavnostně otevřen 30. dubna 1960. Konaly se v něm různé kulturní a společenské akce, např. májové veselice, divadelní představení, karnevaly, plesy, koncerty a další. Český zahrádkářský svaz zde pořádal výstavy ovoce, zeleniny a květin. Budova také sloužila jako hostinec a mohly se zde pořádat různé oslavy, svatby, pohřby atd.

3.5.2 Park kultury a oddechu

Na počátku roku 1956 přišli členové Závodního klubu ROH cukrovaru s myšlenkou přebudovat starou „panskou zahradu“ na park kultury a oddechu. Ještě na jaře téhož roku začaly stavební práce. Byl zde vybudován taneční parket, terasovité hlediště, krytý stánek

¹³² POSPÍŠILÍK, M. Padlí z 1. světové války a legionáři. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 243.

¹³³ SEHNAL, J. st. Nejstarší dějiny obce. In *Prosenice: Historie a současnost*. 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích. Nečíslováno.

na občerstvení a dětský koutek s kolotočem, houpačkami a skluzavkou.¹³⁴ Park byl poprvé slavnostně otevřen pro veřejnost 1. července 1956. Pamětníci vzpomínají na taneční zábavy, koncerty známých umělců, karnevaly, dožínky a další akce, které se zde konaly. Když v polovině 90. let ukončil cukrovar svou činnost, byl utlumen také provoz v areálu a park začal postupně chátrat.¹³⁵ V roce 1999 odkoupila tzv. „cukrovarskou zahradu“ obec Prosenice a zahájila její postupnou rekonstrukci. Nejprve však musel být celý areál uklizen a vyčištěn. Ke slavnostnímu otevření došlo na jaře 2013. V areálu parku bylo vybudováno nové sociální zařízení, šatny pro fotbalisty, budova pro občerstvení i s venkovním posezením, tenisové kurty, víceúčelové hřiště s pískovištěm, skluzavkami, průlezkami a kolotočem. Obec touto investicí získala nové prostory pro konání různých společenských a sportovních akcí, obyvatelé Prosenic zase místo k odpočinku nebo sportovnímu vyžití.

3.6 Významné osobnosti a rodáci z obce Prosenice

3.6.1 Eduard Beníšek st.

Narodil se 13. března 1829 v Radslavicích. V roce 1849 složil zkoušky na učitele triviální školy a začal vyučovat ve Slušovicích, odkud později odešel do Prosenic. Zde působil nejprve jako nadučitel, posléze jako rektor. Byl velmi vzdělaný, zasloužil se o zavedení výuky ženských ručních prací a sám žáky vyučoval ve štěpařství a polním hospodářství. Na školní zahradě pěstoval včely a bource morušového. V roce 1869 založil v Prosenicích žakovskou i obecní knihovnu, v Buku zase čtenářsko-pěvecký spolek Podhajan. Hudba byla jeho velkou zálibou, sám ji komponoval. Žáky učil hře na různé hudební nástroje, dokonce z nich sestavil kapelu. Kromě učitelského povolání vykonával i funkci tajemníka v obojích Prosenicích a v Buku. Zemřel 11. června 1893.¹³⁶

3.6.2 František Sehnal st.

Byl jedním z významných představitelů společenského života v Prosenicích. Narodil se 6. června 1853. Absolvoval obecnou školu, školu u piaristů v Lipníku a několik vzdělávacích kurzů. Na svou dobu byl velmi pokrokový, jako první z obce zaváděl moderní hospodaření. S vypěstovanými produkty se účastnil různých výstav, na světové výstavě

¹³⁴ PLŠEK, O. *Návrh zápisu do obecní kroniky v roce 1956*. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml. v Prosenicích, str. 29-30.

¹³⁵ ROZKOŠNÁ, D. Zchátralý park ožívá, okolí čekají úpravy. *Olomoucký den*. Ročník 13. Číslo 213. Str. 13. Datum vydání 12. 9. 2002.

v Paříži v roce 1900 dokonce získal zlatou medaili za své ovoce. Hojně se účastnil také veřejného a kulturního života v Prosenicích. Přes 40 let zasedal v obecním výboru, patřil mezi zakladatele rolnického cukrovaru, podporoval a vedl stavbu mlékárny a byl jejím prvním ředitelem, podílel se na založení Občanské záložny, inicioval stavbu kruhové cihelny, jeho zásluhou byl v obci zřízen poštovní a telegrafický úřad. Kromě toho byl členem mnoha obecních spolků a družstev. Byl vášnivým pisatelem, vedl si deníky o životě obce, založil rodinnou kroniku Sehnalů, psal cestopisy ze svých výprav a poutí, v letech 1929–1933 byl kronikářem obce Velké Prosenice. V roce 1923 byl jmenován čestným občanem obce Malé Prosenice a v roce 1928 mu byl udělen diplom čestného členství obce Velké Prosenice za dlouhodobé zásluhy obci v oblasti kultury a hospodářství. Zemřel 7. srpna 1939 ve Velkých Prosenicích.¹³⁷

3.6.3 František Krestýn

Narodil se 6. června 1868 v Šumvaldě u Uničova. Po absolvování gymnázia vystudoval učitelský ústav v Příboře. Jako učitel působil ve Velkém Újezdě, Staměřicích, Výklekách a Lazníčkách. V roce 1923 nastoupil na místo řídicího učitele do Velkých Prosenic, kde zůstal do roku 1928. Neustále si rozšiřoval vzdělání absolvováním různých kurzů, např. chlapecké ruční práce, včelařství, tělocvičný či knihovnický kurz. O prázdninách hodně cestoval. O svých zážitcích z cest pak pořádal besedy či přednášky pro spoluobčany. Mezi jeho záliby patřilo i včelařství, které ovládal nejen teoreticky, ale i prakticky. Uveřejňoval odborné články v mnoha časopisech a za svou práci získal několik vyznamenání. Přestože na škole v Prosenicích působil jako učitel pouze pět let, získal si uznání všech občanů a nesmazatelně se zapsal do historie obce, k čemuž přispěla i skutečnost, že byl prvním oficiálním kronikářem obce Velké Prosenice. Od roku 1924 psal Pamětní knihu obce Velké Prosenice. Zemřel 11. listopadu 1938 v Olomouci.¹³⁸

3.6.4 Doc. MUDr. Josef Novotný

Uznávaný lékař se narodil 2. dubna 1869 v Malých Prosenicích do rodiny rolníka a hostinského, měl 8 sourozenců. Odmaturoval na gymnáziu v Přerově, poté vystudoval Lékařskou fakultu Karlovy univerzity v Praze. Lékařskou praxi zahájil v Brně na interním oddělení a oddělení infekčních a duševních chorob. V letech 1899–1900 působil jako lékař

¹³⁶ SEHNAL, J. ml. Ze starých letopisů. *Zpravodaj obce Prosenice 1/96*. Ročník II. Číslo 1. Str. 5-6.

¹³⁷ POSPÍŠILÍK, M. Čestní občané. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 258.

¹³⁸ SEHNAL, J. ml. Ze starých letopisů. *Zpravodaj obce Prosenice 2/96*. Ročník II. Číslo 2. Str. 5-6.

v Lipníku nad Bečvou, ale tato práce ho neuspokojovala, a tak vstoupil jako lékař do vojenské služby. V roce 1912 získal na univerzitě v Praze docenturu z hygieny se zaměřením na hygienu vojenskou. Během své kariéry uveřejnil několik odborných prací, přednášel na univerzitě ale i na sjezdech lékařů a fyziků. Zajímal se hlavně o epidemiologii infekčních chorob a jejich léčbu. V roce 1915 mu bylo uděleno nejvyšší vyznamenání – rytířský kříž řádu Františka Josefa, o dva roky později obdržel nejvyšší pochvalné uznání a v roce 1918 důstojnický kříž řádu Františka Josefa. Během vojenské služby se nakazil skvrnitým tyfem, zemřel 9. ledna 1918 v Bukurešti.¹³⁹

3.6.5 Eduard Beníšek ml.

Další významný učitel z Prosenic se narodil 16. června 1875 ve Velkých Prosenicích. Vystudoval gymnázium v Přerově a pedagogiku v Kroměříži. Působil jako učitel a ředitel měšťanské školy v Přerově. Věnoval se zejména fyzice a chemii, pro žáky vytvořil učebnice těchto předmětů. Publikoval několik vlastivědných článků zaměřených na Přerov a jeho okolí. Po svých předcích zdědil hudební nadání, hrál na housle, klavír a varhany. Později vystupoval např. jako houslista a violista v kvartetech nebo působil jako dirigent pěveckých sborů. Sám byl členem přerovského sboru Přerub. Zemřel 20. února 1963 v Rokytnici u Přerova.¹⁴⁰

3.6.6 Josef Kaluža

Lidový malíř se narodil 7. března 1877 ve Velkých Prosenicích. Už od narození trpěl poškozením kyčelního kloubu a v důsledku toho napadal na jednu nohu. Tři roky studoval na gymnázium v Přerově. Jako povolání u něj bylo uváděno rolník či soukromník. Kvůli svému postižení však nemohl vykonávat těžkou práci v zemědělství, živil se např. spravováním obuvi. Ve Velkých Prosenicích se aktivně zapojoval do politického života, byl členem obecního zastupitelstva a členem finanční komise. Během 1. světové války vykonával funkci obecního tajemníka. Zajímal se také o kulturu. Rád četl, hrával na housle a harmoniku. Jeho největší odkaz však tvoří soubor obrázků Prosenic, které namaloval. Jsou totiž nejstarším vyobrazením míst z obce. Jedná se např. o obraz kostela, školy, zvonice, cukrovaru, mlýna, mlékárny a dalších objektů. Nemaloval však náměty pouze z Prosenice, ale také z bible (Kristus na hoře Olivetské, Madona s dítětem v polích), české historie (Kníže Oldřich a Božena, Dívčí válka) a další. Zemřel 18. dubna 1935 na zánět plic a srdeční vadu. V roce 2012 uspořádal Národní památkový ústav v Olomouci ve spolupráci s obcí Prosenice

¹³⁹ POSPÍŠILÍK, M. Rodáci a osobnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 264.

výstavu „Dva lidoví umělci z Prosenic“, jejíž jedna část byla věnována právě Josefu Kalužovi. Výstava se konala v muzeu v Příkazech u Olomouce.¹⁴¹

3.6.7 Anna Krátká-Šikolová-Hnátková

Známa česká sopranistka se narodila 25. července 1890 v Malých Prosenicích v rodině správce cukrovaru Josefa Krátkého. V hudební škole Bedřicha Kozánka v Přerově se učila hře na klavír a na housle, současně se věnovala také zpěvu. Když se její rodiče přestěhovali do Čech, pokračovala v dalším hudebním vzdělávání v Praze, kde po čase získala angažmá v Národním divadle. Byly jí svěřovány hlavní role ve významných operách jako je Libuše, Rusalka nebo Mařenka v Prodané nevěstě. V divadle však dlouho nezůstala, dala přednost rodinnému životu. Provdala se za Ladislava Šikolu a vystupovala již jen jako koncertní zpěvačka. Koncertovala doma i v zahraničí, zpívala v rozhlase. Ke konci 1. světové války se rodina přestěhovala do Přerova, kde Anna vyučovala zpěv na hudební škole. Po válce zůstal její manžel u vojska jako důstojník, v důsledku čehož se rodina velmi často stěhovala. I přesto začala Anna znovu koncertovat. Mezi manželi se však neustále objevovaly rozepře, které vedly k rozvodu v roce 1925. Syn Ladislav byl svěřen do péče otci, dcera Věra zůstala s matkou, se kterou se přestěhovaly do Náchoda. Tady začala Anna učit na hudební škole klavír a zpěv. Seznámila se zde také se svým dalším manželem Jaroslavem Hnátkem, gymnaziálním profesorem. Brzy se přestěhovali do Košic, kde Anna zpívala v rádiu a vystupovala v operách (Dalibor, Dvě vdovy, Prodaná nevěsta atd.). Při evakuaci Košic v roce 1938 se rodina uchýlila do Prahy. Osudným se sopranistce stal náhlý a pozdě ohlášený nálet amerických letadel na Prahu 14. února 1945, při kterém byla těžce raněna. Následkům zranění podlehla 25. února.¹⁴²

3.6.8 František Sehnal ml.

Narodil se 12. dubna 1894. Nejprve chodil do obecné školy v Prosenicích, později na reálku v Lipníku nad Bečvou. Během první světové války byl nejprve vyslán s příprěží k vojsku, posléze bojoval na Balkáně a v Itálii. Po svém návratu se aktivně zapojoval do společenského života. V roce 1927 byl zvolen starostou Velkých Prosenic, ve funkci vydržel až do roku 1945. Jako obecní kronikář působil v letech 1934–1938. V průběhu

¹⁴⁰ POSPÍŠILÍK, M. Rodáci a osobnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 262.

¹⁴¹ POSPÍŠILÍK, M. Josef Kaluža a Prosenice. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2012*. Ročník XVIII. Číslo 1. Str. 18-21.

¹⁴² LAJTOCHOVÁ, J. Vzpomínka na koncertní pěvkyni Annu Krátkou-Šikolovou-Hnátkovou. *Zpravodaj obce Prosenice 3/2000*. Ročník VI. Číslo 3. Str. 5-6.

2. světové války u sebe doma tajně uschovával pamětní knihu obce spolu s různými školními a spolkovými knihami, mapami, obrazy a dalšími předměty. Také sabotoval příkazy gestapa a podporoval odbojovou činnost. Tím vším riskoval nejen svůj život, ale i život celé své rodiny. Po skončení války mu bylo uděleno čestné uznání. Podílel se na práci mnoha obecních spolků, byl jednatelem a starostou dobrovolných hasičů, předsedou fotbalového oddílu SK Prosenice, členem rybářského spolku a honebního výboru. Zemřel 23. listopadu 1949.¹⁴³

3.6.9 Bohuslav Pernica

Méně známý spisovatel se narodil 13. prosince 1907 v Brně. Jelikož jeho matka, Karla Pernicová, pocházela z Prosenic, dětství prožil chlapec převážně tady, konkrétně u prarodičů Na Chmelínku. Vystudoval gymnázium v Brně, kde si pak doplnil maturitu na Učitelském ústavu. Tomuto povolání se poté několik let věnoval. Po druhé světové válce vystudoval Filozofickou fakultu v Brně a Vysokou školu pedagogickou v Praze, kterou zakončil doktorátem z filozofie. Publikoval básně, povídky a romány. Často si vybíral náměty z lidového prostředí a z venkova. Byl autorem rozhlasových her. Přestože žil a učil v Praze, na rodnou vesnici své matky nezapomněl a během prázdnin do ní pravidelně zavítal. I zde našel inspiraci pro svou tvorbu, v roce 1944 vydal knížku devíti povídek „O prosenickém vodníkovi a jiné veselé příběhy“. Autor v knize vylíčil své vzpomínky na krásné chvíle dětství prožité v Prosenicích a také s lehkou nadsázkou popsal krajový a lidový kolorit této středomoravské oblasti na okraji Hané. Zemřel 3. listopadu 1968 v Praze.¹⁴⁴

3.6.10 JUDr. Josef Sehnal

Narodil se 17. března 1923 ve Velkých Prosenicích. Nejprve navštěvoval obecnou školu v obci, poté gymnázium v Kroměříži, kde odmaturoval. Začal pracovat v zemědělství u svého otce, starosty Prosenic Františka Sehnala. Později vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1951–1954 byl zaměstnán v národním podniku NHKG Ostrava-Kunčice, od roku 1954 v Přerovských strojárnách. Přes dvacet let pracoval v MNV Prosenice, např. i jako předseda komise ochrany veřejného pořádku nebo právní poradce komise pro péči o rodinu a dítě. Aktivně se podílel na kulturním a společenském životě obce, zastával funkci kronikáře (nejprve Velkých Prosenic, po sloučení i Prosenic). Protože ho bavila historie, rozhodl se sepsat k 700. výročí založení obce rukopis, který by

¹⁴³ POSPÍŠILÍK, M. Rodáci a osobnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 265- 266.

¹⁴⁴ Tamtéž, str. 266.

mapoval její dosavadní vývoj. Práci nazval Prosenice, včera a dnes – historie obce od nejstarších dob do 8. 5. 1945. Napsal také pojednání o zaniklé osadě Mydlovary, nacházející se poblíž Prosenic, je autorem publikace Památník historie požárního sboru v Prosenicích v letech 1906 – 1966. V roce 1943 vstoupil do Sboru dobrovolných hasičů a přes 40 let se věnoval této zálibě. Zemřel 25. dubna 1985 v Přerově.¹⁴⁵

3.6.11 Prof. MUDr. Miroslav Zapletálek Dr. SC.

Narodil se 23. listopadu 1926 v Malých Prosenicích. Vystudoval Reálné gymnázium v Přerově, poté nastoupil na lékařskou fakultu v Brně. Studia však dokončil na Univerzitě Palackého v Olomouci v roce 1952. Zde také nastoupil do svého prvního zaměstnání na psychiatrickou kliniku. Současně působil jako odborný asistent na lékařské fakultě. V roce 1972 byl pověřen funkcí přednosta psychiatrické kliniky v Hradci Králové, zároveň zastával funkci proděkana Lékařské fakulty Karlovy univerzity v Hradci Králové. V roce 1992 sice odešel do penze, ale i nadále se věnoval lékařské praxi jako psychiatr a sexuolog a v těchto oborech působil i jako soudní znalec. Za svůj život napsal více než 250 odborných publikací, uveřejnil na 300 populárně vědeckých přednášek. Za svou vědeckou činnost získal řadu ocenění, dokonce i čestné členství na Academy of Sciences v New Yorku a jeho životopis byl uveřejněn ve světové publikaci „Who si who“ (Kdo je kdo). V roce 2000 mu bylo uděleno čestné občanství obce Prosenice. Zemřel 7. března 2009, pochován je v rodných Prosenicích.

¹⁴⁶

3.6.12 Ladislav Frélich

Lidový řezbář Ladislav Frélich se narodil 7. dubna 1932 v Malých Prosenicích. Navštěvoval základní školu v obci a v Oseku nad Bečvou, poté se vyučil strojním zámečníkem. V roce 1947 nastoupil jako externí montér do Sigmy Hranice a při zaměstnání ještě stihl vystudovat strojní průmyslovou školu. Později pracoval jako koordinátor staveb vodních děl, úpraven a čistíren vody či přehrad. I ve volném čase se věnoval spíše kutilství a technice než výtvarnému umění. Vyřezávání se začal věnovat až kolem roku 1980, tehdy mu nehoda na lyžích a následná dlouhodobá rekonvalescence zajistily dostatek času, který se snažil hodnotně využít. V práci se dřevem našel zalíbení, po čase si doma vytvořil vlastní ateliér. Nástroje pro vyřezávání si vyráběl sám, protože s kupovanými nebyl nikdy spokojen.

¹⁴⁵ POSPÍŠILÍK, M. Rodáci a osobnosti. In *725 let obce Prosenice: 1275–2000*. Obec Prosenice, 2000, str. 266.

¹⁴⁶ POSPÍŠILÍK, M. Vzpomínka na čestného občana Prosenic. *Zpravodaj obce Prosenice 1-4/2009*. Ročník XV. Číslo 1-4. Str. 24.

Nejprve vyřezával různé dekorativní rámy a užitkové předměty, později začal vyrábět i pohádkové postavy (Sněhurka, trpaslíci, Červená karkulka, vodník atd.). Vrcholem jeho tvorby byly dvě postavy sv. Floriána, patrona hasičů, které věnoval místnímu spolku do jejich společenské místnosti. Tvorba řezbáře z Prosenic zaujala i pracovníky Památkové ústavu z Olomouce, ti se rozhodli uspořádat výstavu s názvem „Dva lidoví umělci z Prosenic“, jedním z nich byl právě Ladislav Frélich.¹⁴⁷

3.7 Regionální muzeum Prosenice

Myšlenka vybudovat v obci muzeum vznikla již před mnoha lety, k realizaci však docházelo od roku 2012. Na jaře 2015 byly dokončovány přípravné práce, aby mohlo být muzeum slavnostně uvedeno do provozu během května 2015. Nejtěžší a finančně nejnáročnější byla rekonstrukce budovy bývalého teletníku tak, aby vyhovovala podmínkám potřebným pro existenci muzea. Tento první krok obec zvládla i díky finanční dotaci z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ROP Střední Morava). Zrekonstruované prostory budou tvořit vnitřní výstavní část muzea, vnější výstavní část bude tvořena přilehlou zahradou a prostranstvím u obecního úřadu.

Cílem projektu Regionálního muzea Prosenice je nejen zachránit historické předměty, které občané doma uchovávají, mnohdy neošetřené či nechráněné, ale také ukázat lidem, jak se dříve na vesnici žilo a pracovalo, jak se trávil volný čas apod. Formou expozic, interaktivních programů ale i zážitkových akcí se budou průvodci snažit návštěvníkům přiblížit dřívější život na vesnici během ročních období.

Do projektu regionálního muzea se zapojilo i mnoho občanů obce např. tím, že se účastní brigád na čištění prostor depozitáře či exponátů a přípravy jednotlivých expozic, darují historické předměty nebo se podílejí na plánování muzejních akcí. Byla také založena muzejní komise, která má na starost přípravu otevření muzea, zajišťování jeho chodu a realizaci přidružených akcí.

Celkem bude možné v muzeu zhlédnout 12 stálých tematických expozic spojených s historií obce Prosenice. Konkrétně se jedná o tyto tematické celky:

1. Zemědělské stroje a nářadí
2. Cihelna, cukrovar a mlékárna v Prosenicích
3. Železniční zastávka, nádraží a pošta v Prosenicích

¹⁴⁷ KONEČNÝ, P. Ladislav Frélich. *Zpravodaj obce Prosenice 1/2011*. Ročník XVII. Číslo 1. Str. 16-17.

4. Historie obce (od r. 1275) – archeologické nálezy v Prosenicích, listiny, pečeti.
Zaniklá obec Mydlovary
5. Škola (od r. 1787)
6. Kostel sv. Jana Křtitele, fara
7. Spolky, spolkový život, knihovna
8. Lidoví umělci z Prosenic
9. Jak se žilo – folklórní tradice
10. Řemesla a živnosti – kovář, švec, krejčí, hospody, obchody
11. Příroda – Stará Bečva, rybníky, lesy, zvířena
12. Proso – pěstování a využití prosa

Již teď je naplánováno několik přidružených akcí a výstav, které se uskuteční v nově otevřeném muzeu. Např. Eliška Bukvová předvede své ručně vyráběné dekorativní předměty, Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov bude mít výstavu, která připomene 100 let jeho existence, dále své výrobky ze skla představí mladá designérka z Prosenic Adéla Lakomá, na podzim jsou naplánovány výstavy ovoce, zeleniny a výrobků z podzimních plodin.¹⁴⁸

K projektu Regionální muzeum Prosenice byla vypracována marketingová analýza, jejíž součástí je i analýza silných a slabých stránek, které mohou do budoucna ovlivnit provoz muzea. Za silné stránky je považována dlouhodobě dokumentovaná historie obce, existence řady gruntů s historickými předměty, zájem o historickou tradici a spoluúčast obyvatel, dobré dopravní spojení, umístění muzea v centru obce poblíž obecního úřadu a hostince atd. Navíc muzeum leží poblíž tzv. Jantarové stezky, cyklostezky I. třídy v Olomouckém kraji, a nově vybudované cyklostezky Prosenice – Grymov. Naopak mezi slabé stránky, které mohou ohrozit chod muzea, patří zejména nezájem části přistěhovalých obyvatel o kulturu, tradice a historické kořeny obce.¹⁴⁹

¹⁴⁸ Kulturní a sportovní akce roku 2015. [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z <<http://prosenice.cz/pro-obcany/kalendar-akci>>.

¹⁴⁹ BM asistent s.r.o. *Marketingová analýza – Regionální muzeum Prosenice*. Olomouc, 2012. Dostupné na OÚ v Prosenicích, str. 3.

4. Využití diplomové práce pro pedagogické účely

Diplomová práce mapuje historii obce Prosenice od jejích počátků po současnost, blíže se zaměřuje na vývoj školství v obci a kulturní tradici (zvyky, spolkovou činnost, významné osobnosti a památky).

Téma diplomové práce je obsaženo v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost, a to jak v dějepise, tak ve výchově k občanství. V té je zahrnuto do celku Člověk ve společnosti a konkrétně do učiva Naše škola, Naše obec, region a kraj a Kulturní život. Cílem tohoto učiva je seznámit žáky s jejich nejbližším okolím, s místem, kde žijí, jeho historií a kulturou. K výuce mohou učitelé využít poznatky, které nashromáždila tato diplomová práce.

4.1 Projekt vzdělávací akce

Cílem projektu „Poznej svou obec, poznej Prosenice“ je seznámit žáky 6. tříd s historií a současností obce Prosenice, jejím okolím, významnými památkami a osobnostmi a také s bohatou kulturní tradicí obce. Kromě výuky v rámci výchovy k občanství zahrnuje projekt besedu se zástupci místních spolků spojenou s ukázkou jejich činnosti, procházku obcí s kronikářem zaměřenou na nejvýznamnější památky. Na závěr žáci absolvují exkurzi do Regionálního muzea Prosenice.

Projekt rozvíjí všechny klíčové kompetence: k učení, k řešení problémů, komunikační, sociální a personální, občanské, pracovní. Zahrnuje také vybraná průřezová témata, konkrétně Osobnostní a sociální výchovu, Výchovu demokratického občana a environmentální výchovu.

Projekt je rozdělen do těchto částí: 3 vyučovací hodiny, 2 besedy se zástupci místních spolků (hasiči a myslivci), procházka po obci s výkladem kronikáře k vybraným památkám a stavbám (kostel, zvonice, pomník padlých, mlýn, kulturní dům atd.) a exkurze do místního muzea.

Výstupem z projektu jsou různé pracovní listy, kalendář obsahující tradice a zvyky dodržované v obci Prosenice, fotografie pořízené při besedách s hasiči a myslivci a upomínkové předměty vyrobené v muzeu, které poslouží k výzdobě školy.

4.2 Metodické pokyny pro učitele

4.2.1 První vyučovací hodina - Historie obce Prosenice, významné osobnosti

Téma: Historie obce Prosenice a její významné osobnosti

Časová dotace: 1 vyučovací jednotka (45 minut)

Mezipředmětové vztahy: dějepis

Průřezové téma: Výchova demokratického občana

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák vyjmenuje základní informace o obci Prosenice.
Žák vlastními slovy popíše vybraná období z historie obce Prosenice.
Žák si vybere jednu významnou osobnost obce a stručně ji popíše.
- b) afektivní: Žák si uvědomuje význam své obce.
Žák si buduje kladný vztah ke své obci.
- c) psychomotorické: Žák podle zadání vybarví znak obce Prosenice.
Žák vyplní pracovní list.
Žák vyplní křížovku.

Formy výuky: frontální (hromadná) výuka

Metody výuky: výklad, pojmová mapa, křížovka, samostatná práce (pracovní listy)

Pomůcky: pracovní listy, křížovka, znak obce Prosenice, psací potřeby, pastelky, obrázky významných osobností (fotografie)

Organizace hodiny:

1. Úvod (10 minut) - zápis do třídní knihy
 - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
 - pojmová mapa na slovní spojení „Moje obec“
2. Hlavní část (20 minut) - výklad
 - během výkladu si žáci vyplní 1. úkol pracovního listu, který jim bude sloužit místo zápisu
 - následuje kontrola správnosti řešení
3. Zpětná vazba (15 minut) - po skončení výkladu si žáci vyplní zbytek pracovního listu, jehož součástí je i znak obce Prosenice, který si žáci podle zadání vybarví
 - křížovka (učitel může u této aktivity zvolit odměnu, např. 5 nejrychlejších žáků se správným řešením dostane 1)

Výklad:

Historie obce Prosenice

Prosenice, malá obec v Olomouckém kraji nedaleko bývalého okresního města Přerova, leží v Bečevské bráně, která patří do většího geologického celku – Moravské brány. Počet obyvatel se pohybuje okolo 870. Obec je součástí sdružení „Mikroregion Pobečví“. Krajina obce byla formována řekou Bečvou a uměle vytvořeným náhonem (potokem) Strhancem. Na území obce se nachází několik rybníků, mezi nejvýznamnější patří Rýnský rybník.

Znak obce je tvořen modrým pozadím, které symbolizuje rozsáhlé vodní plochy, a zlatým pozadím symbolizujícím úrodnost okolní Hané. Je na něm vyobrazen zlatý dravý pták, na jehož křídlech jsou dva zelené klasy prosa jako symbol plodiny, od níž je pravděpodobně odvozen název obce.

Nejstarší osídlení území Prosenic sahá do mladší doby kamenné 6000 př. n. l. První písemná zmínka o Prosenicích pochází z roku 1275, prvním doloženým majitelem je Lev z Prosenic. Název obce je odvozen od prosa, plodiny, která se dříve v okolí hojně pěstovala, nebo od vlastního jména Prosen (Prosimír). Dříve existovaly dvě osady v těsné blízkosti – Malé a Velké Prosenice, k jejich sloučení došlo v roce 1948. Poblíž se také vyskytovaly dnes již zaniklá obec Mydlovary. Kromě rodů z Prosenic byli vlastníky obce např. páni z Pernštejna, Petr Vok z Rožmberka nebo Dittrichštejnové.

V roce 1784 byla v obci zřízena duchovní správa a později vystavěn kostel sv. Jana Křtitele a Antonína Paduánského.

Od 2. poloviny 19. století docházelo k významnému kulturnímu i hospodářskému rozvoji. Byl založen rolnický cukrovar, cihelna a mlékárna, byl zřízen poštovní a telegrafní úřad, vystavěno vlakové nádraží.

Během 1. světové války odešlo mnoho občanů bojovat na frontu, někteří v boji padli. Na jejich památku byl v obci vystavěn Pomník padlých. Během 2. světové války byli v obci ubytováni nejprve němečtí vojáci, posléze i ruští. Obě války tvrdě zasáhly do života obce a pozastavily její rozvoj.

Od roku 1948 docházelo k znárodnování místních podniků. Jedinou povolenou stranou byla Komunistická strana Československa, ostatní byly zakázány nebo působily v ilegality. Obec byla řízena Místním národním výborem. Během 50. a 60. let docházelo k rozsáhlé výstavbě domů a bytů, byl postaven kulturní dům a otevřen Park kultury a oddechu.

V roce 1983 došlo ke sloučení obcí Prosenice, Buk, Radvanice, Sobišky a Zábeštní Lhota a byla vytvořena tzv. středisková obec. Uskupení se rozpadlo v roce 1990. Od té doby jsou obce opět samostatné, v jejich čele stojí volená zastupitelstva a starostové. Od roku 1990 docházelo k rozvoji obce, novým výstavbám i rekonstrukcím, bylo zavedeno pojmenování ulic. Od roku 2010 je starostou obce Otakar Dokoupil.

Významné osobnosti

Eduard Beníšek st. - učitel v Prosenicích, založil žakovskou a obecní knihovnu, vedl prosenickou kapelu.

František Krestýn - učitel v Prosenicích, první oficiální kronikář obce Velké Prosenice, měl rád včelařství a cestování, publikoval články o svých cestách.

František Sehnal st. - spoluzakladatel rolnického cukrovaru, podporoval výstavbu mlékárny a cihelny, jeho přičiněním byl v obci zřízen poštovní a telegrafní úřad, byl členem mnoha spolků a kronikářem obce Velké Prosenice.

Josef Novotný - lékař se zaměřením na infekční a duševní poruchy, zajímal se o epidemiologii, přenášel na univerzitách, publikoval odborné články, během 1. světové války se nakazil skvrnitým tyfem a zemřel.

Josef Kaluža - malíř místního významu, maloval jak výjevy z Prosenic, tak i náboženské a přírodní motivy.

Anna Krátká-Šikolová-Hnátková - sopranistka, uměla hrát na klavír a housle, vystupovala v Národním divadle, koncertovala po celém světě, při náletu amerických vojska na Prahu byla zraněna a zemřela.

Bohuslav Pernica - učitel a spisovatel, psal básně, povídky i romány, napsal O prosenickém vodníkovi a jiné veselé příběhy.

Miroslav Zapletálek - psychiatr, vedl kliniku v Hradci Králové, působil jako soudní znalec v oboru psychiatrie a sexuologie, za svou práci získal mnoho ocenění, jeho životopis byl uveřejněn ve světové publikaci „Kdo je kdo“.

Pracovní list - Historie obce Prosenice a její významné osobnosti

1. Doplně do textu vynechaná slova:

Prosenice, malá obec v kraji nedaleko bývalého okresního města Přerova, leží v Bečevské bráně, která patří do většího geologického celku – Moravské brány. Obec je součástí sdružení „Mikroregion“. Krajina obce byla formována řekou Bečvou a uměle vytvořeným náhonem (potokem) Strhancem. Na území obce se nachází několik rybníků, mezi nejvýznamnější patří Rýnský rybník.

Znak obce je tvořen modrým pozadím, které symbolizuje rozsáhlé, a zlatým pozadím symbolizujícím úrodnost okolní Hané. Je na něm vyobrazen zlatý dravý pták, na jehož křídlech jsou dva zelené jako symbol plodiny, od níž je pravděpodobně odvozen název obce.

První písemná zmínka o Prosenicích pochází z roku, prvním doloženým majitelem je Lev z Prosenic. Dříve existovaly dvě osady v těsné blízkosti – a Prosenice, k jejich sloučení došlo v roce 1948. Poblíž se také nacházela dnes již zaniklá obec Mydlovary.

V roce 1784 byla v obci zřízena duchovní správa a později vystavěn kostel sv. a Antonína Paduánského.

Od 2. poloviny 19. století docházelo k významnému kulturnímu i hospodářskému rozvoji. Byl založen rolnický cukrovar, cihelna a mlékárna, byl zřízen poštovní a telegrafní úřad, vystavěno vlakové nádraží.

Během 1. světové války odešlo mnoho občanů bojovat na frontu, někteří v boji padli. Na jejich památku byl v obci vystavěn Během 2. světové války byli v obci ubytováni nejprve němečtí vojáci, posléze i ruští. Obě války tvrdě zasáhly do života obce a pozastavily její rozvoj.

Od roku 1948 docházelo k znárodnování místních podniků. Jedinou povolenou stranou byla Komunistická strana Československa. Obec byla řízena Místním národním Během 50. a 60. let docházelo k rozsáhlé bytové výstavbě, byl postaven kulturní dům a otevřen Park kultury a oddechu.

V roce 1983 došlo ke sloučení obcí Prosenice, Buk, Radvanice, Sobišky a Zábeštní Lhota a byla vytvořena tzv. obec. Uskupení se rozpadlo v roce 1990. Od té doby jsou obce opět samostatné, v jejich čele stojí volená zastupitelstva a starostové. Od roku 1990 docházelo k rozvoji obce, novým výstavbám i rekonstrukcím, bylo zavedeno pojmenování ulic. Od roku 2010 je starostou obce Otakar Dokoupil.

2. Vytvoř správné dvojice (osobnost + povolání):

Josef Kaluža	spisovatel
Anna Krátká-Šikolová-Hnátková	lékař
Bohuslav Pernica	učitel a kronikář
Josef Novotný	malíř
František Krestýn	sopranistka

3. Vyber správnou odpověď:

Který podnik v Prosenicích v minulosti nefungoval?

- a) mlékárna b) cihelna c) automobilový závod

Jak se jmenovala dne již zaniklá obec, která se vyskytovala poblíž Prosenic?

- a) Sádlovary b) Máslovary c) Mydlovary

Kdo se podílel na založení rolnického cukrovaru?

- a) František Sehnal st. b) Josef Kaluža c) Eduard Beníšek

Kdo je starostou obce od roku 2010?

- a) Otakar Zakoupil b) Otakar Dokoupil c) Otakar Vykoupil

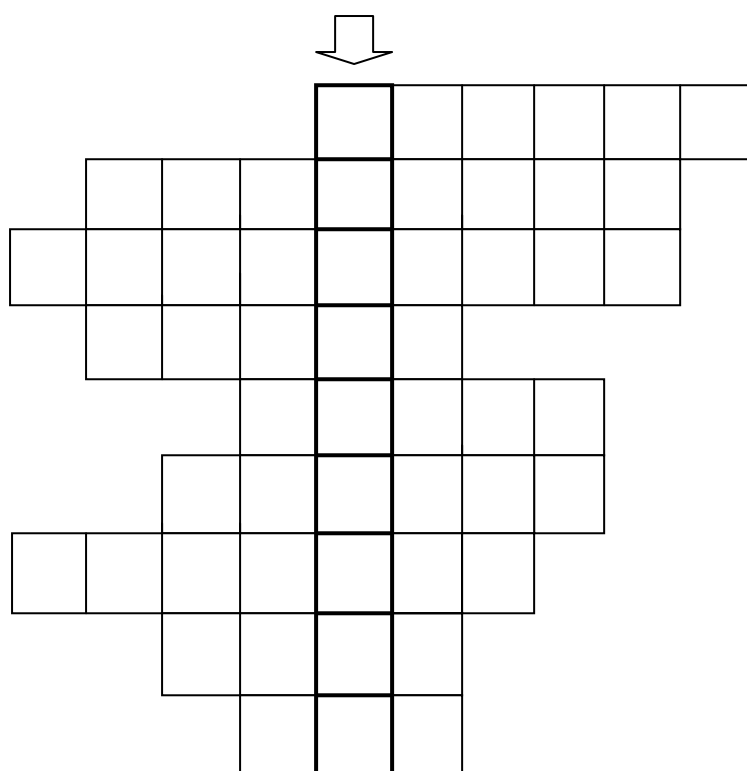
Co nebo kdo je to Strhanec?

- a) umělý vodní náhon b) skládka odpadu c) přepracovaný člověk

4. Podle zádání v úkolu č. 1 vybarvi znak obce Prosenice:

Křížovka

1. Bývalé okresní město poblíž Prosenic
2. Významný podnik, jehož komín je dominantou Prosenic
3. Zaniklá obec, která se nacházela poblíž Prosenic
4. Plodina, od níž je odvozen název obce
5. Řeka protékající poblíž Prosenic
6. Jeden z nejvýznamnějších rybníků v obci
7. Jméno spisovatel, který napsal povídku O prosenickém vodníkovi
8. Od roku 1983 byly Prosenic součástí tzv. střediskové
9. První doložený majitel Prosenic

4.2.2 Druhá vyučovací hodina - Školství v obci Prosenice

Téma: Školství v obci Prosenice

Časová dotace: 1 vyučovací jednotka (45 minut)

Mezipředmětové vztahy: dějepis

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák stručně popíše vývoj školství v obci Prosenice.
Žák vyjmenuje významné osobnosti školství v obci Prosenice.
- b) afektivní: Žák si uvědomuje důležitost vzdělání.
Žák zhodnotí význam školy pro obec Prosenice.
Žák se aktivně zapojuje do diskuze.
- c) psychomotorické: Žák vyplní pracovní list.

Formy výuky: frontální (hromadná) výuka

Metody výuky: výklad, diskuze, samostatná práce (pracovní list)

Pomůcky: prezentace s dobovými fotografiemi vztahujícími se ke školství v obci Prosenice, psací potřeby, pracovní listy

Organizace hodiny:

1. Úvod (10 minut) - zápis do třídní knihy
 - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
 - diskuze na téma Proč je důležité chodit do školy?
2. Hlavní část (25 minut) - výklad
 - zápis do sešitu
3. Zpětná vazba (10 minut) - pracovní listy
 - kontrola správnosti řešení

Výklad:

Školství v obci Prosenice

V roce 1774 provedla Marie Terezie školskou reformu, kterou zavedla povinnou školní docházku pro děti od 6 do 12 let. V Prosenicích byla škola zřízena v roce 1787 a docházely do ní děti z Malých a Velkých Prosenic, Buku a Radvanic, předtím musely chodit do školy v Předmostí. Prvním učitelem se stal Josef Příborský. Protože neustále narůstal počet žáků a prostory stávající školy byly nedostačující, byla v roce 1857 postavena jednopatrová školní budova vedle fary. Školský zákon z roku 1869 prodloužil povinnou školní docházku o 2 roky (od 6 do 14 let) a zavedl státní dozor nad školami, do té doby ho vykonávali faráři.

K významným osobnostem školství v Prosenicích patřil Jan Pastrnek (zakladatel kroniky Malých Prosenic), Eduard Beníšek (hudebník, zakladatel školní knihovny) nebo František Krestýn (zakladatel kroniky Velkých Prosenic).

V roce 1939 byla školní budova přestavěna na dvoupatrovou, její podoba se zachovala dodnes. Během německé okupace a 2. světové války nastaly ve školství velké změny – byly cenzurovány učebnice, zavedena povinná výuky německého jazyka, naopak omezena byla výuka českého jazyka a vlastivědy. Na jaře 1945 se ve škole ubytovali němečtí vojáci s ruskými zajatci, po osvobození v květnu školní budovu využívali zase ruští vojáci, tzv. rudoarmějci.

Další změny přinesl rok 1948 – byla zavedena devítiletá školní docházka (od 6 do 15 let), základní vzdělávání bylo rozděleno na 1. a 2. stupeň. V roce 1949 bylo při škole v Prosenicích zřízeno Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ), které jí vypomáhá dodnes po finanční a materiální stránce. V roce 1980 byla slavnostně otevřena školní tělocvična, po jejímž zbudování občané dlouho toužili.

Po sametové revoluci v listopadu 1989 se české školství výrazně proměnilo. Školy získaly větší samostatnost, více pravomocí, postupně se rušily centrálně plánované učební osnovy. V roce 1994 došlo k rekonstrukci tělocvičny a přístavění školní družiny, jídelny a šaten. V roce 2003 došlo ke sloučení ZŠ a MŠ Prosenice do jediného subjektu s názvem Základní škola Prosenice. Tato organizace v sobě zahrnuje ZŠ, MŠ, školní družinu a školní jídelnu. Na základě školského zákona z roku 2004, který zavedl Rámcové vzdělávací programy, si jednotlivé školy vytvořily své vlastní Školní vzdělávací programy. ZŠ Prosenice si ho pojmenovala Klíč k životu, MŠ Veselá školka a školní družina U nás. Do školy v Prosenicích docházejí děti z Prosenic, Buku, Radvanic, Sobíšek a Záběštní Lhoty.

Pracovní list - Školství v obci Prosenice

1. K následujícím letopočtům dopiš události, které se s nimi pojí:

1787 -

1939 -

1980 -

2003 -

2. Co je to SRPŠ?

3. Které složky v současnosti sdružuje organizace Základní škola Prosenice?

4. Volné psaní na téma Klíč k životu. Co si pod tímto označením představuješ?

4.2.3 Třetí vyučovací hodina - Tradice a zvyky v obci Prosenice

Téma: Tradice a zvyky v obci Prosenice

Časová dotace: 2 vyučovací jednotky (90 minut)

Mezipředmětové vztahy: výtvarná výchova, hudební výchova

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák rozdělí tradice a zvyky podle ročních období.
Žák charakterizuje vybrané tradice nebo zvyky.
- b) afektivní: Žák si uvědomuje, jaký význam mají zvyky a tradice pro občany obce.
Žák se ochotně zapojuje do diskuze, jaké doma dodržují tradice a zvyky.
- c) psychomotorické: Žák se podílí na tvorbě kalendáře tradic a zvyků, které se slaví v obci Prosenice.
Žák zazpívá písničku nebo zarecituje básničku vztahující se k vybrané tradici.

Formy výuky: frontální (hromadná) výuka

Metody výuky: výklad, diskuze, samostatná nebo skupinová práce (tvorba kalendáře)

Pomůcky: počítač, internet, prezentace, prázdná složka s fóliemi, výkresy, nůžky, lepidlo, pastelky, fixy, obrázky vztahující se k tradicím a zvykům

Organizace hodiny:

1. Úvod (10 minut) - zápis do třídní knihy
 - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
 - diskuze na téma Jaké doma dodržujete tradice a zvyky?
2. Hlavní část (30 minut) - výklad doplněný obrázky, fotografiemi nebo videi tradic
 - žáci se mohou do výkladu zapojovat, doplňovat ho svými postřehy či zkušenostmi
3. Zpětná vazba (50 minut) - tvorba kalendáře tradic a zvyků (záleží na počtu žáků, mohou pracovat samostatně nebo ve dvojicích)
 - jednotlivé tradice budou seřazeny podle ročních období a vloženy do jedné složky
 - povinné informace u každé tradice: název, kdy se slaví, typické součásti (činnost, jídlo, oděv, ozdoby atd.)
 - text bude doplněn obrázky

Tradice a zvyky v obci Prosenice

V rámci projektu se pracuje s těmito tradicemi, svátky či událostmi: Masopustní vodění medvěda, Vynášení smrtky, Velikonoce, Pálení čarodějnic, Rybářské závody, Kácení máje, Hodové slavnosti, Lampionový průvod, Halloweenská stezka odvahy, Výlov rybníka, Mikulášská nadílka, Vánoce. Učitel může výčet doplnit i dalšími svátky či tradicemi, které se v obci dodržují.

4.2.4 Besedy se zástupci místních spolků (hasiči, myslivci)

Dobrovolní hasiči

Téma: Spolkový život v obci

Časová dotace: 2 vyučovací jednotky (90 minut)

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák vysvětlí význam dobrovolných hasičů pro obec.
Žák vyjmenuje některé z činností, které patří k práci hasičů.
- b) afektivní: Žák se aktivně zapojuje do připravených činností.
- c) psychomotorické: Žák rozvíjí své pohybové dovednosti při překonávání překážek.

Formy výuky: beseda, exkurze

Metody výuky: výklad, diskuze, názorně demonstrační (ukázka zásahu), praktická (překážková dráha)

Organizace:

1. Úvod (5 minut) - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
 - přivítání s hasiči
 - diskuze na téma Co víte o hasičích?
2. Hlavní část (80 minut) - exkurze do hasičské zbrojnice, její prohlídka
 - beseda - o práci hasičů, zajímavých zásazích apod.
 - ukázka práce hasičů (připravený zásah)
 - překážková dráha pro žáky
 - z této části budou pořízeny fotografie dokumentující aktivity žáků, poslouží k výzdobě školy
3. Závěr (5 minut) - rozloučení s hasiči, poděkování

Myslivci

Téma: Spolkový život v obci

Časová dotace: 2 vyučovací jednotky (90 minut)

Průřezové téma: Environmentální výchova

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák vysvětlí význam myslivců pro obec a přírodu.
Žák vyjmenuje některé z činností, které patří k práci myslivců.
- b) afektivní: Žák se aktivně zapojuje do připravených činností a úkolů.
- c) psychomotorické: Nebudou při této části projektu rozvíjeny.

Formy výuky: beseda, vycházka do přírody

Metody výuky: výklad, názorně demonstrační

Organizace:

1. Úvod (5 minut) - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
- přivítání s myslivci
2. Hlavní část (80 minut) - vycházka do přírody s myslivci (jaká zvířata v okolí žijí, ukázka zvířecích stop, jedovatých rostlin apod.)
- výklad o činnosti myslivců během ročních období, jaké akce pořádají atd.
- z této části budou pořízeny fotografie dokumentující aktivity žáků a přírodu v okolí Prosenic, fotografie poslouží k výzdobě školy
3. Závěr (5 minut) - rozloučení s myslivci, poděkování

4.2.5 Procházka po obci s kronikářem

Téma: Významné památky a stavby v obci Prosenice

Žáci se během procházky obcí seznámí s jejími nejvýznamnějšími památkami a stavbami, konkrétně kostelem sv. Jana Křtitele, obecním úřadem, Pomníkem padlých, zvonici v Malých Prosenicích, cukrovarem, kulturním domem a starým mlýnem. U každé památky/stavby bude krátká zastávka (cca 5 až 10 minut). Výklad ke každé památce si připraví kronikář obce.

Časová dotace: 2 vyučovací jednotky (90 minut)

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák vyjmenuje významné památky a stavby v obci.
Žák stručně popíše vybranou památku/stavbu a její význam pro obec.

b) afektivní: Žák si buduje kladný vztah k památkám a stavbám v obci.

Žák vnímá význam ochrany památek.

c) psychomotorické: Žák vyplní pracovní list.

Forma výuky: exkurze

Metody výuky: výklad, samostatná práce (pracovní listy)

Pomůcky: pracovní listy, psací potřeby, podložky na psaní

Organizace výuky:

1. Úvod (5 minut) - seznámení žáků s tématem a cíli hodiny
- přivítání s kronikářem
2. Hlavní část (80 minut) - procházka obcí, zastávky u jednotlivých památek a staveb
- během výkladu si žáci budou vyplňovat pracovní listy
3. Závěr (5 minut) - rozloučení s kronikářem, poděkování

Pracovní list - významné památky a stavby v obci Prosenice

1. Podle obrázku pozněj místo v obci a napiš jeho název:

Zvonice v Malých Prosenicích
(foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

Kostel sv. Jana Křtitele
(foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

Mlýn (foto: František Olejníček,
archiv Josefa Sehnala ml.)

Pomník padlých z 1. sv. války
(foto: František Olejníček,
archiv Josefa Sehnala ml.)

Obecní úřad Prosenice (foto: Jiří Krejčí, archiv autorky) ¹⁵⁰

¹⁵⁰ V pracovních listech určených pro žáky nebudou názvy objektů uvedeny.

2. Která památka se ti v obci nejvíce líbí? Proč?

3. Vlastními slovy popiš, proč je důležité starat se o památky:

4. Která místa či památky bys ukázal návštěvníkům Prosenic, kdybys byl jejich průvodcem?

4.2.6 Exkurze do muzea

Téma: Exkurze do Regionálního muzea Prosenice

Žáci díky exkurzi získají ucelené informace o historii Prosenic, životě na vesnici, vývoji školství v obci, kulturní tradici, místních podnicích apod. Jednotlivé expozice odpovídají struktuře diplomové práce. Muzeum se nachází v centru obce u obecního úřadu. Je potřeba předem si domluvit prohlídku i s odborným výkladem průvodce, muzeum nebude otevřeno celoročně. V rámci prohlídky muzea se budou konávat i tzv. dílny/dílničky, které si škola také může dopředu objednat.

Časová dotace: 1 – 2 vyučovací jednotky (záleží na množství zvolených expozic a aktuální nabídce aktivit pro návštěvníky muzea)

Vzdělávací cíle:

- a) kognitivní: Žák vlastními slovy popíše význam muzea pro obec.
Žák si vybere jednu z expozic a interpretuje, co se o ní dozvěděl.
- b) afektivní: Žák při výkladu nevyrušuje.
Žák se aktivně zapojuje do diskuze na vyzvání průvodce.
Žák si uvědomuje bohatou historii a kulturní tradici obce Prosenice.
- c) psychomotorické: Žák si vyrobí na památku předmět podle zadání.

Forma výuky: exkurze

Metody výuky: výklad, názorně demonstrační (např. jak fungují stroje atd.), praktická

Organizace výuky bude přizpůsobena obsahu exkurze, zda se bude jednat pouze o výklad, nebo o výklad doplněný dílnami, jejich zaměření se bude odvíjet od ročních období a slavených svátků.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo popsat historický vývoj obce Prosenice, vývoj školství a kulturní tradice v obci, to vše v kontextu dějin českého státu. Zároveň bylo cílem podat ucelený obraz o obci Prosenice obsahující všechna zmíněná témata zpracovaná přehledně a systematicky od nejstarších dob do současnosti.

První kapitola se zabývá historií obce Prosenice. Její území bylo osídleno již v pravěku, což dokládají četné nálezy hrobů, keramiky a dalších předmětů. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1275, na listině z tohoto roku je jako jeden ze svědků sporu o pozemky podepsán Lev z Prosenic, první doložený majitel osady. Později poblíž vznikla druhá osada se stejným názvem, a tak se začaly rozlišovat na Malé a Velké Prosenice. V držení Prosenic se střídaly různé rody, patřili k nim např. páni z Pernštejna, šlechtické rody z Ludanic, Petr Vok z Rožmberka nebo Dittrichštejnové. Mezi významné mezníky v historii obce patří zřízení duchovní správy (1784), postavení kostela sv. Jana Křtitele a založení obecné školy (1787). K hospodářskému rozvoji obce docházelo zejména na přelomu 19. a 20. století, začal fungovat místní cukrovar, cihelna, mlékárna, bylo postaveno vlakové nádraží, byl zřízen poštovní a telegrafní úřad. Do života obce výrazně zasáhly obě světové války, mnoho mužů muselo narukovat, výroba v místních závodech byla zastavena, lidé trpěli nedostatkem potravin. Změny nastaly také po únoru 1948, jedinou povolenou stranou byla KSČ, obec byla řízena MNV, podniky a továrny byly znárodněny, nastala likvidace soukromých zemědělců. Pozitivně může být z tohoto období vnímána rozsáhlá výstavba domů a bytů, výstavba kulturního domu a zdravotního střediska a další činnosti spadající pod tzv. Akci Z (Zvelebení). Po pádu komunismu v roce 1989 se obec opět vyrovnávala s velkými změnami, správu obce převzalo obecní zastupitelstvo, obec se začala zapojovat do různých sdružení, místní podniky přešly do soukromého vlastnictví.

Druhá kapitola přibližuje dějiny školství v obci a nejvýznamnější mezníky, které přispěly k rozvoji místní školy. Škola v Prosenicích byla zřízena v roce 1787 při místní farnosti. Byla zde postavena přízemní budova, která se však časem stala nedostačující, a proto byla v roce 1939 postavena budova nová. Ve funkci ředitele školy se vystříдалo několik významných osobností, které se zároveň zapsaly i do historie obce, byl to např. Eduard Beníšek, František Krestýn nebo Jindřich Gregor. Podoba a chod školy byly ovlivňovány událostmi v českém státě, změny přinesla 1. světová válka, německá okupace, 2. světová války i období komunismu a socialismu. V roce 1947 byla v obci zřízena mateřská škola, která vždy se základní školou úzce spolupracovala, aby měly děti usnadněný přestup

z jednoho stupně vzdělávání na druhý. Zlomový byl pro školu rok 1989, který přinesl nástup demokracie a větší autonomii škol. Každá škola si mohla začít organizovat a plánovat výuku vzhledem ke svým možnostem a podmínkám, školy přestaly podléhat státnímu dozoru, větší pravomoci přešly na zřizovatele škol. Škola v Prosenicích byla v roce 2003 sloučena s mateřskou školou do jedné organizace, čemuž výrazně napomohlo i přestěhování MŠ do prostor školní družiny. Každá část nově vzniklé organizace (ZŠ, MŠ a školní družina) si vypracovala svůj ŠVP. Škola podporuje úzkou spolupráci s rodiči a veřejností, zapojuje se do mnoha republikových i mezinárodních projektů a snaží se dětem poskytovat příjemné prostředí k jejich rozvoji a vzdělávání.

Třetí kapitola je zaměřena na kulturní tradice v obci Prosenice. Snaží se podat její celkový obraz, zahrnuje několik oblastí – přehled tradic a zvyků, které dodržovali naši předci a tradic a událostí, které se v obci dodržují v současnosti, dále se zabývá spolkovým životem, a to jak zaniklými spolky a organizacemi, tak i spolky v současnosti aktivně činnými, nejvýznamnějšími rodáky, osobnostmi a památkami v obci Prosenice a nakonec popisuje vznik Regionálního muzea Prosenice jako místa připomínajícího naše kořeny, život předků a vývoj obce od jejich počátků přes nejdůležitější mezníky až do dnešní doby.

Praktická část diplomové práce přináší návrh využití získaných poznatků a informací pro pedagogické účely, konkrétně se jedná o návrh projektu „Poznej svou obec, poznej Prosenice“. Projekt je určen pro žáky 6. tříd a je rozdělen do několika částí – 3 vyučovací hodiny, 2 besedy se zástupci místních spolků o jejich činnosti a aktivitách (hasiči a myslivci), procházka s kronikářem obce k významným památkám a stavbám a na závěr exkurze do Regionálního muzea Prosenice, která žákům přinese ucelený pohled na veškerou problematiku zmíněnou v teoretické části diplomové práce, protože témata chystaných expozic odpovídají jejímu obsahu.

Zpracování diplomové práce pro mě bylo velmi přínosné, dozvěděla jsem se mnoho zajímavých informací o místě, kde jsem se narodila a vyrůstala. Doufám, že se tato práce stane zdrojem poznatků a inspirace i pro další občany obce Prosenice, kteří chtějí poznat historii a současnost své obce a její místní i regionální význam. Diplomová práce by mohla být uložena v obecní knihovně nebo v muzeu v Prosenicích, aby byla volně přístupná všem, kteří by si ji chtěli přečíst.

Seznam použitých zdrojů

Prameny:

BM asistent s.r.o. *Marketingová analýza – Regionální muzeum Prosenice*. Olomouc, 2012. Dostupné na OÚ v Prosenicích.

PLŠEK, O. *Návrh zápisu do obecní kroniky za rok 1956*. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml., v Prosenicích.

SEHNAL, F. st. *Z historie Prosenic a života lidu. Události místní i světové*. Rodinná kronika uložena v archivu u J. Sehnala ml., v Prosenicích.

SEHNAL, J. st. *Prosenice: Historie a současnost*. Prosenice, 1975. Rukopis uložen v archivu u J. Sehnala ml., v Prosenicích.

Literatura:

BAĐURA, J. *Vlastivěda moravská II. Místopis. Lipenský okres: Místopis Moravy. Jičínský kraj. Lipenský okres*. 2. díl, sv. 4. Brno: Musejní spolek, 1919. ISBN nevedeno.

Kolektiv autorů. *Mikroregion Pobečví*. 1. vydání. Pobečví: Mikroregion Pobečví, 2003. ISBN 80-239-5763-5.

KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I. *Vývoj školských soustav v českých zemích*. 1. vydání. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 1989. ISBN nevedeno.

KRÁLÍKOVÁ, M. a kol. *Nástin vývoje všeobecného vzdělání v českých zemích*. 1. vydání. Praha: Statní pedagogické nakladatelství, 1977. ISBN nevedeno.

LANGHAMMEROVÁ, J. *Čtvero ročních dob v lidové tradici*. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-171-7.

LAPÁČEK, J., PASSINGER, B. *Pobečví v proměnách času: obce Kojetínska, Přerovska, Lipnicka a Hranicka na pohlednicích*. Přerov: Elan s.r.o., 2005. ISBN 80-239-5178-5.

POSPÍŠILÍK, M. *90 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–1996)*. 1. vydání. Přerov: Elan s.r.o., 1996. ISBN nevedeno.

POSPÍŠILÍK, M. *100 let Sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích (1906–2006)*. 1. vydání. Přerov: Elan s.r.o., 2006. ISBN nevedeno.

POSPÍŠILÍK, M. *200 let školy v Prosenicích (1787–1987)*. Prosenice: SRPŠ ZŠ Prosenice, 1987. ISBN nevedeno.

SCHULZ, J a kol. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Svazek VI. – Okresy: Přerov, Hranice, Kroměříž*. 1. vydání. Ostrava: Profil, 1978. ISBN neuvedeno.

VESELÁ, Z. *Vývoj českého školství*. 1. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. ISBN neuvedeno.

725 let obce Prosenice: 1275–2000. 1. vydání. Prosenice: Obec Prosenice, 2000. ISBN neuvedeno.

Internetové zdroje:

DVOŘÁKOVÁ, L. *Výroční zpráva ZŠ Prosenice*. [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z <<http://skola.prosenice.cz/files/vyr-zp-cin-13-14.pdf>>.

Historie obce. [online]. [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z <www.prosenice.cz/pro-navstevniky/historie-obce>.

Historie Sboru dobrovolných hasičů. [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z <<http://hasici.prosenice.cz/cz/o-sdh-prosenice/historie>>.

Informace o obci. [online]. [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z <www.prosenice.cz/pro-navstevniky/informace-o-obci>.

Kulturní a sportovní akce na rok 2015. [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z <<http://prosenice.cz/pro-obcany/kalendar-akci>>.

Myslivecké sdružení Prosenice – Grymov. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.prosenice.cz/spolky-v-obci/myslivecke-sdruzeni-prosenice-grymov>>.

Sčítání lidu, domů a bytů 2011: Prosenice. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/eccb1572242a7cc5c12577370027e82d/\\$FILE/prosenice.pdf](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/eccb1572242a7cc5c12577370027e82d/$FILE/prosenice.pdf)>.

ŠTĚPÁNEK, O., PLÁČEK, M. *Prosenice: Historie tvrze*. [online]. [cit. 17. 1. 2015]. Dostupné z <http://www.hrady.cz/wnd_show_text.php?tid=11049>.

TJ Sokol Prosenice. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://sokol.prosenice.cz/>>. *Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989*. [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <www.msmt.cz/file/8254_1_1/download/>.

Zřizovací listina Obecní knihovny v Prosenicích. [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://prosenice.cz/soubory/zrizovaci-listina-knihovny.pdf>>.

Regionální tisk:

BEDNAŘÍK, V. Poznáváme města a obce přerovského okresu - Prosenice. *Nové Přerovsko*. Ročník V. Číslo 46. Str. 13. Datum vydání 22. 11. 1996.

ROZKOŠNÁ, D. Zchátralý park ožívá, okolí čekají úpravy. *Olomoucký den*. Ročník 13. Číslo 213. Str. 13. Datum vydání 12. 9. 2002.

Zpravodaj obce Prosenice 1/96. Ročník II. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 2/96. Ročník II. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 3/96. Ročník II. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 4/96. Ročník II. Číslo 4.

Zpravodaj obce Prosenice 1/98. Ročník IV. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 3/2000. Ročník VI. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 4/2000. Ročník VI. Číslo 4.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2001. Ročník VII. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2002. Ročník VIII. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 3/2002. Ročník VIII. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2003. Ročník IX. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 4/2003. Ročník IX. Číslo 4.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2005. Ročník XI. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2005. Ročník XI. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2006. Ročník XII. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 3/2006. Ročník XII. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2007. Ročník XIII. Číslo 1.

Zpravodej obce Prosenice 2-4/2007. Ročník XIII. Číslo 2-4.

Zpravodaj obce Prosenice 3/2008. Ročník XIV. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 1-4/2009. Ročník XV. Číslo 1-4.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2010. Ročník XVI. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 4/2010. Ročník XVI. Číslo 4.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2011. Ročník XVII. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2011. Ročník XVII. Číslo 2.

Zpravodaj obce Prosenice 3/2011. Ročník XVII. Číslo 3.

Zpravodaj obce Prosenice 1/2012. Ročník XVIII. Číslo 1.

Zpravodaj obce Prosenice 2-4/2012. Ročník XVIII. Číslo 2-4.

Zpravodaj obce Prosenice 3-4/2013. Ročník XIX. Číslo 3-4.

Zpravodaj obce Prosenice 2/2014. Ročník XX. Číslo 2.

*Zpravodaj obce Prosenice 3-4/2014. Ročník XX. Číslo 3-4.*¹⁵¹

¹⁵¹ Všechny výtisky Zpravodaje obce Prosenice jsou uloženy na OÚ v Prosenicích.

Seznam zkratek

AV	Akční výbor
ČČK	Český červený kříž
ČSM	Československý svaz mládeže
ČR	Česká republika
ČSD	Československé státní dráhy
ČSPO	Československý svaz požární ochrany
ČSR	Československá republika
ČZS	Český zahrádkářský svaz
EU	Evropská unie
JSČZ	Jednotný svaz českých zemědělců
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KNV	Krajský národní výbor
KSČ	Komunistická strana Československa
LnK	kultura s lineární keramikou
MAS	Místní akční skupina
MHJ	Místní hasičská jednota
MNV	Místní národní výbor
MOK	Místní osvětová komise
MS	Myslivecké sdružení
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ONV	Okresní národní výbor
ROH	Revoluční odborové hnutí
ROP	Regionální operační program
SK	Sportovní klub
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SPRŠ	Sdružení rodičů a přátel školy
ŠVP	Školní vzdělávací program
TJ	Tělocvičná/tělovýchovná jednota
ZDŠ	Základní devítiletá škola
ZŠ	Základní škola

Seznam příloh

- Příloha č. 1 – Znak obce Prosenice
- Příloha č. 2 – Razítko obce Malé Prosenice
- Příloha č. 3 – Razítko obce Velké Prosenice
- Příloha č. 4 – Budova bývalé mlékárny
- Příloha č. 5 – Hasičská zbrojnice
- Příloha č. 6 – Fara (vpravo) a jednopatrová školní budova
- Příloha č. 7 – Školní budova dnes
- Příloha č. 8 – Obraz malíře Josefa Kaluži – Náves s kostelem
- Příloha č. 9 – Bývalá cihelna
- Příloha č. 10 – Cukrovar Prosenice
- Příloha č. 11 – Vodění medvěda
- Příloha č. 12 – Vynášení smrtky
- Příloha č. 13 – Kácení máje
- Příloha č. 14 – Zrekonstruované prostory muzea
- Příloha č. 15 – Část připravované expozice v přízemí muzea

Přílohy

Příloha č. 1: Znak obce Prosenice
(Prosenice. In Mikroregion Pobečví, str. 7)

Příloha č. 2 a č. 3: Razítka obcí Malé a Velké Prosenice
(POSPÍŠILÍK, M. 100 let sboru dobrovolných hasičů v Prosenicích, str. 6)

Příloha č. 4: Budova bývalé mlékárny
(foto: František Olejníček, archiv J. Sehnala ml.)

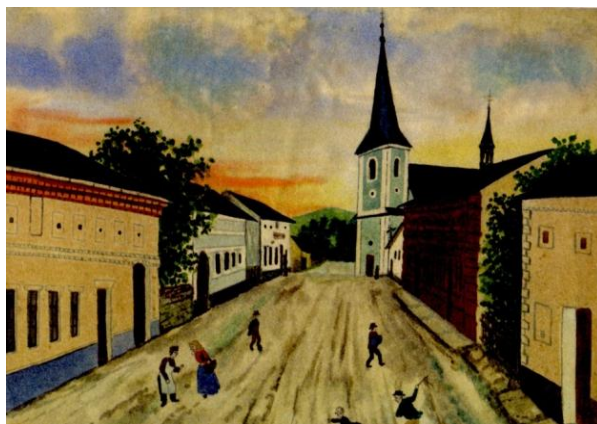
Příloha č. 5: Hasičská zbrojnice
(foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

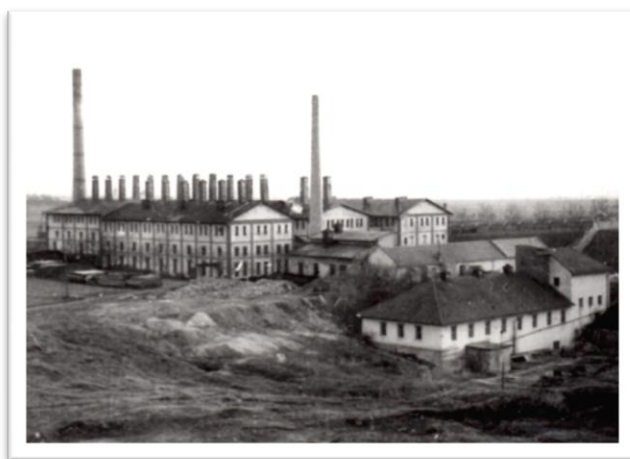
Fara (vpravo) a jednopatrová školní budova
(foto: František Olejníček, archiv J. Sehnala ml.)

Příloha č. 7: Školní budova dnes
(foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

Příloha č. 8: Obraz malíře Josefa Kaluži – Náves s kostelem
(725 let obce Prosenice: 1275–2000, str. 308)

Příloha č. 9: Bývalá cihelna (foto: František Olejníček, archiv J. Sehnala ml.)

Příloha č. 10: Cukrovar Prosenice (foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

Příloha č. 11: Vodění medvěda (foto: Otakar Dokoupil, archiv autorky)

Příloha č. 12: Vynášení smrtky (foto: Otakar Dokoupil, archiv autorky)

Příloha č. 13: Kácení máje
(foto: Jiří Krejčí, archiv autorky)

Příloha č. 14: Zrekonstruované prostory muzea
(foto: Pavla Krejčí, archiv autorky)

Příloha č. 15: Část připravované expozice v přízemí muzea
(foto: Pavla Krejčí, archiv autorky)

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Pavla Krejčí
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Školství a kulturní tradice v obci Prosenice
Název v angličtině:	Education and cultural traditions in the village Prosenice
Anotace práce:	Práce popisuje historii Prosenic, vývoj školství v obci od jeho počátků do současnosti a kulturní tradice se zaměřením na zvyky, významné osobnosti, památky, spolkový život v obci a Regionální muzeum Prosenice. Praktická část se zabývá vzdělávacím projektem určeným k poznávání obce Prosenice.
Klíčová slova:	Obec Prosenice, historie obce, vývoj školství, kulturní tradice, významné osobnosti, památky, spolkový život, Regionální muzeum Prosenice
Anotace v angličtině:	This thesis describes the history of Prosenice, development of education in the village from his beginning until now and cultural traditions focusing on habits, personalities, sights, social life in the village and Regional museum of Prosenice. The practical part deals with educational project intended to exploring the village Prosenice.
Přílohy vázané v práci:	Žádné
Rozsah práce:	99
Jazyk práce:	Čeština